

UNIVERSITETET I AGDER

Studentmobilitet i høyere utdanning

-Muligheten som fostrer ambisjoner og endrer
selvforståelse

AINA AARSHEIM

VEILEDER

Hans Kjetil Lysgård

Universitetet i Agder 2018

Fakultet for samfunnsvitenskap

Institutt for Global utvikling og samfunnsplanlegging

Forord

Det internasjonale perspektivet har alltid vært noe jeg har vært interessert i som student, og noe som vil følge meg videre i livet. Etersom jeg selv har deltatt i utenlandsopphold over lenger tid var det ikke overraskende at min masteroppgave skulle omhandle hvordan studenter som deltar på slike aktiviteter endrer sine framtidsutsikter. Dette året hvor livet har i stor grad omhandlet denne oppgaven, har jeg kunnet utvikle meg både personlig og faglig.

Jeg ønsker å dedikere denne oppgaven til min kjære morfar, som gjennom mine fem år som student har sendt hyppige brev, og det har vært ikke annet enn fantastisk å gå i postkassen for å finne brev fra morfar med oppdateringer fra hjemme og oppfordrende ord. Morfar har bidratt med kloke og hjelpelige ord og deler gjerne råd fra sin egen studietid. Det har vært ingen tvil om at morfar har bidratt til min motivasjon i studiene, og gitt meg en ukentlig påminnelse på hvor heldig jeg er som har en så støttende familie.

Det er mange som har bistått i denne prosessen, og jeg vil utdele en takk til de involverte. Internasjonalt kontor ved Universitet i Agder (UiA) bisto meg i å finne kandidater til min datainnsamling, samt et rom for å utføre intervjuer til datainnsamling. Jeg er veldig takknemlig for deres interesse og hjelp. Jeg er utrolig takknemlig for informantene som var så hjelpelige og stilte opp på intervju, og har gjort datainnsamlingsprosessen til en opplevelse jeg kommer til å huske lenge. Jeg har møtt de mest utrolige mennesker i denne prosessen, noe jeg føler meg takknemlig og privilegert over.

Min veileder Hans Kjetil Lysgård har vært en stor støtte gjennom hele prosessen, og har gitt gode råd og bidratt med oppmuntrende ord når jeg har kjent på presset av å skrive en så stor oppgave. Dette er jeg takknemlig for, og er glad Hans Kjetil sa ja til å bli min veileder.

Gjennom denne prosessen har jeg innsett hvilket støtteapparat jeg har, og hvor viktig det er og ha mennesker rundt deg som kommer med råd og støtte. Jeg vil takke min familie for å være der, og mine venner som alltid viser at de vil meg mitt beste, og alle andre nære og kjære som har vært uvurderlig støtte i dette året. Jeg vil utstrekke en ekstra takk til to av mine medstudenter, Amanda og Elise som har vært gode å dele dagene med i denne prosessen.

Sammendrag

Bakgrunnen for denne oppgaven er å finne ut hvordan utenlandsopphold i studier påvirker studenters framtidsutsikter. I dagens samfunn er utveksling, praksisopphold, feltkurs og studier i andre land en mulighet for mange studenter, som skaper studentmobilitet hvor man kan delta i høyere utdanning på tvers av nasjonale grenser.

Datainnsamling ble gjennomført ved å intervjuere studenter med variasjon i alder, nasjonalitet og utdanning. Det eneste kravet som lå var at studentene studerte ved Universitetet i Agder, og hadde vært eller var for øyeblikket på utenlandsopphold i studiene sine. Analysen av dataen ble gjennomført ved induktiv analyse, hvor teorien baserer seg på dataen som samles inn.

Analysen ga tre hovedfunn som var:

1. Endret selvforståelse av utenlandsopphold
2. Identitet blir flytende
3. Karriereutsikter er preget av konkurranse og egen kapital

Det ble vist at utenlandsopphold medførte store gevinster for selvrealisering. Det tydet på at utenlandsopphold i studier skulle være en fordel i arbeidsmarkedet ved at man hadde skaffet seg både faglig, språklig og kulturell kompetanse. Den nasjonale identitetsfølelsen ble utfordret, hvor nasjonalfølelsen gjerne ble styrket selv om man i fremtiden ville bosette seg et annet sted. Dette bidro til å argumentere for at transnasjonalitet kunne være en konsekvens av utenlandsopphold. Å delta på utenlandsopphold viste seg til å være noe som bidro til å se utover det lokale, og opplevelsen av å møte nye normer og verdier ga positive bidrag til identitet og bekreftelse av identitet. Det ble argumentert for at utenlandsopphold bidro til det kosmopolitiske syn, og skapte verdensborgere som hadde økt mobilitet i sin hverdag.

Nøkkelord: Internasjonalisering, Identitet, Studentmobilitet, Mobilitet, Kosmopolitisme, Utenlandsopphold, Høyere utdanning

Abstract

The background for this paper is to identify how foreign exchange affects future prospects for students. In higher education today, studies, exchange, internships and field courses abroad is a possibility for many students, which creates student mobility where one can participate in higher education across national borders.

Data was collected by interviewing students that had a variation in age, nationality and education. The only claim for participating in data collection, was that the students were at the moment students at University of Agder and had been or was currently on foreign studies. The analysis was completed with inductive analysis, where theory is based on the data collection.

The analysis provided three main findings that were the following:

1. Altered self-understanding of exchange
2. Identity is afloat
3. Career aspects are influenced by competition and own capital

It was evident that foreign exchange provided self-realisation. It appeared that foreign exchange in studies was meant to be an advantage for gaining employment, by gathering academic, cultural and linguistic skills. The national identity feeling was challenged, where the national feeling was strengthened even though one would live somewhere else in the future. This contributed to the argument that transnationality could be an outcome of foreign exchange in studies. Participating in foreign exchange was shown to be a contributor beyond one's local community, and the experience of facing new norms and values was a positive contributor for identity. It was augmented that foreign exchange contributed to cosmopolitanism and produced world citizens.

Keywords: Internationalisation, Identity, Student mobility, Mobility, Cosmopolitanism, Foreign exchange, Higher Education

Innholdsfortegnelse

1.0 Introduksjon	1
1.1 <i>Bakgrunn, hensikt og relevans for oppgaven</i>	2
1.2 <i>Problemstilling</i>	5
1.3 <i>Oppgavens struktur</i>	6
2.0 Teoretisk rammeverk	7
2.1 <i>Hva er studentmobilitet?</i>	7
2.2 <i>Hvorfor er studenter mobile?</i>	16
2.3 <i>Relasjonen mellom studentmobilitet og framtidsutsikter</i>	26
2.4 <i>Hvordan produserer framtidsutsikter karriereutsikter?</i>	31
2.5 <i>Oppsummering</i>	36
3.0 Forskningsmetode	37
3.1 <i>Metodisk tilnærming</i>	37
3.2 <i>Vitenskapeteoretisk posisjonering</i>	38
3.3 <i>Metodisk design</i>	40
3.3.1 <i>Strategisk uthenting av informanter</i>	40
3.3.2 <i>Intervjuguide</i>	41
3.3.3 <i>Geografisk setting</i>	41
3.4 <i>Gjennomføring</i>	42
3.4.1 <i>Dataanalyse</i>	43
3.4.2 <i>Objektivitet</i>	45
3.4.3 <i>Språk</i>	46
3.4.4 <i>Informanter</i>	47
3.5 <i>Kvalitetssikring</i>	48
3.5.1 <i>Relabilitet og validitet</i>	48
3.5.2 <i>Pilot</i>	49
3.5.3 <i>Etikk</i>	50
3.6 <i>Refleksjon rundt datainnsamling</i>	51
4.0 Analyse	53
4.1 <i>Endret selyforståelse</i>	53
4.2 <i>Identitet blir flytende</i>	62
4.3 <i>Karriereutsikter er påvirket av konkurranse og egen kapital</i>	74
5.0 Konklusjon	85
5.1 <i>Konkluderende funn</i>	85
5.2 <i>Framtidig forskning</i>	89
Litteraturliste	91
Vedlegg	96
Vedlegg.1 <i>Intervjuguide Norsk</i>	96
Vedlegg.2 <i>Intervjuguide Engelsk</i>	97

1.0 Introduksjon

De siste tiårene har vi sett en økning av internasjonalisering i høyere utdanning (Streitwieser, 2014). Studentmobilitet er blitt et tema for høyere utdanning fordi verden i dag møter på et endret samfunn hvor muligheter, prosesser og funksjoner blir tilrettelagt for å møte mål eller behov i samfunnet. Streitwieser (2014) sier *”Continuous and rapid developments in the global higher education landscape have posed new questions, presented greater challenges and opened up new opportunities.”* (s.11). Dette fenomenet ved å kunne delta på høyere utdanning, og samtidig delta på høyere utdanning utenlands er stadig voksende. Det er derfor viktig å prøve å forstå hvordan dette kan være påvirkende i samfunn som stadig blir utviklet i sammenheng med internasjonale innflytninger. Å forske på hva studenters opplevelse er av å delta i utenlandsopphold i studier, og hvordan dette former framtidsutsikter i deres perspektiv vil være samfunnsnyttig, ettersom studentmobilitet er et aktuelt tema og noe som blir stadig mer fremtredende i høyere utdanning.

For å kunne se hvorfor framtidsutsikter blir endret, må man se på identitet, og hvordan studenters identitet blir omkonstruert ved utenlandsopphold. Lysgård (2007) sier *”Identitet er i høyeste grad kontekstuell og skapes i en strukturerende sosial prosess i forholdet mellom individer og mellom individer og deres omgivelser.”* (s.88). Ettersom studenter i utenlandsopphold opplever nye sosiale prosesser, og i alt blir eksponert for nye miljøer, er det viktig å kunne se på hvordan identitet blir konstruert i disse sosiale prosessene og ved endringen av nye sosiale prosesser. Selvfølgelig til studenter sine utsikter, hva det er som er viktig i hverdagen og relasjoner vil være viktige elementer i å forstå hvordan studenters framtidsutsikter blir endret ved utenlandsopphold. Utenlandsopphold i studier og hva utfallet av dette blir et spennende tema å gå dypt inn i ettersom det er et høyst relevant tema for høyere utdanning, og det skal sies at produksjon av studentmobilitet vil være et aktuelt tema for studenter som er mobile i sin utdanning.

Ulike former for utenlandsopphold kan være utveksling, kurs, feltarbeid og praksisopphold (NOKUT,2018).

Denne forskningen vil være nyttig for flere aktører, blant annet studenter som selv vurderer å delta på utenlandsopphold, institusjoner som bidrar til studentmobilitet, og byplanleggere for å kartlegge hvordan man skal tilrettelegge for en by som er preget av studenter som er der på lengre eller kortere opphold i forbindelse med utenlandsopphold i studier. Et annet perspektiv er hvordan dette kan påvirke arbeidslivet, samt den internasjonale og lokale konkurransen om arbeidsplasser.

1.1 Bakgrunn, hensikt og relevans for oppgaven

I lys av en verden som stadig møter forandring blir ens behov og muligheter endret hvor man føler en trang for å gjøre handlinger som skal forme ens egen framtid (Poder, 2007, s.145). Mobilitet fører til lavere terskel for reise, forflytting, digital reise og en følelse av større frihet og makt. Cresswell (2006) påpeker ”*Mobility involves a displacement- the act of moving between locations*” (s.2). Mobilitet har gitt flere muligheter til studenter, og studentmobilitet er blitt et fenomen som gir anledningen til å studere mellom flere lokasjoner i løpet av sin studietid. Gornitzka og Langfeldt (2008) påpeker:

” The inherent universalism implies that the kind of knowledge and facts that research generates, and which higher education institutions stores and disseminate, cannot be valid within only one geographical space or within one political system. From this perspective, the process of acquiring new knowledge and pushing the frontiers of research would be blind to national colours, thereby rendering territorial borders irrelevant.” (s.5)

Høyere utdanning formidler kunnskap som krysser grenser, og med det studenter som kan krysse grenser for å bidra i denne kunnskapsutvekslingen. For at dette skal bli realisert behøves det samarbeid som gjør at universitetene kan sammenlignes og samarbeide med hverandre. Universiteter er industriorienterte, noe som gjør at universiteter skaper samarbeid med hverandre for å øke kvalitet (Gornitzka og Langfeldt, 2008). Kirpitchenko (2014, s. 57) forklarer at det akademiske miljøet har sett en økning i mobilitet av studenter på bakgrunn av program som er akademisk mobile. Utdanning er blitt et grenseløst fenomen med mobile muligheter som skaper kompetanse og forståelse blant de deltakende. De hyppigste

motivasjonsgrunnlagene som er oppgitt for å oppfordre studenter til å krysse disse grensene er økt språkforståelse, global kunnskap, arbeidslivkompetanse og deltakelsen som en verdensborger (Streitwieser, 2014).

Denne oppgaven skal se på motivasjonsfaktorer for å delta på utenlandsopphold i studieløp og hvordan dette videre former ens egne tanker og forståelse om fremtiden. Kort fortalt vil jeg finne ut hvorfor og hvordan utenlandsopphold former framtidssikter og påvirker tanker om karriere og bosted, og hva det er som er avgjørende i prioriteringer av dette. Jeg vil se på studentmobiliteten og hva som skaper motivasjon til å være delaktig i dette, og hva slags påvirkning dette gir. Studenter som har deltatt på feltkurs, praksis, utveksling eller studert hele grader i utlandet er målgruppen for intervjuer til denne oppgaven. Dette vil da gi en variasjon av studenter som har deltatt på lengre eller kortere opphold i utlandet.

Hensikten med denne oppgaven er å undersøke studenters opplevelse og forståelse av å være en internasjonal student, og hvordan dette påvirker ens framtidssikter med tanke på motivasjon til veien videre, arbeid, studier og trivsel ved å gjennomføre forskning som er fokusert på studenter som på en eller annen måte har deltatt på utenlandsopphold i sitt studieløp. Å delta i høyere utdanning er en sikker faktor for en type motivasjon til å innhente kompetanse på et eller annet nivå, og i denne oppgaven skal motivasjonsgrunnlaget bli avdekket. Denne motivasjonen kan grunne i at man vil oppleve studentlivet, studere for å bli kompetent til et yrke, anskaffe seg nye erfaringer og evner som videre skal være et positivt bidrag for livet videre. Jeg vil finne ut hva som var motivasjonen for å gå denne veien og om opplevelsene i etterkant har bidratt til å forme studenters perspektiv på hva fremtiden vil bringe, eller hvordan utenlandsopphold har formet karriereutsikter.

Denne oppgaven er relevant ettersom det er stadig økende tall for internasjonale studenter i høyere utdanning. Streitwieser (2014) forklarer at det er en større økning av forflytting av både studenter og ansatte i høyere utdanning. Denne økningen kan bli provosert av avtaler mellom forskjellige institusjoner som skaper økt interesse og mulighet for å være mobil angående sin egen utdanning som kan påvirke ens framtidssikter. Det vil også være hensiktsmessig og kartlegge hva motivasjonen for utveksling er, samt hvordan dette påvirker framtidssiktene til en person som har vært på utveksling i forhold til karrierevalg og bostedspreferanse og fleksibiliteten innen dette. Det vil være hensiktsmessig å se hva det er som er viktig for å velge

karriere eller bosted, om det er relasjoner, tilhørighet eller identitet som er påvirkende faktorer for dette.

Studiebarometeret (Bakken, Pedersen og Øyegården, 2018, s.2) avslørte at studenter som hadde deltatt på ulike former for utenlandsopphold gjennom sine studier opplevde både faglig utbytte og høyere motivasjon i studier. Denne oppgaven blir dermed relevant for studenter grunnet at det kan avsløre hvilke opplevelser og inntrykk studenter sitter igjen med i eller etter utenlandsopphold, og er relevant for studenter som selv vurderer å delta på utenlandsopphold i sine studieløp.

Altbach (2004, s.19) forklarer at institusjoner blir stadig mer bevisste på studentflyt, og erkjenner nødvendigheten av å gi studenter muligheten til å studere i et annet land for å konkurrere i et globalt marked. Denne studentflyten og muligheten til å utøve studentmobilitet er mye av grunnen til at dette emnet vil bli forsket på, for å se på ringvirkningen av dette for de som deltakende i denne flyten av mobilitet.

For byer blir tilstedeværelsen av en forskningsinstitusjon, som et universitet, påvirket av denne tilstedeværelsen. Byplanlegging blir påvirket av flyten av mennesker, og økt arbeidskraft med en by som utdanner mennesker som skal være kompetente til å delta i arbeidsmarkedet. Stedet hvor forskning skal bli utført, Kristiansand, har selv utviklet en strategi som skal se på kartlegging av byen som universitetsby. Kristiansand Kommune (2012) sier ”*Begrepet universitetsby brukes gjerne der ett eller flere universiteter setter et tydelig preg på sosialt, kulturelt og næringsmessig liv i lokalsamfunnet*” (s.7). Dette eksempelet viser hvordan byer som er preget av forskningsinstitusjoner arbeider målrettet for å tilrettelegge for hvordan høyere utdanning påvirker byer. Derav blir dette en relevant oppgave for både universitetet og regionen, fordi samarbeid om å være en universitetsby skaper påvirkninger for samfunnet på flere måter. Dette er på grunn av at arbeidsliv kan søke etter å rekruttere studenter i håp om å få studenter til å bli i regionen, og innbyggere kan være en pådrivende faktor for økonomi. Denne oppgaven vil kunne gi et reflektert syn for relevante aktører rundt hvordan man skal kunne forstå innvirkningen av internasjonalisering i høyere utdanning etter studenters forståelse, og hvordan dette videre kan påvirke samfunn som stadig blir påvirket av globale krefter.

1.2 Problemstilling

Problemstillingen er utarbeidet for å svare på hvordan studenter vurderer selv sine egne framtidsutsikter i sammenheng med deltakelse på utenlandsopphold. Problemstillingen er som følger:

”Hvordan påvirker utenlandsopphold studenters framtidsutsikter?”

Denne problemstillingen har som mål å finne ut hvordan studentmobilitet påvirker framtidsutsikter vedrørende studier, karriere, relasjoner, identitet, selvforståelse og tilhørighet. Problemstillingen skal svare på studenters forståelse av egen identitet, hvordan identitet blir konstruert og hva som er utfallet av denne konstrueringen. Å være mobil er en gitt faktor ved muligheten av utenlandsopphold i sammenheng med studier, derfor vil det bli sett på hvordan studentmobilitet og ønske om dette har startet, og hva som har vært den grunnleggende motivasjonen bak det. Problemstillingen vil se på hvordan dette har påvirket egne ambisjoner og tanker om fremtid. For å svare på problemstillingen vil teorien forsøke å svare på hva studentmobilitet er, hvorfor studenter er mobile, relasjonen mellom studentmobilitet og framtidsutsikter og hvordan framtidsutsikter produserer karriereutsikter. Dette skal bli sett på i det teoretiske rammeverket for å se hva som ligger til grunn i utenlandsopphold i studier.

Oppgavene vil ha noen delspørsmål som er en del av problemstillingen, som vil bli fokusert på i datainnsamlingen, for å finne ut hvordan informantene som deltar i datainnsamlingen opplever at utenlandsopphold har påvirket deres framtidsutsikter. Disse delspørsmålene er laget for å kunne forstå studenters påvirkning av selvforståelse og identitet i forflytting, hvorfor selvforståelse og identitet blir påvirket, og hvordan studenter som er mobile får påvirket framtidig mobilitet. Delspørsmålene vil være som følger:

- Hvordan påvirker og endres studenters identitet og selvforståelse ved utenlandsopphold?
- Hva fører til rekonstruering av identitet i prosessen av studenters utenlandsopphold?
- Hva betyr utenlandsopphold i studier for egen selvforståelse av framtidsplaner og karriere?

1.3 Oppgavens struktur

Oppgavens struktur vil bli bygget opp som følgende kapitler:

1. Introduksjon for å forklare relevans og bakgrunn for denne oppgaven.
2. Teoretisk rammeverk for å kunne forstå hva teori som er relevant for dette emnet nå, og for å kunne gi teoretisk rammeverk til analysen
3. Metodisk gjennomføring, for og vise til hvordan data skal bli hentet inn, og hvorfor det er gjort slik
4. Analyse av data for å hente ut funn av innhentet data
5. Konklusjon for å konkludere med hovedfunn, og å vurdere hvordan dette emnet kan bli forsket på videre

2.0 Teoretisk rammeverk

Dette kapitlet vil presentere hvilken litteratur og forskning som finnes i dag angående studentmobilitet i høyere utdanning, globalisering, internasjonalisering og følgene av dette. Bakgrunnen for å presentere eksisterende litteratur er for å lære relevant teori som skal skape rammer for analysen. Bryman (2014) forklarer at gjennomgang av litteratur er muligheten til å vise sin evne til å forstå og tolke vitenskapelig forskning basert på ens egen lesing og forståelse. Det er samtidig viktig å anerkjenne hvilke mangler som finnes innen forskning ettersom hensikten med denne oppgaven er å skape relevant forskning som kan bidra til kunnskap om emnet. Det teoretiske rammeverket vil omhandle diskusjon og teori om relevante emner som studentmobilitet, identitet, relasjoner, transnasjonalitet, kosmopolitisme, modernitet, habitus, egenkapital og den kreative klassen. Emnet innen denne forskningen er aktuell på grunnlag av økende trender innenfor høyere utdanning, som studentutveksling i høyere utdanning.

2.1 Hva er studentmobilitet?

Dette emnet er relevant fordi det er en betydelig økning av studentmobilitet, og dette vil være hensiktsmessig å forske på for å kartlegge utfallet av hva det betyr for de som opplever dette. Høyere utdanning er en viktig driver for økonomi og menneskelig utvikling, og massen som studerer har hatt en betydelig økning siden 1970, hvor tverrnasjonal utdanning er med i denne økningen (Streitwieser, 2014). Å delta i høyere utdanning, og med det, potensielt ha muligheten til å delta på utenlandsopphold kan si seg å være en viktig pådriver for den internasjonale økonomien og arbeidsmarkedet. Gornitzka og Langfeldt (2008) fremhever *"An important motivation for choosing particular education is the anticipation that an education from other countries can lead to employment abroad or an international career."*(s.81).

Dette argumentet viser til hvordan høyere utdanning blir påvirket av menneskers karriereutsikter, hvor de vil konkurrere om arbeid, og hvordan de vil øke sin arbeidsevne ved å selv delta som en internasjonal student. Denne prosessen om å bli konkurransedyktig i arbeidsmarkedet, starter derfor allerede med studenter i høyere utdanning. For å forstå hvorfor mennesker vil delta som internasjonal student, eller hvorfor man har de aspirasjonene man har, må man forstå identitet. Identitet er et vidt begrep, som innebærer mange faktorer. Når man

skal presentere seg selv, er gjerne de naturlige tingene å inkludere alder, hvor du er fra og allerede her presenterer man identitet ved å bruke språk som en måte å presentere seg selv. Det er flere måter man uttrykker identitet, og det inkluderer både verbale, og non-verbale trekk. Hylland-Eriksen (1997, s. 4) forklarer at personlig identitet er det som skiller en fra andre, ved at den eneste identiteten man matcher er sin egen. Hylland-Eriksen (1997) sier følgende ”*Den minste enheten i samfunnet er ikke enkeltpersonen eller den enkelte aktør: Det er relasjonen mellom to. Enkeltmennesket er i stor grad et produkt av-noen vil si praktisk talt identisk med sine relasjoner til andre mennesker.*”(s.2). Hva skjer da når enheter i samfunnet blir stadig byttet ut og nye relasjoner blir innhentet ved forflytting? Det vil derfor være nyttig å se på hvordan relasjoner og omgivelser man er rundt, er påvirkende for ens egen selvforståelse og identitet ettersom internasjonale studenter er eksponert forflytting mellom samfunn og nye relasjoner.

Studentmobilitet gir muligheter for å søke høyere utdanning flere steder, både fysisk og virtuelt. En kan studere hjemme ved bruk av kommunikasjonsverktøy ved institusjoner uten å fysisk være tilstede, eller man kan forflytte seg for å oppleve høyere utdanning i et annet land. Muligheter øker og med det øker flyten av studenter som forflytter seg mellom nasjonale og lokale grenser. Institusjoner som tilbyr høyere utdanning utvikler seg i takt med verden, og studenter kan ta del i både muligheter og opplevelser ved å delta i høyere utdanning som befinner seg utenfor det lokale samfunnet eller hjemlandet. Branaman (2007, s.117) forklarer at det å bestemme over sitt eget liv og å oppleve mulighetene som blir gitt av økt frihet er irrelevant for mennesker som i sin egen livssituasjon har begrenset tilgang på disse mulighetene, noe som skaper et større skille og øker forskjeller i verden. Det å utøve studentmobilitet blir derfor et privilegium for de som har tilgang til ressurser som åpner for mobilitet.

Det å delta i den globaliserte verden er på mange måter et privilegium som er gitt av stater, mennesker, bedrifter og institusjoner som åpner disse ”portene” til å bli med i en globalisert utdanning. Her kan man delta på feltkurs, semesterutveksling, årsstudier eller studere grader utenfor det lokale samfunnet, eller hjemlandet, gjennom avtaler som blir produsert mellom nasjoner eller institusjoner. Dette privilegiet gir studentmobilitet som skaper endringer i utdanning og deres deltakere, ved at mennesker får økte muligheter til å søke seg til nye steder. Dette kan derav forandre egne tanker om fremtiden ved å bli eksponert for nye impulser, normer og tradisjoner fordi det kan utfordre gitte sannheter, eller egne forståelser.

I høyere utdanning, og for at institusjoner skal kunne samarbeide med hverandre, blir det viktig å ha systemer på plass som gjør at arbeidet rundt å være mobil på institusjoner er lett og ikke så kompliserte til den grad at barrierene blir høyere for å delta på slik studentmobilitet. Gornitzka og Langfeldt (2008) sier:

”The Nordic countries are also a part of trade and cooperation agreements. Since three out of five countries are EU-member, and the remaining two are the part of the European Economic Area, all countries are especially well-integrated into European reform and cooperation initiative at various levels.” (s.127)

Dette eksempelet er et godt eksempel på hvordan samarbeid på tvers av nasjoner. Disse samarbeidene er tilstede for å skape et anvendelig system for ansatte og studenter, som skal kunne bevege seg lett mellom institusjoner og nasjoner. Slike systemer skaper en form for kollektiv identitet, hvor institusjoner opererer med prosesser som er anvendbare på tvers av grenser, og samtidig gjør at institusjoner blir mer internasjonale og er lettere å sammenligne. Gornitzka og Langfeldt (2008) viser til Bologna-avtalen, som er et samarbeid om å skape et område for høyere utdanning i Europa. Universitets- og Høgskolerådet (2018) sier følgende ” *Bologna-prosessen er et samarbeid mellom 46 europeiske land hvor målet er å skape et felles europeisk område for høyere utdanning.* ” Denne avtalen involverer flere land, hvor målet er å legge til rette for mobilitet ved samarbeid og på tvers av nasjonale grenser. Denne avtalen kan bli sett på som utdanningsinstitusjonene sin måte på å svare på de globale kreftene man opplever i dagens samfunn. Disse utdanningsinstitusjonene gir et tydelig signal ved å svare på mobiliteten i dagens samfunn ved å tilrettelegge enda mer for studentmobilitet i høyere utdanning ved å provosere samarbeid som skal være oppfordrende for deltakelse. Det kan av den grunn sies at mobilitet blir økt, og er noe som er ønsket og jobbes for å skape i samfunn.

I et samfunn hvor globalisering er en pådriver til hvordan samfunnet formes er det mange begreper som kan bli vurdert som pådrivere av dette. Globalisering er et komplekst begrep, og kjært barn har mange navn. Mobilisering, identitet, transnasjonal, flerkulturell og kosmopolitisk er alle begreper man kan bruke for å forklare globalisering, eller bli brukt for å forklare konsekvens av globalisering. Kellner (2002, s.287) forklarer at globalisering involverer sosiale relasjoner, kapitalistiske markeder, flyt av varer, ideer, teknologi, kultur og mennesker gjennom nasjonale grenser ved et globalisert nettverk. Å forstå det globale perspektivet og hvordan det

påvirker samfunnet er komplekst fordi samfunn kan sammenlignes med hverandre. Held (2010) definerer globalisering som følgende *"Globalization can be understood if it is conceived as a spatial phenomenon, lying on a continuum with 'the local' at one end and 'the global' at the other"* (s.28).

Det er viktig å anerkjenne at lokale samfunn blir påvirket av globale innflytninger. Man kan forflytte seg over flere lokasjoner for å finne unike og kulturelle opplevelser, for å deretter gå på en internasjonal kjede for å bestille samme kaffe som i hjembyen eller hjemlandet. Samfunn blir derfor formet og påvirket av bevegelser i et marked hvor man vil prestere og skape økonomisk driv ved å tilfredsstille forbrukere sine behov. Studenter er en del av denne forbrukergruppen og deltar i markedet hvor utdanninger skal tilfredsstille studenter sine behov under og etter endt utdanning. Riemsdijk og Wang (2016) påpeker *"international student flows is shaped by the practice of these universities competing against each other as global educational players to attract the best and the brightest from around the world"* (s.19).

Å skaffe kompetanse ved å delta i høyere utdanning kan også være et tegn på å ville delta på arbeidsmarkedet, hvor man vil kunne tilegne seg kunnskap og erfaring som skal gjøre en kompetent til arbeid, hvor det igjen er konkurranse på å være den som får anledning til å delta i arbeidsmarkedet. Høyere utdanning og arbeidsmarkedet er derav i høy grad påvirket av konkurransen om å være best, og å skaffe de beste studentene eller arbeidstakerne.

Globalisering har ført til muligheter og tilgang til å forflytte seg, og med dette gitt studenter mulighet til å studere i andre land. Lengde på opphold i utlandet kan variere fra noen uker til flere år, alt etter tilgang, ønsker og ressurser. Utveksling av studenter er ofte et samarbeid med universiteter, eller gjennom program som har som mål å gjøre utdanning internasjonal ved å flytte på mennesker. Noen utvekslingsopphold er obligatoriske i utdanning, og noen er frivillige. Motivasjonen for å dra på utveksling er derav forskjellig, og utfallet er deretter. Studentmobilitet kan føre til mer verdensvante samfunnsborgere (Streitwieser, 2014) som påvirker hvordan det lokale former seg med flyt av innreisende og utreisende.

Streitwieser (2014) påpeker at internasjonale studenter er veldig forskjellige, og reiser på forskjellige grunnlag, og viser blant annet til at noen reiser for å få personlige erfaringer, mens andre deltar for å bygge eget omdømme, eller for å få en fordel i arbeidsmarkedet. Streitwieser (2014) viser til et konsept hvor det blir vist at studenter mer og mer søker etter å utdanne seg i

”land A”, bygge på denne utdanningen i ”land B” som til slutt skal lede til jobb i ”land C”. Hvis vi skulle tatt utgangspunkt i at dette var praksisen, er det ved dette blitt tre land som opplever ut-og inn reising, som til slutt skal lede til arbeid. Utenlandsopphold i studier er derfor en aktivitet som inneholder flere aktører, og noe som man deltar i på forskjellige grunnlag, for å på en eller annen måte nå aspirasjoner om personlige opplevelser eller faglig kompetanse.

Studentmobilitet kan føre til samfunnsborgere som ser utover sitt lokale samfunn for å oppnå mål som bosted, karriere, sosiale og økonomiske mål. Fleksibilitet i forfølgelse av slike mål kan tenkes til å ignorere det geografiske standpunktet, ettersom å øke egen kapital eller mål er den vinnende komponenten som blir forfulgt. Ved forflytting, hvor man bruker verden som sin spillebane hvor man skal innhente mål, kan det bli argumentert at verdensborgere blir produsert ettersom et større rom blir utnyttet i jakten på egne mål og ønsker. Å se mulighetene i det uendelige og ikke begrenset til det lokale er nå mulig ved følgene globalisering gir.

Å delta i høyere utdanning er blitt mer komplekst og ambisiøst, ettersom utdanning i tjueførsteårhundre endrer strategier, mål og standarder med inkorporering av globale temaer (Saudelli, 2015, s.63). Det globale er mer synlig i hverdagen, barrierer er lavere, og derav blir de globale temaene relevant i hverdagen. Institusjoner blir inspirert av hverandre, og måler seg etter hverandre. Det er både lokale og globale konkurranser om å bli en institusjon som har høye standarder som gir læring og høy kompetanse til de involverte. Universiteter og fakultet må konkurrere og begi seg ut i markedet (Slaugther og Leslie, 1999, s.114). Dette gir studenter flere og bedre muligheter til å delta i en konkurranse mellom institusjoner, men de må selv prestere for å møte krav som er satt av institusjoner. Det kan bli sagt at dette skaper en global konkurranse, hvor man vil vær attraktiv for studenter uansett hvor søker seg inn fra, som skaper internasjonalisering i høyere utdanning.

Å søke seg inn på utdanning er basert på din kompetanse fra tidligere institusjoner, som for eksempel videregående utdanning. Man kan si at det å delta i høyere utdanning er i alt en stor global konkurranse hvor institusjoner konkurrerer med hverandre for å ha de beste studentene, og studenter konkurrerer for å komme inn på de beste institusjonene som passer ens behov, og arbeidsmarkedet konkurrer om de beste rekruttene etter endt studier, samtidig som studentene vil konkurrere i arbeidsmarkedet. I alt, er samfunn mye konkurransepreget, hvor alle streber etter å finne sin plass i samfunnet, hvor samfunnet og egne behov skal bli møtt.

Saudelli (2015, s.63) argumenterer for at dagens ungdom lever i et mer mangfoldig, globalisert og teknologisk samfunn. Disse faktorene åpner for å søke etter det globale, og gir muligheter for å finne andre lokasjoner å oppsøke. Med bruk av kommunikasjonsverktøy kan man lett søke opp informasjon, og finne ut hva som er behøvd for å kunne delta i det globale ved å oppsøke høyere utdanning som legger opp for utdanning som er internasjonal, eller internasjonalt anerkjent. Det finnes muligheter for å delta på utdanning som er på et annet språk, og utdanninger som er faglig og geografisk spredt. Det er flere muligheter, og høyere utdanning gir kompetanse til verdensborgere, og er ikke bare basert på det lokale samfunnet.

Vertovec (2009, s.54) gir en fin konklusjon til forsøket på å belyse globalisering med å forklare at globalisering er karakterisert som verdensdekkende intensivering av å være koblet sammen. Studenter i det tjuførste århundret får anledningen til å oppleve flere samfunn som er påvirket av hverandre og kan søke etter samfunn som samsvarer med ens behov, og får gjerne sine behov og forståelser endret i møte med nye samfunn. Disse møtene med nye samfunn kan bli provosert av mobilitet. Mobilitet er en faktor som stadig er med på å utvikle samfunnet i en retning hvor fleksibilitet er mer påtrengende og kultur blir påvirket av utreisende/innreisende, som alle bringer med seg forskjellige grunnlag, hensikter og måter å bruke steder på. Cohen, Duncan og Thulemark (2015) sier ”*Corporeal mobility is increasingly influenced by and through transnational ties, changing sociocultural outlooks and technologies of transport, communication and social connectivity that characterise a (re)formation of the everyday.*” (s.155)

Å kunne forflytte seg gir muligheter til å oppleve andre kulturer, erfare andre normer, andre tradisjoner og se andre perspektiver som kan gi en økende interesse for å være mer fleksibel eller endre ens preferanser og forståelser. Studentmobilitet vil og være en påvirkende faktor for identitet og utvikling av denne. Brooks og Waters (2011, s.8) påpeker ” *in contemporary society, mobility can have a significant impact on identity*”. Det kan være grunnet ambisjoner og hvordan disse blir påvirket av nye inntrykk og opplevelser. Det samfunnet som studenter er delaktige i, kan være en sterk faktor for identitet. Det kan derfor sies at sted, og de kulturene og normene som er tydelige er sterke pådrivere for identitet, og samtidig blir sted påvirket av mennesker som oppholder seg der med deres egne identiteter. Det kan derfor virke som at sted og identitet går hånd i hånd og er begge avhengige av hverandre på godt og vondt.

Urry (2007, s.52) forklarer at mobilitets-systemer er organisert rundt en prosess som sirkulerer mennesker, informasjon og objekter i forskjellig fart og distanse. Graden på hvor tilrettelagt et samfunn er for mobilitet av informasjon, mennesker og objekter er variert fordi samfunn er tilrettelagt i forskjellige hensikter og muligheter etter egne individuelle behov og ressurser. Urry (2007), argumenterer for et mobilitetsparadigme, som er en linse å se mobilitet på som gir nye uttrykk for den sosiale verden. Urry (2007) påpeker:

”It enables the social world to be theorized as a wide of array of economic, social and political practices, infrastructures and ideologies that all involve, entail or curtail various kinds of movement of people, or ideas, or information or objects” (s.18)

Dette mobilitetsparadigme som blir forklart er et utgangspunkt for hvordan vi kan tolke verden, og se bevegelse. Men, hvis en skal tolke bevegelse må en også se på ressursene og muligheten for å utøve mobilitet. For å vise til hvordan ressurser påvirker mobilitet, kan en se på Urry (2007, s.197) sin forklaring på nettverkskapital, som er muligheten til å holde sosiale relasjoner med folk som ikke nødvendigvis er fysisk tilstede. Nettverks-kapitalen er lagt opp i åtte elementer fra Weber (i Urry, 2007, s.197). Disse elementene innebærer følgende:

- 1) Tilgang til de rette dokumentene, som for eksempel pass
- 2) Nettverk som gir tilgang til invitasjoner
- 3) Muligheten til å fysisk bevege seg og kartlegge hvordan en reiser
- 4) Informasjon som man har tilgang til med verktøy som telefon eller data
- 5) Kommunikasjonsverktøy som gir tilgang til interaksjon med andre som også er i bevegelse
- 6) Trygge og passende møtesteder som kafeer og hoteller
- 7) Tilgang til transport
- 8) Tid og andre ressurser som gir mulighet til å koordinere punktene som er nevnt ovenfor

Disse elementene er noe studenter kan måtte inneha for å kunne delta i høyere utdanning i utlandet, og som gjerne styrker deres kapital av disse elementene ytterligere ved deltakelse i mobilitet. Å danne nettverk som bærer preg av internasjonale bånd, som man gjerne samler ved utenlandsopphold kan for eksempel styrke element nummer to, som baserer seg på relasjoner som gir invitasjoner.

Å delta på mobilitet, og forflytting kan sies til å være mye påvirket av det midlertidige, og ytterligere påvirker hvordan man forholder seg til flere lokasjoner, ved forflytting. Man drar ett sted, men forlater samtidig et annet. Verden har lavere barrierer, og lettere tilgang til reise som gjør at det å studere et annet sted blir lettere. Med det sagt er det ofte begrensninger. Dette kan være lovverk angående hvem som kan, hva man må kunne, og hva din hensikt er for å kunne forflytte seg. Altbach og Knight (2007, s.303) forklarer at internasjonalisering vil være en dominerende effekt i høyere utdanning, og forklarer med dette at eksperter har anslått at 15 millioner studenter vil komme til å studere utenlands.

Bray og Li (2007, s.791) belyser at studentmobilitet som krysser grenser er en viktig komponent for internasjonalisering av høyere utdanning som har utsikt til å øke med årene, noe som gir både økonomisk og akademisk påvirkning. Studenter som drar nytte av muligheten for utveksling har visse fordeler med denne mobiliteten. Ordninger fra statlige forvaltningsorganer som for eksempel Lånekassen gir muligheter for finansiell støtte, og kommunikasjonsverktøy gir mulighet for interaksjon med mennesker som ikke befinner seg på samme sted og tilgang til informasjon som er ikke-satt til et bestemt fysisk sted. Urry (2007, s.263) opplyser at studenter ofte er sultne på opplevelser, og at dette er det som driver de til å bevege seg for å oppleve andre steder som beriker deres erfaringer. Muligheten for å berike de deltakende ved opplevelser i studentmobilitet, kan sees i verdier som erfaring, kompetanse eller egen selvforståelse.

Studentmobilitet påvirker sted i den grad at steder er mer flytende og eksisterende også i digitale verktøy som blir anvendt i dagens samfunn. Lysgård og Rye (2017, s.2117) forklarer at ved høyere utdanning har forskning vist at studenter som vil ha en internasjonal anerkjent kompetanse, søker seg til internasjonale institusjoner mens man blir hjemme. Dette blir da fjernundervisning, hvor man er delaktig i ett studium uten å nødvendigvis måtte være fysisk tilstede. Lysgård og Rye(2017, s.2117) sier ”*The student’s place of residence becomes a transnational space through its connection to transnational educational networks via satellite campuses and/or communication technology*”. Dette utfordrer hvordan sted blir definert og brukt, fordi denne måten å studere på gir mulighet til å være mobil på en virtuell måte med tilgang til informasjon uten å fysisk måtte krysse barrierer, eller møte fysisk opp på steder. Det kan bli argumentert at dette påvirker flyt og sirkulasjon av mennesker fordi det hovedsakelig blir informasjon som flyter og er trukket ut fra et ekstraktpunkt.

Sirkulasjon av mennesker blir påvirket av faktorer som gir et utgangspunkt i å bidra i den sosiale bevegelsen. Vertovec (2009) bringer opp ressursmobiliseringsteori, som et punkt som bidrar til sosial bevegelse. Vertovec (2009) forklarer:

”Resource mobilization theory has been influential in describing such structures and processes of social movement formation. This body of theory concerns how the presence or absence of available resources, generally defined intervenes in the success or failure of mobility strategies of social movements.” (s.43)

Denne teorien beveger seg inn på hvordan tilgjengeligheten av ressurser beveger det sosiale. Det kan være avhengig av ens muligheter og ressurser til å være mobil, som avgjør hvordan en beveger seg og hvordan utfallet blir, med tanke på om forflytting blir suksessfullt eller ikke. Dette kan være påvirket av faktorer som lover, reisedokumenter og økonomi. Alle disse komponentene er viktige faktorer for studenter, hvor alle disse må være tilstede for å kunne studere og forflytte seg over grenser for å delta i høyere utdanning. Det å bevege seg over grenser krever både transport og tillatelse som påvirker fleksibiliteten innenfor mobilitet. Det finnes flere systemer som gir mobilitet, men det er mye avhengig av tilgjengelige ressurser som gir tilgang for disse systemene. Det er som tidligere nevnt et privilegium å inneha ressurser til å være mobil, så de sosiale bevegelsene som Vertovec (2009) nevner i sin ressursmobiliseringsteori, er derfor ikke universell bevegelse alle har like utgangspunkt for å ta del i.

En måte å kritisere mobilitet på er hvordan det kan være belastende for ens identitet eller vise til å være belastende på andre måter. Chalk (2014, s.168) forklarer at mobilitet ikke nødvendigvis er et privilegium, men heller en byrde som forvirrer ens identitet og som kan være krevende for individer. Dette argumentet kan ha medhold ettersom eksponering av nye miljø kan være påvirkende for identitet, og kan skape endrede mønstre som kan oppleves forvirrende for egen selvforståelse. Van Mol (2014) påpeker ” *Identities are thus anything but stable or homogeneous, and are formed through interactions with others and the environment*” (s.92). Studenter som bidrar på utenlandsopphold og er stadig utsatt for disse interaksjonene med nye miljø, kan derfor være utsatt for å få endringer i sin identitet som kan bli opplevd forskjellig, ved at det kan virke både belastende, forvirrende eller opplysende og bekreftende.

I forsøket på å forklare hva studentmobilitet er vil det være flere begrep her som vil være behjelpelig i analysen. Studentmobilitet er blitt vist til å være noe som kan bli påvirket av begreper som er blitt nevnt som mobilitet, nettverkskapital og identitet. Disse begrepene er alle en del av kompleksiteten som er studentmobilitet. For å forstå studentmobilitet må man forstå hvordan dette blir formet, og hva som trengs for å avgjøre hvordan studentmobilitet blir utøvd. Globalisering har blitt nevnt som en viktig del av rammene til mobilitet, og hvordan mobilitet er blitt fremdrevet av en stadig mer globalisert verden, som studenter tar en del i. Identitet er blitt trukket fram for å begrunne at deltakelse i forflytting kan være påvirkende for egen selvforståelse, og rekonstruering av identitet kan skje ved eksponering for nye miljøer. Hva studentmobilitet er, blir en essensiell del av problemstillingen, ved at utenlandsopphold i studier er mulig, nettopp grunnet studentmobilitet.

2.2 Hvorfor er studenter mobile?

Å identifisere hvordan aktiviteten studentmobilitet blir formet er et komplekst tema, ettersom det beveger seg inn på sosiale ordninger og prosesser. Det kan finnes flere årsaker eller sosiale fenomener som kan gi studenter behov for å delta i studentmobilitet, med bakgrunn i hvordan samfunnet opererer i dag. Elliott (2007, s.58) forklarer dagens samfunn med begrepet ”flytende modernitet”, som er prosessene rundt flyt av mennesker, penger og informasjon som former hvordan individer opplever identitet og mellommenneskelige relasjoner. Denne moderniteten påvirker hvordan mennesker kan identifisere sine behov, og sine relasjoner som kan gi en forklaring på hvorfor studentmobilitet er en økende faktor, ettersom behov endres og man kan lettere søke etter nye relasjoner andre steder som kan betraktes eller forstås som mer betydningsfulle.

Ray (2007) sier ” *Liquid modernity means that there are no longer any strong bonds*” (s.72). Å se på mobiliteten som flytende gir innsikt i hvordan man kan vurdere relasjoner i den form av at forhold til ens egne relasjoner blir forandret i den mening at det ikke er like permanent men heller flytende som mye annet i samfunnet. Elliott (2007) argumenterer ” *Relationships are increasingly replaced by the activity of relating, connections are increasingly replaced by the activity of connecting*” (s.58). Dette samsvarer godt med det å være mobil, fordi en person som stadig er i bevegelse verdsetter gjerne mer å finne nye relasjoner ved nye miljøer, istedenfor å

ivareta gamle relasjoner ettersom det å skape nettverk kan sees på som en naturlig del av å finne trivsel på nye lokasjoner.

For å forstå hvorfor studenter deltar i studentmobilitet må man se på årsakene eller motivasjonen for å forflytte seg. Bauman (2000, s.161) beskriver tre faktorer som påvirker moderne mellommenneskelige forhold som kan gi en forklaring på dette. Den første handler om usikkerhet av sin egen posisjon og rettigheter, den andre handler om usikkerhet i forhold til sin egen framtidige stabilitet, og den tredje handler om usikkerhet angående seg selv i forhold til sitt eget samfunn eller nabolag. Disse faktorene kan bidra til forståelsen av valget om å være mobil, i at mobilitet kan være motivert på grunnlaget av å sikre sin egen fremtid, i form av hvordan en vil fremtiden selv skal se ut. Denne forklaringen om mellommenneskelige relasjoner, ser mye ut til å handle om egen sikring av stabilitet. Florida (2002, s.276) argumenter at med å ha svakere tilknytning til våre relasjoner blir ens egen mobilitet økt og muligheten til å være kreativ øker.

Mobilitet gir anledning til å lokalisere seg på andre steder, derav bytte nabolag, og gjerne søke etter det som er mer passende for det en selv mener er rette omgivelser. Å bygge preferanser på grunnlag av hva som kommer til å gi disse tre faktorene en viss trygghet kan være grunnlaget for sin egen bruk av mobilitet. Å bygge opp økonomi som gir tilgang til et trygt nabolag, få utdanning til å sikre denne økonomien, eller bygge opp et bilde av en selv som gjenspeiler et verdensvant tolerant menneske, er verdier bygget opp over tid og som blir stadig påvirket av hvordan enn menger seg i verden og hvor man selv mener man tilhører. Selvforståelsen av hvor man tilhører i et samfunn er en viktig faktor for å kunne kartlegge ens bruk av disse faktorene gitt av Bauman (2002).

Elliot (2007,s.137) forklarer at i et forbrukersamfunn som man ser i dag, blir den flytende moderniteten stadig mer sterk, og individer forlater tidligere normer til fordel for nye opplevelser. Studenter er et perfekt eksempel på sistnevnte, ettersom det å søke opplevelser er for mange studenter en mulighet til å forlate etablerte normer, for å søke nye. Dette kan gjenspeiles i at man ikke har like stort behov for å ivareta relasjoner like aktivt ved å heller søke nye relasjoner, som sier noe om hvordan vi posisjonerer oss i samfunnet. Branaman (2007) forklarer at tidligere var de viktigste sosiale posisjonene man skulle delta i ekteskap, jobb og samfunn, men nå opplever moderne individer en mer uklar posisjon hvor forventninger er mer

diffuse. Dette gir økt mulighet for å sette seg selv i en situasjon man selv ønsker som gjerne ikke samsvarer med tidligere etablerte normer. Branaman (2007) påpeker :

” With awareness of greater range of possible identities, occupations, relationships, priorities, values and ways of living and the likelihood that none of these will be durable enough to anchor self-identity for long, an individual’s self-identity is less likely to rest peacefully within any one. ”(s.118)

Stabiliteten man søker kan derfor være mer varierende, og det kan bli opplevd mer usikkerhet rundt hvilke retninger livet skal ta (Branaman, 2007). Det kan sies at det er søken etter lykke, eller å finne ut hva det innebærer for en selv, som påvirker hvordan man velger å leve livet, hvor usikkerhet i relasjoner, jobb og samfunn er stadig endrende faktorer som påvirker ens følelse av sikkerhet. Disse faktorene som blir lykken er individuelle, men mye av det kan være forsakert av sin egen sikkerhet, enten det er karriere, familie, eller personlige forhold. Hylland-Eriksen (1997) forklarer at familie har tidligere vært et sentralt ankerfeste, men den blir utfordret i dagens samfunn. Tidligere trygge holdepunkter i livet, endres og med dette må en forholde seg til nye løsninger for å kunne tilpasse seg samfunnet, som på lik linje med identitet, er i stadig bevegelse. Branaman (2007, s.117) forklarer at identitet i dagens samfunn blir et problem i den forstand at det kan gi angst i et flytende samfunn som stadig opplever usikkerhet.

Å delta i samfunnet som et flytende individ kan derfor være en faktor som påvirker motivasjonen til å delta i utenlandsopphold i studier, hvor opplevelser eller arbeidsevne kan være grunnlaget for å være delaktige i slike prosesser. Relasjoner som eksisterer blir i slike handlinger noe erstattet i prosessen med det å søke nye relasjoner, og ens identitet blir et begrep man søker å kartlegge ved å delta på opplevelser som gir skal gi forståelse for identitet, egen arbeidsevne, eller ens forhold til nye og gamle relasjoner. Livet blir i kort mer fleksibelt med individer som kan ta nytten av den gitte fleksibiliteten som finnes i den flytende moderniteten. Med det kan det bli argumentert for at individer, identitet, og relasjoner er flytende, og ikke like statiske som tidligere.

Anledningen til å kunne forflytte seg mellom samfunn, kan være forvirrende for ens egen definisjon av "hjemme", ettersom å føle tilhørighet med flere steder kan skape et identitetstrekk, hvor man identifiserer seg selv som transnasjonal. Vertovec (2009) sier:

"Today's transnationalism seems to be everywhere, at least in social science. That is across numerous disciplines there is a widespread interest in economic, social, and political linkages between people, places, institutions, crossing nation-state borders and spanning the world". (s.1)

Transnasjonalitet er ett begrep som forklarer hvordan utsikter blir utvidet med sosiale, økonomiske og organisatoriske linker mellom mennesker og steder. Informasjon om velferd, jobbmuligheter og opplevelser sirkulerer gjennom nettverk som påvirker hvordan informasjon blir spredt utenfor det lokale og eventuelt tiltrekker seg migranter (Vertovec, 2009, s.75). Studenter er høyst påvirkelige for dette ettersom søken etter opplevelser kan være pådrivende faktorer for å krysse grenser i søken etter høyere utdanning, eller andre faktorer som skal sikre eller utvide ens egen framtidsutsikt.

Smith og Guarnizo (2006) fremhever *"When people move between places with some regularity, moreover, their identities are shaped by this experience"* (s.76). Å føle tilhørighet til et annet sted blir derav en faktor som påvirker ens identitet, og med dette gjerne motivasjon for videre handlinger eller ønsker. Hvordan man forstår egne trekk, identifiserer seg selv, eller hvor man føler tilhørighet til er viktige trekk ved et menneske man må anerkjenne for å kunne forstå handlinger, bevegelser og innflytelse. Å delta på utenlandsopphold, som tidligere argumentert er en mulighet for studenter, kan derfor føre til denne transnasjonaliteten. Faktorer som kan være naturlige med å påvirke dette er relasjoner man knytter, lengde på opphold og generell trivsel innenfor sin egen utdanning eller kompetanser man ønsker å tilegne seg. Å bestemme seg for hvor en skal utøve sin studentmobilitet kan være grunnet i flere forskjellige faktorer. Det kan være grunnet i akademiske ønsker, økonomisk grunnlag, eller hva sted en ønsker å oppleve og muligheter som ligger der. Lysgård og Rye (2017) sier:

”The prospect of studying at a world-class university, which is a social construction based on international rankings and reputations, may be attractive to students. Similarly, imagining’s of place created and depicted through various media also have a major influence on transnational student migration practices and experiences”.
(s.2117)

Motivasjon som da påvirker transnasjonalitet og grunnlaget for å søke dette er en viktig faktor som påvirker flyt i steder og sirkulasjon av mennesker. Å ha et diplom som er internasjonalt anerkjent kan påvirke karriere og kompetanse, både ved emnet en har studert og eventuelle språklige, faglige, sosiale og kulturelle kompetanseøkninger. Transnasjonalitet, eller det å ha bodd flere steder kan også virke positivt for potensielle arbeidsgivere, ettersom det kan tyde på fleksibilitet samt muligheten for å være tilpasningsdyktig til sine omgivelser. Vertovec (2009, s.74) forklarer at ved transnasjonale sosiale mønstre blir folks individuelle livskurs, forventninger til bosted, arbeid og migrasjon endret ved slike mønstre. Dette argumentet styrker det at å være transnasjonal, eller å oppleve at flere grenser kan påvirke hvordan en vil forholde seg til arbeid og sted videre i livet. Dermed kan man si at det å sette seg selv i en situasjon hvor transnasjonalitet blir en faktor, er endrende for studenter som deltar på slike aktiviteter.

Med dette sagt, finnes det begrensninger for hvor man kan reise, og opphold man ønsker over lenger tid. Det finnes regelverk og lover som gir begrensninger/muligheter som er mye basert på hva som står i passet ditt, dokumentet som avslører din nasjonale identitet, eller med andre ord, statsborgerskap. Dette dokumentet regulerer hvilke sikkerhetskontroller man må gjennom for å krysse grenser. Den nasjonale identiteten er ens sivile og politiske rettigheter (Hylland-Eriksen, 1997, s.5). Passet en har er i stor grad en mobilitetskontroll satt av stater. Vertovec (2009, s.15) forklarer at pass har vært essensielt for stater i kontrollering av bevegelser. Det kan derfor argumenteres at man ikke står fritt til å være fullstendig mobil. Systemer er satt på plass som bestemmer om du får eller ikke får reist. Et eksempel på dette er flyplasser, hvor hva du reiser med og passet ditt kan påvirke din reise. Dette er et ikke-mobilt system som påvirker mobilitet. Det finnes og lovverk tilstede som blir påvirket av din hensikt med reisen, som arbeid, studier eller turisme som kan påvirke lengde av opphold. Det å være på utenlandsopphold over lenger eller kortere tid, kan være en påvirkende faktor for ens identitet ettersom å tre inn i et nytt miljø er bidragende for å oppleve nye sosiale prosesser som skaper relasjoner og aspirasjoner i en ny hverdag.

Å omtale identitet i studentmobilitet vil være relevant ettersom identitet er noe som blir formet i løpet av livet, og kan tenkes å være påvirket av de aktivitetene man deltar på i livet. Nygren (2004) sier *”Forming av identitet skjer alltid gjennom aktiv deltakelse.”* (s.213). Å delta på aktiviteter som gjør at man blir eksponert for andre perspektiv kan være utviklende for ens identitet. Men med det sagt, hvis en føler mer eller mindre tilhørighet til andre nasjonaliteter, eller definerer seg som en verdensborger, blir ikke passet endret over natten. Å endre ens nasjonale identitet lovlig, er en omfattende prosess hvor det ikke er garantert at man får muligheten til å endre sine sivile og politiske rettigheter. Statsborgerskap er en essensiell faktor som regulerer ens rettigheter, og med det hvor man kan forflytte seg. Det finnes prosesser som kontrollerer hvilken stat en tilhører. Chalk (2014) utfordrer hvordan nasjonal identitet blir oppfattet og forklarer *”What has been seen as an international, border-dissolving movement must be reinterpreted as a moment of intense awareness and negotiation of national identity within cosmopolitan spaces and international mobility”* (s.14).

Dette gir et spennende utgangspunkt, hvor det blir foreslått at nasjonal identitet må bli sett i lys av kosmopolitiske steder og den internasjonale mobiliteten. Transnasjonalisme kan derfor bli sett på som et fenomen hvor man blir påvirket av bevegelse. Bevegelse som påvirker ens identitet og ens følelse av tilhørighet, men med visse begrensninger som blir definert av ens pass, et dokument som viser ens statsborgerskap uavhengig av ens egen definisjon av identitet og tilhørighet.

Wodak, Cillia, Reisigl og Liebhart (2009), forklarer nasjonal identitet som dynamisk og sier: *”In other words, discursive national identities should not be perceived as static, but rather as dynamic, vulnerable and rather ambivalent entities.”* (s.187). Dette viser til at identitet blir på flere måter dynamisk og ikke en satt orden, noe man gjerne skulle tro at nasjonal identitet er. Argumentene som er gitt her og tidligere, gir grunnlag for å kunne si at nasjonal identitet og statsborgerskap er to meget forskjellige elementer, som blir forstått og anvendt forskjellig. Derfor kan det sies at identitet og den nasjonale identiteten er sårbar, og noe som lett kan bli beveget eller endret på i forskjell til statsborgerskap. Å dra nytte av privilegiet studentmobilitet kan derfor tenkes til å være en faktor som gjør den nasjonale identiteten mer sårbar, og skaper grunnlag for å si at nasjonal identitet er dynamisk. Nasjonal identitet kan, om gjerne ikke lett, bli både psykisk og fysisk endret ved å søke seg til et annet statsborgerskap, som skal gi deg rettighetene som er forbundet med nasjonen en søker seg inn til, og gjerne identifiserer seg med.

Kosmopolitisme er et begrep som er blitt nevnt tidligere, og er noe som blir kan bli sett i forklaringer av transnasjonalitet og globalisering. Kosmopolitisme kan være en konsekvens av det å forflytte seg. Trepanier og Habib (2011) definerer kosmopolitisme som:

”Cosmopolitan is a term often used to describe a citizen of the world: an enlightened individual who believes he or she belongs to a common humanity or world order rather than to a set of particular customs or traditions.” (s.1)

Kirpitchenko (2014) forklarer at kosmopolitisme har blitt et økt interessefelt innen vitenskapelig sosial forskning. Kirpitchenko (2014) sier *”Reborn interest in cosmopolitanism has been sustained by our heightened perceptions of increased mobility, globalisation, transnationalism, individualisation and associated cosmopolitanisation”* (s.64). Den økende mobiliteten styrker muligheten til å se på hvordan dette miljøet skapes, og hvordan kosmopolitisme blir påvirket av dette. Vertovec (2009, s.70) forklarer at kosmopolitiske individer kjenner seg gjerne igjen i andre kulturer, flytter seg lett rundt og innehar evner, mulighet og informasjonen til å gjøre så. Som argumentert av Vertovec (2009), er dette individer som har muligheten til å delta på mobilitet. Dette blir ytterligere argumentert av Chalk (2014) som påpeker:

”The degree to which one can participate in a cosmopolitan lifestyle depends on privileges brought from the very channels of cosmopolitans seemingly reject. Without a stable national and social identity, the cases of multiple modernist writers demonstrate, a cosmopolitan lifestyle remains out of reach.”(s.13)

Det kan derfor virke som at det å delta i en slik livsstil, eller være et slikt individ som er en del av dette er et privilegium, gitt at det ikke alltid er tilgjengelig eller tilrettelagt for alle å delta på denne bevegelsen. Det kosmopolitiske beveger seg inn på universelle prosesser, hvor aksept og sosiale identiteter til hverandre blir omformet til en universell forståelse eller tilhørighet. Kosmopolitisme handler mye om å godta det forskjellige, og bruke dette til en fordel i samfunnet. Det kan derfor sies til å omfavne mangfold, og bruke dette som et styrkende element. Held (2010) gir en god forklaring på dette og påpeker følgende *”The principles of cosmopolitanism are the conditions for taking cultural diversity seriously and for building a democratic culture to mediate clashes of the cultural good.”* (s.76).

Kosmopolitisme kan derfor bli sett på noe som omfavner forskjeller, og bruker ulikheter i kulturer til å skape et miljø som på mange måter omfavner det mangfoldet som kommer av å ha forskjellige syn, forståelser, erfaringer, tradisjoner og normer. Det kan derfor bli argumentert at kosmopolitisme utfordrer hvordan nasjonal identitet blir sett på, ettersom det åpner for at det nasjonale bærer preg som gjerne for 50 år siden ikke ville vært beregnet som ”nasjonale” preg. Kosmopolitiske individer har blant seg noen normer som legger føringer for hvordan man skal oppføre seg, som blant annet det at mennesker er alle likeverdige (Held, 2010). Kun de nasjonale identitetene som er åpne for mangfoldige prinsipper kan suksessfullt tilpasse seg utfordringene som er gitt av den globale verden (Held, 2010). Dette argumentet gir en aning om at mennesker som vil være delaktige i det globale, eller være med i et konkurransepreget arbeidsmarked, burde kunne tilpasse seg de kosmopolitiske normene hvor man omfavner kulturene man møter og ser verdien av mennesker og deres ulikheter.

Sheller og Urry (2006) forklarer at å være mobil er noe ikke alle har tilgang til å delta i, samt at det å være mobil kan være en måte å yte status eller makt på. Det kan argumenteres at kosmopolitisme ikke er tilgjengelig for alle, og er ikke helt representativt for mangfoldet, som man gjerne skulle tro om et begrep som baserer seg på mennesker som er åpne for nye kulturelle innspill. Held (2010) bringer inn et interessant innspill om kosmopolitisme med sitt syn på prosesser som påvirker mennesker. Det å trives i et kosmopolitisk samfunn er påvirket av rammer som er satt rundt det. Held (2010) argumenterer følgende ” *To be satisfactorily entrenched in everyday life, it necessitates that all people enjoy an equality of status with respect to the basic decision-making institutions of their communities* ” (s.45).

Det å sette rammer skaper sårbarhet for de som ikke har tilgang til å være innenfor disse rammene, og gjør disse personene ytterligere sårbare (Held, 2010, s.45). Det kosmopolitiske har idealer med rammer som skal ivareta de deltagende, og baserer seg mer på universale idealer. Kant (i Held, 2010, s.43) skapte en ideologi som heter kosmopolitisk rettighet, som baserer seg på et verdenssamfunn hvor alle har lik rett til å delta. Held (2010, s.43) forklarer at kosmopolitiske rettigheter går utenfor det nasjonale og statlige og beveger seg til et universalt samfunn, som må bli akseptert for at mennesker skal kunne eksistere fredfullt og forstå hverandre.

Dette er da en ikke-realitet i dagens samfunn. Held (2010) sier ”*In a world where goods and services have greater opportunity for mobility than people, cosmopolitan right alone will not open sufficient doors to strangers and aliens in need of entry, sanctuary or membership in another country*” (s.54).

Dørene eller tilgangen til den kosmopolitiske rettigheten er derfor ikke helt åpne, og ikke for alle. Studenter har som alle andre ulike utgangspunkt til hvordan de kan delta i mobiliteten som er ofte regulert av ens nasjonalitet eller økonomi, som begge skaper utgangspunkt for hvordan man kan delta i studentmobiliteten. Den kosmopolitiske forståelsen av å være i ett samfunn sammen uavhengig av forskjeller, bygget av universale idealer kan gi økt lyst til å delta i den globale mobiliteten som eksisterer. Kirpitchenko (2014, s.59) forklarer at akademiske migranter, altså studenter, har større sannsynlighet for å delta i den globale mobiliteten. Kirpitchenko (2014) sier:

“Academic migrants display newer tendencies for liquid mobility, similarly to some other professional and entrepreneur groups. They are more likely to adopt a new cosmopolitan spirit of being open to malleability, constantly looking outwards, challenging old rigid social migration constructs and embracing our increasingly liquid modernity of global mobility.” (s.60)

Det kan derfor bli argumentert at det å være akademisk mobil gir deg en inngang i det kosmopolitiske miljøet, med mulighet og gjerne motivasjonen til å konstant se utover, og å flytte og utvide sin horisont utover det lokale. Et annet argument for å tre inn i det kosmopolitiske miljøet som akademisk migrant, blir gitt av Held (2010) som forklarer at mennesker som er i stand til å resonere rundt andres meninger og syn, har en større sjanse for å håndtere prosessene som skjer i transnasjonalitet. Brooks og Waters (2011) påpeker følgende ”*there are a number of reasons of why it is potentially so useful for understanding student mobility, students are archetypical cosmopolitan subjects*” (s.68). Det er derfor viktig å forstå hvordan studentmobilitet påvirker det kosmopolitiske inntrykket, og hva som er bakgrunnen for å velge å delta i studentmobilitet som gir innspill til det kosmopolitiske paradigme.

Kirpitchenko (2014, s.64) forklarer at kosmopolitisme er en måte å være åpen mot mennesker og kulturer som ikke stammer fra det lokale. Dette er et betydelig tegn på den globaliserte verden, hvordan nye innsikter og materialer påvirker hverandre, og blir lettere transportert og delt ved mobile ressurser. Det kan derfor sies at sjokket av å møte på disse nye impulsene blir mindre da man blir eksponert for hendelser i verden gjennom sosiale medier, og man er mer klar over at det kan være forskjeller og likheter i forskjellige kulturer som fremmer kosmopolitisme.

Når utdanning blir tilrettelagt for muligheter til å reise og å forflytte seg, blir det kosmopolitiske samfunnet, eller individene som identifiserer seg med dette, større. Samfunnsborgere blir en større del av det kosmopolitiske samfunnet og det blir lettere å strekke seg etter steder som er tilrettelagt, eller som har et internasjonalt miljø hvor kosmopolitiske individer kan trives og integreres. Det kan derfor sies at samfunnsborgere blir produsert til verdensborgere. Benhabib (2006, s.20) forklarer at kosmopolitisme skaper normer som deretter skaper relasjoner mellom individer i en global verden. Disse normene som skapes er med på å bidra til hvordan mennesker møter hverandre og skaper relasjoner mellom individer. Som tidligere nevnt har Held (2010) gitt en beskrivelse som gir grunnlag for å argumentere for at kosmopolitiske individer har normer seg imellom, som blant annet aksepten av at hvert menneske er likeverdig.

Det har nå blitt forklart hvorfor studenter er mobile i dagens samfunn, og flere begreper er blitt nevnt som kan bidra til analysen. Det teoretiske rammeverket har bidratt med begrep som flytende modernitet, kosmopolitisme, og det har blitt fokusert på hvordan relasjoner blir skapt samt identitet, og den nasjonale identiteten. Alle disse vil være nyttige for videre analyse, ved at det blir økt forståelse for hvorfor studenter handler på bakgrunn av å bygge på egne verdier eller å sikre egne ønskelige framtidssikter. Spørsmålet er om disse handlingene endrer framtidssiktene ytterligere. Å bli utsatt for disse forandringene man møter i nye miljø, kan ytterligere bidra til å skape mer forandring ved hvordan studenter forholder seg til tilhørighet, tanker om universelle verdier, og hvordan man skal handle for å sette seg selv i en posisjon hvor behov og ønsker blir tilfredsstillt.

2.3 Relasjonen mellom studentmobilitet og framtidsutsikter

Til nå er det blitt godt forklart hvordan studentmobilitet er blitt en virkelighet, og at det er som en følge av hvordan verden utvikler seg til å være mobil, og man blir påvirket av innflytelse rundt hverandre. Framtidsutsikter kan bli påvirket av studentmobilitet ettersom det kan gi lavere terskel for forflytting, og gjøre endringer i preferanser innen karriere og sted. Urry (2007, s.53) forklarer at spesielt mennesker som er bosatt i Norden beveger seg og endrer med dette sine individuelle aktiviteter og utvikler nettverk. Årsaken til dette kan være tilgang på ressurser. Urry (2007) påpeker følgende ”*the richer the society, the greater the range of mobility-systems that will be present, and the more complex intersections between such systems*” (s.51). Framtidsutsikter er derfor noe som kan argumenteres for å være mer flytende og variert for steder som har bedre integrerte velferdssystemer og muligheter. Derav kan man argumentere at studentmobilitet er en stor faktor innen framtidsutsikter ettersom det gir muligheter og fleksibilitet til visse personer som har tilgang til noen, eller alle av elementene som er nevnt tidligere av Webber sin nettverkskapital (i Urry, 2007, s.197).

Disse kombinasjonene av hvordan man kan søke nye steder kan også endre bo preferanser, og ens fleksibilitet innen dette. Det å være på utenlandsopphold kan ha en drastisk endring på utsiktene, og gjøre dem bredere. Stedspreferanse er stadig i påvirkning av egne preferanser og kunnskap om andre steder som kan være tilgjengelig. Teknologi gir muligheter til å tilegne seg kunnskap om steder, og det er lett å finne informasjon om det aktuelle stedet en vurderer å oppsøke innehar foretrukne kvaliteter som passer til en persons behov. Urry (2007, s.259) påpeker følgende:

”Places are known about, compared, evaluated, possessed. A place is not so much a place with its own associations and meanings for those dwelling or even visiting there, but each is a combination of abstract characteristics that mark it out as more scenic or cosmopolitan or cool or exotic or global or environmentally degraded than other places”(s.259)

Dette gir muligheter for studenter å søke seg til informasjon som påvirker hva slags sted en kan reise til i sammenheng med studiet, hvilke universiteter som samarbeider, og hvor en kan finne studieprogram som egner seg til det man vil lære i løpet av sin utdanning, enten det er faglig eller kulturelt givende for egne ambisjoner.

En faktor som kan tenke seg til å påvirke hvordan studentmobilitet former framtidssikter er muligheten til integrering og kunnskap. Kiritchenko (2014, s.61) forklarer at akademiske migranter er en gruppe som kan lettere bli integrert i internasjonale miljø fordi de ikke møter på barrierer som språk, for å kunne integreres i et nytt miljø. Dette styrker deres kompetanse og utvider muligheter i den form av at det blir lettere å søke miljø som er internasjonale, og man møter ikke på de samme utfordringene en gjerne kan møte på ved å komme seg inn i ett nytt miljø. Dette kan bli forklart som transnasjonal kompetanse. Denne kunnskapen er en del av emosjonell kompetanse (Vertovec, 2009, s.70). Dette blir omtalt som muligheten og motivasjonen til å åpne seg selv forskjellige kulturelle aspekter. Denne emosjonelle kompetansen, som gir et gunstig grunnlag for å integreres, kan tenkes til å være en egenskap som blir hentet inn i prosessen av å delta på forflytting, og er en kompetanse som kan styrkes over tid.

En annen dimensjon som kan bli omtalt er den funksjonelle kompetansen, som blir forklart som evnen til å overse eller håndtere konflikter som kommer av å være transnasjonal for å nå mål (Vertovec, 2009, s.71). Dette styrker motivasjonsgrunnlaget for å være mobil i en akademisk karriere med at man legger innsats i å overkomme personlige problemer for å oppnå et mål man har satt seg, og som man gjerne har forutsett som en konsekvens av å være transnasjonal. Dette kan bli håndtert ved å søke miljø hvor en tror man kan plassere seg, og oppnå sosial trivsel i sin nye sosiale posisjon.

Brun (2003) forklarer forflytting som noe som skaper en tilstand av å være imellom flere steder. Dette er noe studenter kan oppleve ved å være mobile i sine studier. Brun (2003) sier *"However, without romanticising displacement, displacement may also involve innovation. It is a process creating change and new possibilities."* (s.26). Det kan argumenteres for at det å oppholde seg i denne tilstanden av å være imellom flere steder er noe som endrer framtidssikter, og man skaper nye muligheter som nødvendigvis ikke hadde eksistert uten forflytting. Dette kan bli relatert til Urry (2007) sitt mobilitetsparadigme, hvor forflytting skaper muligheter.

Held (2010) forklarer at ved kosmopolitisme innehar man evnen til å balansere verdier og nasjonale tradisjoner, og ved dette blir det lettere å håndtere transnasjonale prosesser. Man kan derfor argumentere for at ved å tilpasse seg nye miljø som studenter i utenlandsopphold gjør, blir stegene for å håndtere det transnasjonale skiftet lettere ved å inneha kosmopolitiske evner. Det kan derfor sees i sammenheng med Vertovec (2009) sin funksjonelle og emosjonelle kompetanse, hvor det ser ut til at transnasjonalitet styrker kosmopolitiske verdier og ens kompetanseområder for å håndtere transnasjonalitet. Forflytting blir derfor en lettere prosess hvis man kan resonere seg med de forskjellige kulturene en kan møte på, og tilpasse seg til endringen av miljø.

Som tidligere nevnt, er det mulig at det transnasjonale og kosmopolitiske kan ha innvirkninger på ens identitet, spesielt ved kompetansen man tilegner seg i forflytting som omtalt av Vertovec (2009). Identitetsdannelse gjennom utenlandsopphold er et høyst aktuelt emne for denne oppgaven ved at studenter som nevnt reiser for å nå mål, og med dette danner eller former sin identitet. Den nasjonale identitet er kompleks og gjerne påvirket av handlingene man deltar i. Kolakowski (i Wodak et al., 2009, s.25.), gir fem elementer som forklarer nasjonal identitet. Den første er det kulturelle, hvordan man deltar i tradisjoner, den andre er minnet, som avhengig av lengden minnene eksisterer blir mer virkelig, det tredje elementet er forventninger for fremtid hvor man gjør forberedelser for fremtiden. Det fjerde elementet er det fysiske rundt som landskap og bygninger, og det femte elementet er det man tenker som en start, eller den historiske starten til for eksempel forfedre. Alle disse elementene gir en god forklaring på hvor komplekst identitet er, og hvor alle disse fem elementene kan bli påvirket i løpet av den dynamiske forandringen av identitet.

Wodak et al., (2009) sier :

” A member of a wide variety of social groups and networks has at his or hers disposal a wide spectrum of sources of identification, from which he or she selects more og less voluntarily, depending on the context and situation, and thus ‘composes` her or his multiple identity. ”(s.16)

Det som blir forklart her, hvor identitet blir beskrevet som noe som kan skapes i flertall er noe å stille seg kritisk til ettersom identitet er identitet, og som nevnt av Hylland-Eriksen (1997), unikt fordi man matcher kun sin egen identitet. Men argumentet om at personer som har flere sosiale settinger har muligheten til å adaptere sin egen identitet er noe som kan være en realitet for å tilpasse seg til hver unike sosiale setting. Når kulturer møtes deles tradisjoner og normer som man kan bli inspirert av og adaptere til eget bruk, derav bringe nye perspektiver til hverdagen. Å sikre ens egen framtidsutsikt blir påvirket av selvtillit, hvor Elliot (2007, s.144) argumenterer for at selvtillit er faktoren som motiverer til handling for å sikre egne aspirasjoner, og selvtilliten gjør handling mulig. Elliot (2007, s.144) sier ”*confidence is predicated on the fact that the acknowledging relation also provides the actor with access to relevant resources*” (s144). Å sikre en framtid en ser for seg selv blir derfor en prosess hvor man bruker tilgjengelige ressurser med å se etter muligheter og valg som skal øke ens evne til å sikre den tiltenkte fremtiden. Nygren (2004) sier ”*Når en person bevisst tar i bruk sine innsikter i egne personlighetstrekk i det profesjonelle arbeidet, gjør han på en måte deler av seg selv til et middel.*” (s.21)

Disse handlingene om å gjøre seg selv til et middel kan være mye basert på aspirasjoner for egen fremtid hvor man anvender seg selv som middelet som til slutt skal produsere måloppnåelse. For å binde dette opp til studentmobilitet, eller det å delta på utenlandsopphold i studier, kan det vise til at disse studentene som reiser vil oppnå noe, som kan være alt fra språkerfaring, kulturell erfaring, eller andre kompetanser som man ser på som hensiktsmessige for tanker om egne ambisjoner og mål. Det å skaffe seg disse kompetansene og erfaringene som blir hentet inn kan vise til å ytterligere inspirere til å tilegne seg nye mål. Barnett (2013) påpeker ”*The imagination starts from experiences, it can offer vivid images of the object or situation that is the object of one’s attention, and it can even supply-in its concreteness-possibilities for action in the world.*” (s.26)

Dette sitatet er fint for å forklare hvordan opplevelser og erfaringer kan inspirere drømmer, og hvordan dette kan påvirke framtidsutsikter og handlinger som skal sikre disse drømmene. Det virker som at ved å øke sin egen kulturelle kapital blir handlinger produsert, og dette er noe som studenter er eksponerte for ved å utøve sin studentmobilitet. Brooks, Waters og Fuller (2012, s.9) forklarer at ved akademisk migrasjon blir kulturell kapital ofte hentet inn. Bourdieu (i Johnson, 2009 ,s.51) skapte mening ved begrepet kulturell kapital ved å forklare det som mengden av kunnskap, kvalifikasjoner og oppnåelse av mål som er i individer og som individer

bruker for å forhandle sin egen sosiale posisjon. Å søke etter nye mål kan være en måte man øker sin egen kulturelle kapital, om det er gjennom bevisst handling eller ikke.

Nygren (2004) forklarer at menneskelig kompetanse er blitt en del av samfunnet, og at kulturell kapital i menneskelig kompetanse kan være betydningsfullt hvis det blir anvendt riktig. Nygren (2004) sier :

”Mennesket har til alle tider vært nødt til å skaffe seg bestemte former for kompetanse for å møte de krav som ulike oppgaver og omgivelsene stiller. I takt med samfunnets utvikling endres også kravene til hvilke kompetanser som er nødvendige eller ønskelige” (s.21)

Den kompetansen samfunnet streber etter er i stadig utvikling som så mye annet. Det kan derfor bli argumentert at samfunnet som i dag er mer påvirket av internasjonale makter, ser en forandring i hvordan beboere av et samfunn vil stille seg selv, om det er nasjonalt, internasjonalt eller lokalt for å utøve sin egen kulturelle kapital.

I forsøket på å forklare hvordan studentmobilitet påvirker framtidsutsikter har det blitt fokusert på menneskers egen kompetanse og ressurser for å klare og delta i det internasjonale, og å tilpasse seg deretter. Disse begrepene som emosjonell og funksjonell kompetanse som er blitt nevnt som verktøy som kan bli brukt i møte ved nye miljø, vil være nyttige grunnet at utenlandsopphold skaper eksponering for nye miljø for internasjonale studenter. Dette vil være relevant ettersom problemstillingen fokuserer på hvordan framtidsutsikter blir endret ved disse nye miljøene. Derav vil dette være relevant for å vurdere hvordan studenters erfaring med nye miljø påvirker deres egne tanker om ønskelige fremtidige miljø etter sin egen selvforståelse og tolkning av måter for å møte egne aspirasjoner.

2.4 Hvordan produserer framtidsutsikter karriereutsikter?

Arbeidsmarkedet er høyst påvirket av det å tiltrekke seg kompetanse for å kunne konkurrere i et globalt marked. Det er vel så mye det å utvikle kompetanse på et sted, og det å tiltrekke seg kompetanse for å kunne utvikle og rekruttere mennesker som bidrar til økonomisk vekst. Samarbeidet mellom næringsliv og høyere utdanning er et viktig samarbeid ettersom det i bunn og grunn handler om å hente de mest kompetente til en arbeidsstilling som skal treffe et behov for både arbeidstaker og arbeidsgiver. Derfor er det viktig å anerkjenne at man må være tilstede lokalt og internasjonalt for å rekruttere akkurat disse. Florida (2003) påpeker følgende:

”At the organizational level, there is a great need for research on the factors motivate creative people and how organizations and workplaces can adapt. We are at the infancy of organizational and workplace experiments on how to motivate creative people”
(s.16)

Om man ser på Florida sitt argument om å motivere og rekruttere den kreative klassen kan det bli argumentert at ettersom studenter er potensielle deltakere av denne klassen er det viktig og se på hvordan man utvikler studenter som foretrekker steder som er deltakende i kreativ kapital. Å utfordre studenter til å delta på utveksling for å tiltrekke seg disse studentene kan være positivt for utdanningsinstitusjoner fordi akademisk ansatte sin kompetanse ofte kan hentes utenfor det lokale. Derav vil kompetanse innen å tiltrekke utvekslingsstudenter og å sende studenter på utveksling bidra til å skape kreativ kapital som kan stille steder og organisasjoner sterkere i et globalt perspektiv. Studenters perspektiv og motivasjon for utveksling er gjerne ikke et gitt mål om å delta i denne klassen, men det kan tenkes at å øke kunnskap og kompetanser som gjør at en stiller sterkere i et arbeidsmarked er en motivator for utveksling.

Samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsmarked er viktig for å sikre kompetanse i et samfunn. Slaughter og Leslie (1999) sier *”In the immediate future, if income inequality increases, and the number of high paying jobs decreases, national higher education policies are like to promote training that directly meets business and industry needs”*. (s.213)

Det er derfor viktig å huske på at høyere utdanning er avhengig av rutiner som skal utdanne mennesker til relevante jobber, og strebe etter å møte samfunnets behov med å tilrettelegge sine studietilbud for å kunne produsere studenter som passer inn i et arbeidsmarked som er mye styrt av samfunnets behov. Gornitzka og Langfeldt (2008) forklarer for at europeiske systemer skal kunne bli integrert i hele verden må institusjoner samarbeide om studietilbud for å kunne øke arbeidsevnen til studenter, og for å utdanne studenter som kan delta i den internasjonale konkurransen. Utdanningsinstitusjoner er mye med på å produsere disse karriereutsiktene ved å tilby et program som skal sikre en fremtid som gir arbeid og økonomi til å delta i samfunnet etter ens egne individuelle og ønskede behov som skal treffe kollektive behov. Nygren (2004) bringer inn et begrep om handlingsberedskap, som omhandler hvordan mennesker mobiliserer seg for å nå et bestemt mål. Nygren (2004) definerer handlingsberedskapen som følgende:

”Handlingsberedskapen representerer en kognitiv og motivasjonell tendens hos personen til i bestemte situasjoner på en integrert måte i å ta i bruk bestemte kunnskaper, ferdigheter. Kontroll og en bestemt yrkesmessig identifisering av seg selv og den aktuelle praksisen i tråd med bestemte verdier og ideologier, mål behov og følelser.” (s.223).

Disse personene som aktivt handler for å oppnå egne mål kan bli relatert til studenter som har sett for seg arbeidslivet i utlandet, og deltar på utenlandsopphold for å styrke sin egen handlingsberedskap. Studenter som dette er gjerne mobile, og kan tenkes til å fortsette å være dette videre i sitt profesjonelle liv. Urry (2007, s.263) forklarer at en mobil reisende ofte er profesjonelle som reiser mellom steder som har et ”kosmopolitisk buzz”. Dette styrker derfor argumentet om at det er fordelaktig å søke arbeidere som har innarbeidet den emosjonelle og funksjonelle kompetansen det innebærer å integrere seg i andre kulturer. Å studere er et søk på kompetanse for å stille seg disponibel til et arbeidsmarked som søker din kompetanse. Det er vanlig for studenter å søke etter engasjement som kan være gunstige på CV-en i form av å se mer kompetent ut i arbeidsmarkedet. Å delta på en form for utveksling kan derfor være en metode som bunnar i motivasjonen for å skape kunnskap som skal være en konkurransedyktig fordel i arbeidsmarkedet.

Preferanser innenfor arbeid blir påvirket av usikkerheten i dagens samfunn (Elliot, 2007). Elliot (2007, s. 137) forklarer at folk nå handler og lever på bakgrunn av usikkerhet innen jobb, og dette fører til mennesker legger mer innsats i å sikre sin egen arbeidsevne. Det å sikre sin egen arbeidsevne blir da en faktor som legger valg i grunn for hvordan man skal selv øke nettopp dette. En måte vi kan forklare hvordan det indre påvirker handlinger er det kreative ethos. Florida (2002, s.21) forklarer at i dagens samfunn resonerer vi oss med det kreative ethos, hvor kreativitet blir en sterk karakter i vår kultur. Bourdieu (1999) forklarer ethos som *”et prinsipp for en spesifikk konstruksjon av virkeligheten bygget på en prerefleksiv tiltro til den udiskuterte verdier av konstruksjonsskapene og de objektene som konstrueres med dem.”* (s.103)

Det forklarer hvordan våre verdier er bygget opp, og hvordan vi forsoner oss med våre handlinger. Det kreative ethos blir ytterligere forklart av Florida (2002) som påpeker *”the creative ethos pervades everything from our workplace culture to our values and communities, reshaping the way we see ourselves as economic and social actors- our very identities”*(s.22).

Det kreative ethoset blir derfor en viktig komponent i hvordan man identifiserer seg og plasserer seg selv i et miljø. Dette kan være alt fra hvor en vil plassere seg i arbeidslivet, i studiemiljøet eller hvilken plass man vil ha i samfunnet. Dette kan bli sett i sammenheng med det kosmopolitiske synet, hvor en er åpen for det som er annerledes. Florida (2002, s. 227) forklarer at for at et sted skal være attraktivt må det være kosmopolitisk, hvor alle kan passe inn og kulturer og ideer flyter. Det attraktive med kosmopolitisk steder, virker derfor til å være det at hvert individ kan finne sin egen sosiale posisjon, og møte aksept med dette.

Florida (2002) forklarer at den kreative klassen er velutdannede, unge mennesker, som foretrekker samfunn som er mangfoldige og har svake bånd, og med det gjerne steder som er godt utviklet innenfor mobilitetssystemer (Urry, 2007). Florida (2003,s.7) stiller spørsmål ved hvorfor kreative mennesker i en mobil verden samler seg på visse steder, og utvikler fra dette en kreativ kapitalteori som går ut på at den kreative klassen som er velutdannede mennesker, styrker regional økonomi vekst, hvor foretrukne steder for disse menneskene er steder som er innovative og tolerante. Florida (2003) sier følgende om kreative mennesker:

”Creative people are not moving to these places for traditional reasons...What they look for in communities are abundant high-quality experiences, an openness to diversity of all kinds, and, above all else, the opportunity to validate their identities as creative people”. (s.9)

Det kan derav bli argumentert at noen steder er sterkt påvirket av å ha mennesker som har vært mobile, og med dette gjort stedet enda mer attraktivt for den kreative klassen som har fått påvirket sin framtidsutsikt ved å finne steder som setter pris på kvalitetene til den kreative klassen. Dette med å søke steder som er åpent for mangfold som forklart av Florida (2003) kan relateres til Kirpitchenko (2014) sin tidligere nevnte forklaring som er at kosmopolitisme kan være det å være åpen for mennesker og kulturer som ikke stammer fra det lokale. Det kan da føre til at det kreative mennesket, eller ethoset går hånd i hånd med det kosmopolitiske synet. Den mest distinktive forskjellen i forklaringen til Florida (2003) er det at kreative mennesker i stor grad blir omtalt som utdannede mennesker. Hvis vi skal sette disse to begrepene opp mot hverandre, er det ikke gitt at kosmopolitiske individer nødvendigvis er kreative mennesker, men kanskje det ligger noe i at kreative mennesker er kosmopolitiske individer.

Florida (2003, s.10) forklarer at for å forstå økonomisk geografi for kreativitet og utfallet av dette, må de ”3T’s” være tilstede. Disse er definert som toleranse, teknologi og talent, hvor sistnevnte krever en bachelorgrad eller mer. Dette er angivelig mennesker som ønsker å nå høy status i sin livssituasjon. Elliot (2007, s.146) bringer et interessant perspektiv ved disse menneskene, ved å forklare at mennesker med høy status er mennesker som er blitt gitt tilgang til ressurser som gir muligheten til å operere i høy status. Waters (2007, s.478) forklarer at ved å ha studert internasjonalt kan man få følelsen av å tilhøre en eksklusiv elitegruppe.

Byer blir i stor grad påvirket av tilstedeværelsen av den kreative klassen. Byer er hjulene til mobilisering som konsentrerer og utvikler menneskers kreative energi (Florida,2005, s.5). Det å utdanne den kreative klassen er derfor noe som blir gjort i høyere utdanning, og samarbeid mellom slike institusjoner som utfører slikt arbeid kunne derfor vurderes å sett på muligheter for å beholde disse nyutdannede for å øke sin egen kreativ kapital i sine byer. Florida (2005, s.144) forklarer at det å tiltrekke seg de beste kandidatene øker standarden på universitetet, av den grunn at det kan skape mer innovasjon, og bidrag til publikasjoner med hjelp av den kreative klassen. Florida (2002, s.292) argumenterer for at universiteter er et nøkkelement i utviklingen av den kreative klassen, hvor adaptering av de ”3Ts” skaper økt kvalitet i

samfunnene hvor universiteter er plassert. Florida sitt argument om hvordan byer skal tiltrekke seg kreative mennesker ved å innebære mangfold, kvalitet og toleranse og en plass for alle er blitt kritisert av Moretti. Moretti (2012, s. 192) argumenterer for at det å skape kvalitet i en by, leder ikke nødvendigvis til arbeid og økonomi som er bærekraftig, og viser til statistikk på hvordan Berlin, som er en turistmagnet, har i mye grad vært avhengig av turisme, ikke kreative mennesker. Dette stiller spørsmålet med hvilke krav er det egentlige som tiltrekker potensielle arbeidstakere, og hvordan skaper man byer som er bærekraftige med tilstedeværelsen av individer og deres forskjellige habitus.

Habitus er blitt brukt i sammenheng med begreper som transnasjonalitet og mobilitet. Habitus blir definert av Vertovec (2009) som ”*The dispositions of habitus selectively generate everyday social practices immediately and in the context of specific social fields*” (s.66). Det er bevisste og ubevisste handlinger påvirket av vaner og rutiner som blir formet blant annet av miljøet en befinner seg i. Urry (2007, s.195) forklarer habitus som evnen og muligheten til å skille, samt sette pris på vaner og produkter som er produsert i den sosiale verden. Vertovec (2009, s.83) forklarer at endring av miljø eller integrering i et nytt sosialt system, kan konsekvent påvirke samfunn med tilstedeværelse av forskjellige habitus og utforming og re-orientering av disse. Bourdieu (1999, s.145) forklarer at våre skjema for habitus er anvendbare prinsipper som gjør det mulig å tilpasse seg kontekster og gjøre situasjoner meningsfulle.

Det kan være utfordrende å forstå hvordan framtidsutsikter produserer karriereutsikter. Det har blitt nevnt flere begrep, som den kreative klassen, det kreative ethos, 3T's , habitus og handlingsberedskap. Alle disse har gitt en pekepinn på hvordan vi selv oppsøker karriere, og hvordan man selv bruker egne verdier og ressurser til å delta på aktiviteter i søken etter å nå mål. Hva disse målene er , blir vanskelig å definere da det kan være basert på ens egen kulturelle kapital, eller karrieredrevne mål. Disse begrepene som er nevnt vil gi nyttige rammer for analysen. Det er noe tvilsomt at informantene vil definere seg selv som en ”kreativ klasse” eller at de innehar noen av de 3T's, men dette vil noe som skal bli tolket i analysen. For å forstå hvordan framtidsutsikter produserer karriereutsikter er det essensielt å anerkjenne hvordan studenter baserer sine aktiviteter som handlinger som skal gagne framtidsutsikter, og hvordan disse aktivitetene kan skape endringer for habitus ettersom prinsipper og verdier kan endres.

2.5 Oppsummering

I dette kapitlet har det blitt funnet teori som er aktuell for den gitte problemstillingen om hvordan studentmobilitet blir mer og mer aktuelt i dagens samfunn. Teorien avslørte flere begreper som er relevant innen dette. Begreper som transnasjonalitet, mobilitet, kosmopolitisme, identitet og kulturell kapital er trukket fram. Kreativ kapital har blitt trukket frem for å vise at steder og arbeidsmarked blir påvirket av flyt av mennesker med høyere utdanning.

Analysen vil videre bygge på hvordan studenter har deltatt på utenlandsopphold for å skape en eller annen slags form for egenverdi, om det gjelder sosial utvikling eller faglig kompetanse. Teorien som er blitt utviklet vil bli en viktig del av analysen av de empiriske funnene. Min analyse vil bygge på hvordan studenter identifiserer seg selv, og hvor de ”plasserer” seg i sosiale settinger og hvordan studentmobilitet bidrar til rekonstruering av identitet og selvforståelse. Det vil bli analysert hva som påvirker egen forståelse om fremtid og eventuell karriere studenter ser for seg. Det vil også bli vurdert hvordan relasjoner blir vurdert for studentene, da det til nå er blitt argument for at dagens samfunn kan vise til å ha flytende relasjoner og aktiviteten av å knytte bånd er blitt viktig, men gjerne noe midlertidig. Det vil også bli analysert hvilken form av tilhørighet deltakere føler, og om identitet har blitt påvirket av eksponering for nye miljø.

Avslutningsvis vil jeg gi et sitat av Bourdieu (1999) som på mange måter gir en fin forklaring på flere av de begrepene som er blitt nevnt i dette kapitlet:

”Forholdet til verden er et forhold basert på tilstedeværelse i verden, å være i verden i betydningen av å tilhøre verden, å være besatt av den”. (s.146)

3.0 Forskningsmetode

Dette kapitlet vil beskrive hvilken metode som skal bli benyttet i forskning, og hvordan det metodiske designet skal bli best mulig tilrettelagt for å skape et kvalitetspreget metodisk rammeverk som er hensiktsmessig for datainnsamlingen. Etikk vil bli en viktig del av dette, ettersom forskning som involverer mennesker krever etiske hensyn som ivaretar de involverte i prosessen. Det vil bli forklart hvordan resultater skal bli hentet inn og begrunnelse på hvorfor disse metodiske alternativene er passende for problemstillingen. Denne delen var viktig for å reflektere hvordan jeg oppfatter verden og sosiale relasjoner, samt hvilke verdier jeg vil ta med meg videre inn i forskning. Empiri vil bli hentet inn ved å ha intervjuer med studenter. Studenter som blir intervjuet i datainnsamlingen er eksklusivt UiA-studenter, men det ligger ikke som et krav at de må ha hatt sitt utenlandsopphold som en del av sine studier på UiA.

3.1 Metodisk tilnærming

Den metodiske tilnærmingen for å svare på min problemstilling vil være kvalitativ tilnærming. Data vil bli hentet inn ved å ha semistrukturerte intervju med et strategisk utvalg av informanter. Dette er begrunnet med at emnet som skal bli forsket på er et komplekst tema ettersom det blir basert på informantens egne individuelle opplevelser og forståelse av erfaringer. Dette gjør at kvantitativ forskning ikke hadde vært tilstrekkelig for å hente inn empiri som samsvarer med problemstillingen. I denne forskningen er opplevelser og forståelser objektivitet, ikke kvantitative resultater. Av den grunn blir kvalitativ tilnærming den passende tilnærmingen for forskning.

Kvalitativ forskning kan føre til varierte resultater ettersom menneskelige opplevelser og inntrykk er høyst individuelle, som kan lede til varierte resultater i innhenting av empiri. Datainnsamlingen vil bli utført med intervjuer, som har semistrukturerte spørsmål. Bryman (2014, s.380) forklarer at kvalitativ forskning fokuserer på ord istedenfor tall og at dette er en populær metode innen sosial forskning. Statistikk kan være utmerket for å kartlegge motivasjoner og tema som er gjentakende, men det kvalitative vil gi muligheten til å gå dypere inn i forskning.

Tilnærming til forskning vil være induktiv, en tilnærming som ofte er assosiert med kvalitativ forskning (Wilson, 2014, s.13). Induktiv tilnærming er forklart av Wilson (2014, p.13) som forskning som finner teori av resultater i datainnsamling, ikke fra eksisterende litteratur. Denne tilnærmingen er blitt vurdert som den mest naturlige tilnærmingen for denne problemstillingen, ettersom resultatene blir basert på mennesker opplevelser og forståelse. Målet med denne forskningen er å avdekke noe man ikke vet svaret på for å svare på problemstillingen, og for å finne data som skal være representative nok til å svare på problemstillingen. Leedy og Ormrod (i Cooper og Whites, 2012) påpeker:

”Its purpose is to learn what has never been known before; to ask a significant question for which no conclusive answer has previously been found; And by collecting and interpreting relevant data, to find an answer to that question” (s.4)

Spørsmålet er som tidligere nevnt, hvordan utenlandsopphold påvirker studenters framtidsutsikter. Spørsmål gjennom semistrukturerte intervju vil forsøke å kartlegge hva motivasjoner som ligger til grunn i utenlandsopphold, og hvordan tanker om ens framtid blir påvirket av det å være mobil i en studenttilværelse.

3.2 Vitenskapeteoretisk posisjonering

I forskning er det viktig å anerkjenne hvilken vitenskapelige teoretisk posisjonering man skal benytte, hvor målet er å bruke en posisjonering som samsvarer med egne verdier og holdninger slik at forskning blir utført på en korrekt måte som samstemmer med forskers verdier, og at det helhetlige bildet av forskningen blir et produkt som er kvalitetspreget. Wilson (2012) påpeker *”Your research philosophy is linked to your views on the development of knowledge”* (s.9). Hvordan kunnskap blir produsert er et viktig tema å være bevisst over ettersom det bestemmer hvordan man som forsker trer inn i datainnsamlingen og utfører forskning.

Epistemologi forklarer hvordan kunnskap kan bli definert og argumentert for (Eriksson og Kovalainen, 2008, s.14). Bryman (2014) sier *”Many qualitative researcher are disdainful of approaches to research that entail the imposition of predetermined formats on the social world”*. (s.403).

Dette sitatet er samsvarende med hvordan jeg selv vil gå inn i datainnsamlingen, med et åpent sinn. Dette mener jeg gir mer kvalitet til studiet, samt at det gir meg personlig mer glede over prosessen ettersom jeg vet ikke svaret på spørsmålet, som gjør prosessen spennende. Madsbu (2004) bringer inn et interessant begrep om forståelse av sosiale prosesser og hvordan dette oppstår ved å forklare konstruktivisme, og sier ” *Konstruktivister har som målsetting å analysere og forstå måten samfunnsmedlemmene får slik kunnskap om verden- som de altså tar for gitt- og hvordan de kan gjøre det til (så og si) samme tid.* ”(s.12). Det epistemologiske og ontologiske er derfor viktig for forståelse av forskning, og hvordan man vurderer forståelser, erfaringer og sannheter i samfunnet. Ryen (2012, s. 23) forklarer at det ontologiske perspektivet setter spørsmål ved antatte sannheter. Det blir interessant å bringe inn en såpass mangfoldig gruppe med informanter, for å se deres tolkninger på verden, som ytterligere støtter det konstruktive perspektivet i denne kvalitative forskningen.

Fenomenologi er noe jeg vil trekke inn i min vitenskapelig posisjonering, ettersom denne filosofien er forklarende for utgangspunktet forskning tar. Johannsen, Tuft og Christoffersen (2010) definerer fenomenologi som følgende ”*Kort fortalt er fenomenologisk filosofi læren om ”det som viser seg”, det vil si tingene eller begivenhetene slik de ”viser seg” eller ”framstår” for oss, slik de umiddelbar oppfattes av sansene*” (s.82). Fenomenet ved å studere utenlands i høyere utdanning er som forklart høyst relevant og disse tallene øker stadig. Dette blir da relevant for forskningen, fordi jeg vil finne ut informanters oppfatning og forståelse av dette fenomenet og hva det innebærer for egen selvforståelse og idenitet. Johannsen et al., (2010, s.82) forklarer denne tilnærmingen, som å forske på mennesker forståelser og erfaringer. Denne forskningen vil prøve å avdekke hvordan erfaringer har formet framtidsutsikter, og hva informanters forståelse av hva dette vil bety videre i livet, som gjør denne tilnærming høyst relevant for denne problemstillingen.

3.3 Metodisk design

Det metodiske designet vil forklare nærmere hvordan data ble hentet inn , samt hvilke tiltak som ble gjort i forkant for å kvalitetssikre etisk datamateriale som skal svare på problemstillingen. Det er viktig å legge føringer for det metodiske designet for å ha et design som skal være gunstig for prosessen å hente inn empiri.

3.3.1 Strategisk uthenting av informanter

Kandidater til intervjuene ble valgt strategisk for å sikre relevans mellom informanter og forskning som skal svare på problemstillingen. Bryman (2014, s.418) forklarer at målet med hensiktsmessig prøvetaking er å strategisk finne informanter som gjør de relevante for forskning. Dette samsvarer med det fenomenologiske tilnærmingen, hvor Johannsen et al (2010) forklarer at data blir samlet inn ved å forske på individer som har relevant erfaring.

Kandidater vil bli hentet ut fra å oppsøke miljø hvor det kan tenkes at internasjonale studenter, altså studenter som har deltatt på utenlandsopphold oppholder seg. Dette gjør at de kan svare på spørsmål i forskning og blir derfor relevant for problemstillingen. Dette vil være studenter som er på utveksling nå eller som har deltatt på utveksling tidligere i sitt studieløp. Ryen (2002) forklarer at ved å hente inn informanter er det ofte gjennom eget initiativ fra forsker hvor man henter ut aktuelle kandidater eller bruker nettverk for å få tips til å hente ut informanter. Ettersom jeg er student selv er det lett og oppsøke miljø som har internasjonale studenter, samt studieretningen jeg tar ofte er preget av studenter som har deltatt på utenlandsopphold. Jeg ville dog ikke eksklusivt intervju personer som har tatt samme studieretning og som er fra eget nettverk. Derfor ble det vurdert at det var behov for å søke andre metoder for å innhente informanter som ville være relevant for min forskning. Dette er for å skape et større variasjonspreget utvalg av informanter.

Etter å ha kontaktet internasjonalt kontor ved UiA , tilbydde de å bistå prosessen ved å hente ut informanter å intervju i min datainnsamling. Alle informantene internasjonalt kontor bidro med er i et utenlandsopphold i sine studier. Dette ga meg en meget variert gruppe å intervju, hvor alder, nasjonalitet og studieretning var preget av variasjon. Jeg fikk tildelt en mengde navn som jeg kunne kontakte og spørre om de ville delta i et intervju som en del av min

datainnsamling. Informantene ble ved forespørsel informert om frivillig deltakelse, og anonymisering. Det var overaskende god respons og jeg fikk en valid mengde med studenter å intervju, og endte opp med totalt 19 studenter som ble informanter i forskningen.

3.3.2 Intervjuguide

En intervjuguide ble laget på forhånd av intervjuene for å ha noen føringer for det semistrukturerte intervjuet. En intervjuguide er et holdepunkt, eller liste over ulike tema man vil innom under intervju, men er tilrettelagt slik at informanter styrer flyten av intervjuet (Bryman, 2012). Dette kan være en trygghet for både meg og informantene ettersom det gir muligheten for å ha noe å gå videre i samtalen med, hvis man skulle være så uheldig at samtalen eller tema man var inne på stoppet opp. Det er også positivt i den grad at man kan gå videre på eventuelle temaer som viser seg til å være veldig interessante for forskningen. Ettersom intervjuene ble gjennomført med variasjon i språk er en intervjuguide laget på både norsk (se vedlegg 1) og engelsk (se vedlegg 2).

Intervjuguiden har spørsmål som samsvarer med problemstillingen og er kategorisert i ulike tema. Målet for intervjuet er å legge føringer for en produktiv samtale. Derfor er det viktig å forberede seg godt og ha noen objektiver for intervjuet i forkant, ettersom målet er å få en god besvarelse på spørsmålene i intervjuguiden. Det er tross alt disse spørsmålene som skal til slutt gi en nøye besvarelse på problemstillingen.

3.3.3 Geografisk setting

Forskningen vil være spesifikt rettet til Kristiansand, mot studenter ved UiA. Dette blir et strategisk samt naturlig valg ettersom jeg selv er student ved UiA og dette vil gjøre prosessen mer lettvent. Det vil ikke være et krav for informanter at deres utenlandsopphold har vært i sammenheng med studier på UiA, men det er et krav at de for øyeblikket studerer ved UiA, enten er på utenlandsopphold, eller tidligere har deltatt på utenlandsopphold i studier.

Det vil bli fokusert på å hente inn studenter som har vært på forskjellige type utenlandsopphold, hvor det er variasjon med lengde og sted for utenlandsopphold. Dette vil bringe variasjon til studiet og øke kvaliteten på forskningen da det er mer ulike trekk i informanter. Å foreta forskningen i Kristiansand er et praktisk valg, som jeg mener ikke vil ha noe metodisk påvirkning, ettersom utvalget av informanter er studenter som er internasjonale studenter, eller som har vært en internasjonal student i sitt studieløp.

3.4 Gjennomføring

For å gjennomføre det metodiske designet ble semistrukturerte intervju gjennomført med relevante informanter som har deltatt på utenlandsopphold. En fordel med å gjennomføre semistrukturerte intervju er at samtalen kan være litt løsere og gjerne gi en mer avslappet tone mellom forsker og informant. Wilson (2014, s.63) forklarer at dette er en fleksibel metode, og at dette ofte er den foretrukne metoden innen intervjuer. Ryen (2002) forklarer semistrukturerte intervju som en samtale med stikkord. Det gir også mulighet å gå utenfor satte spørsmål. Dette kan føre til mer innhenting av data som kanskje var noe uventet i forkant av intervjuene og kan gi empiriske funn som ikke hadde blitt funnet med faste spørsmål, og fastlåste rammer. Uavhengig av dette, behøver man å gjøre gode forberedelser for å skape et best mulig intervju.

Spørsmålene som er satt som føringer for intervjuet og er designet til å være åpne for å provosere innholdsrike svar fra informanter. Dette er for å ikke være ledende i form av hvor og hvilke svar man uthenter i forskningen. Totalt antall informanter ble 19. Dette tallet ble vurdert som tilstrekkelig, ettersom intervjuene var preget av innhold. Ryen (2012, s.93) forklarer at det er ikke antall som avgjørende men innhold. Etter å ha intervjuet 19 studenter, kom det ikke mye nytt, og det ble derfor vurdert at metningspunktet var nådd. Ryen (2012, s.93) forklarer metningspunktets som at nye intervju ikke bidrar med noe nytt, og man kan derfor vurdere antallet som tilfredsstillende. Antall informanter er derfor kvalitetsmessig for forskning.

Intervjuene foregikk på både norsk og engelsk. Lokasjon for intervjuet ble satt i samråd med informant, men ble alltid gjennomført på private kontor. Dette var for å unngå forstyrrelser, og ha en noe privat setting slik at informantene kunne prate fritt. Intervjuet ble tatt opp med båndopptaker. Silverman (1997) forklarer at båndopptaker er et viktig verktøy i kvalitativ data. I datainnsamling er det viktig å ha planlagt på forhånd hvordan man skal gjennomføre dette for å sørge for at informasjonen som blir hentet inn, blir hentet på et korrekt vis for å sørge for at informasjonen som blir hentet inn ikke er ugyldig eller ikke relevant for forskning.

Eriksson og Kovalainen (2008) forklarer at den største utfordringen med semistrukturerte intervju er å føre samtalen slik at man er innom alle temaene man har satt på forhånd. Man må forberede seg godt og ha i mente gjennom intervjuet at alle temaer skal man ha vært innom når intervjuet er ferdig. Det kan også være utfordrende og sammenligne empirisk materiale, ettersom alle individer svarer på sin egen måte og kan derfor skape veldig forskjellige intervju (Eriksson og Kovalainen, 2008). Jeg vil si at min forskning er mye preget av forskjeller, og velger å se på dette som et positivt bidrag til forskningen grunnet at det kan skape kvalitet videre i analysen, ved å ha informanter som gir bidrag som er basert på egne forståelser og opplevelser.

For denne kvalitative metoden å drive forskning på er samtalen eller ordene som blir produsert av informantene essensielle, fordi det er nettopp her jeg finner min data og svaret på problemstillingen. Silverman (1997) forklarer at samtalen er blitt sett på som den viktigste faktoren innen sosial interaksjon. Det er derav viktig at jeg legger føringer som skal produsere en avslappet setting som gir rom for en god samtale. Tiltak som kan bidra til dette er at jeg opptrer profesjonelt, men avslappet i intervjuene, og at samtalen i disse intervjuene blir holdt på tomanns hånd i et privat rom uten forstyrrelser.

3.4.1 Dataanalyse

Dataanalyse er en viktig del av forskningen for å kartlegge hvilke funn som er kommet ut av datainnsamling, og er en essensiell prosess i forskning. I forskning er det imperativt å anvende passende metoder som skal analysere resultater som er blitt hentet inn gjennom forskning. Under dataanalyse er det viktig å se på data som er blitt innhentet for å se om det er noen åpenlyse feil eller mangler (Bryman, 2012). Målet med denne delen av forskningen er å få en

dypere forståelse av empirien man har hentet inn, og utvikle dette til et eller flere funn. I forskningen blir det imperativt at jeg som forsker ikke baserer mine funn på kunnskap jeg allerede innebærer, men utvikler mine resultater basert på funn som blir brutt opp og satt sammen gjennom dataanalyse.

I de semistrukturerte intervjuene ble det tatt lydopptak for å kunne plukke ut kategorier, og for å transkribere materialet som er blitt hentet inn. Ettersom datainnsamlingen foregår med variasjon av språk har jeg bestemt meg for å oversette de intervjuene som blir holdt på engelsk til norsk for å lettere kunne identifisere funn. Ettersom jeg selv har studert tre år på engelsk i høyere utdanning, har jeg et godt grunnlag for å kunne gjennomføre dette på en gunstig måte som gir korrekt oversetting i materialet.

Transkriberingsdelen er ofte en tidskrevende prosess (Silverman, 1997). Det er viktig og ta seg god tid i denne prosessen da det er dette som blir grunnlaget for å hente ut data. Silverman (1997) påpeker ” *Transcripts of such recordings, based on standardised conventions, provide an excellent record of 'naturally occurring' interaction* “(s.10). Transkribering vil bli et viktig verktøy som skal gi utgangspunktet for hvordan jeg skal analysere min data, og med tanke på at noen av intervjuene skal bli oversatt blir det en tidskrevende prosess som jeg tok meg god tid til å gjennomføre.

For å bearbeide datamengden, vil jeg kategorisere mine empiriske funn. Ryen (2002, s.145) forklarer ” *Analyse av kvalitativ data innebærer alltid å redusere datamengden* “. Intervjuene vil bli kategorisert i tema, hvor teori vil bli utviklet som samsvarer med min vitenskapeligteoretiske posisjonering. For å analysere datamengden vil jeg anvende induktiv analyse. Induktiv analyse er når teori hentes ut av data og ikke omvendt (Ryen, 2002). Denne formen for analyse er det som passer best for meg og er det som ble brukt for å analysere dataen. Ryen (2002) sier følgende om induktiv analyse:

” *Når man sitter med sine første data begynner man altså med å se etter visse mønstre som går igjen i dataene, og søke intuitiv mening i dem. Deretter grupperer man data begrepsmessig. Det gjør det lettere å se sammenhenger*” (s.157)

Prosesen vil involvere å først transkribere intervjuene, for så å dele setninger inn i enheter. Deretter blir enhetene kategorisert i tema som skiller seg fra hverandre. Ryen (2002) forklarer at ved dette arbeidet blir enheter kategorisert enten sammen eller i nye kategorier, hvor gjentakelse er viktig og enheter kan virke til å passe inn i flere kategorier. Dette arbeidet ble en prosess som var spennende og gjennomføre, og samsvarer godt med mine forventninger om hvordan teori skal bli utviklet og mitt syn på den sosiale verden.

Min oppgave når jeg analyserer kategoriene er å se hvordan dette samsvarer med det teoretiske rammeverket, og utforme hovedfunn som blir gitt i materialet som er hentet inn. Her er det viktig å være nøyaktig for å få en best som mulig analyse, som øker validiteten til funnene mine.

3.4.2 Objektivitet

En begrensning kan være den filosofiske stansen jeg tar. Jeg tar i bruk induktiv analyse som går ut på å forme teori etter forskning som blir funnet gjennom datainnsamling (Wilson, 2014). En begrensning innen dette er det å være helt objektiv. Ettersom jeg tidligere selv har deltatt på utenlandsopphold, mener jeg selv at dette har påvirket mine framtidsutsikter og hvordan jeg selv stiller meg til det å være fleksibel rundt bosted og karriere. Men jeg er samtidig helt klar over at dette er en individuell opplevelse, og at om ikke annet blir jeg enda mer nysgjerrig på å kartlegge hvordan andre har blitt påvirket av utveksling. Et annet bidrag til dette er at jeg føler selv det ikke har påvirket meg slik jeg forventet, så jeg vil selv forske på hvordan det er for andre studenter som deltar på utenlandsopphold, både av interesse og nysgjerrighet for fenomenet av å studere internasjonalt. Jeg vil forstå hvordan andre sin erfaring av dette har påvirket deres selvforståelse, identitet og forventninger til fremtiden.

Derav kan det argumenteres at denne begrensningen ikke blir ødeleggende for validiteten av forskning ettersom jeg stiller meg helt åpen for hva resultatene kan være, og at det er nysgjerrigheten jeg har da jeg selv har opplevd utveksling som har trigget meg til å forske på dette feltet. Å unngå partiskhet, eller å forutsette hvordan samtalen skal gå i et intervju er viktig å unngå for at intervjuet ikke skal bli ledet av forsker, på grunn av at dette kan gjøre viktige funn som ellers hadde kommet opp gjennom semistrukturerte intervju blir utelatt på grunn av

føringer av forsker. Forsker burde reservere seg fra å dele meninger eller oppfatninger om emner som omhandler forskningen sin til deltakende i forskning (Bryman, 2012).

Et moment jeg fant noe utfordrende i datainnsamlingen var å ikke være delaktig i intervjuene. Etersom de fleste informantene var ukjente for meg, var det ofte jeg ville utveksle egne erfaringer som internasjonal student, eller på andre måter delta i samtalen. Jeg var dog veldig klar over at dette var en kommende utfordring, og ikke noe som ikke kunne vente til etter intervjuene var ferdige. Jeg ville på ingen måte lede samtalen, så jeg lot informantene fortelle om sine opplevelser, uten å lede det på noen måte, og holdt meg til intervjuguiden jeg hadde satt opp.

3.4.3 Språk

En utfordring som kan oppstå gjennom intervjuer er språk. Språk er et viktig moment for sosiale forskere ettersom det er gjennom prat man skal hente inn data (Bryman, 2012). Noen intervju ble gjennomført på engelsk, som skaper variasjon av språket i datainnsamlingen. Da intervjuene på engelsk, blir utført på noe annet enn primærspråk for potensielt både forsker og informanter kan språkbarriere være en aktuell faktor for intervjuene.

Språkbarriere kan hindre meldingen man vil sende, og skape misforståelser rundt hvilke beskjeder man vil sende hverandre. Som en tidligere internasjonal student, er jeg selvsikker på min evne til å gjennomføre intervjuene på en naturlig måte på et annet språk, da jeg har brukt engelsk gjennom min bachelorgrad. Dette ble ikke nevnt innledningsvis til informanter av den grunn at jeg ikke vil dette skal påvirke informantene til å ville svare annerledes etter hva de gjerne tenker er ønskelige svar basert på min erfaring som internasjonal student.

Språkbarrieren kunne vise seg å være noe som gjorde noen få intervjuer litt mer tidskrevende i starten, da ord som ”sitat” og ”opptak”, tydet på å være noe som ikke ble forstått med en gang. Da det er essensielt at jeg som forsker ivaretar min rolle tok jeg meg god tid til å forklare slik at samtykket til å delta på intervjuet, og forståelser av hva det innebar var intakt. Det var altså en noe tidskrevende prosess, men likeså en prosess som var essensiell for det etiske perspektiver av forskningen.

3.4.4 Informanter

Som en del av intervjuet ble alle informanter spurt om studieretning, studienivå, alder, og nasjonalitet. Det var stor variasjon mellom informantene. Det var forskjell i alder, land, opplevelser, forståelser og studieretninger. Studienivået på informantene hadde veldig lik fordeling hvor ti av informantene studerte en bachelorgrad, mens ni av informantene studerte en mastergrad. Dette mener jeg er viktig for forskningen ettersom det gir et større spekter til hvor i studieløpet informantene er, og ikke bare er fokusert på ett studienivå. Informantene er på forskjellige år i sine studieløp. I forhold til om informanter var for øyeblikket på utenlandsopphold eller tidligere deltatt på det var det noe større variasjon enn studienivå, hvor elleve av informantene for øyeblikket er på utenlandsopphold mens åtte av informantene er ferdig med sitt utenlandsopphold.

Informantene hadde varierende nasjonalitet, og nasjonaliteter som var i forskningen var blant annet Italia, Polen, USA, England, Russland, Frankrike, Norge, Sør-Korea og Danmark. Med en slik variasjon i nasjonalitet var det mer variasjon i steder utenlandsopphold tok plass i som for eksempel Tanzania, Australia, Finland og Sri Lanka. Variasjon i alder var fra 20-27 år. Informantene hadde deltatt på forskjellige utenlandsopphold, som inkluderte både hele gradsstudier i et annet land, feltkurs, praksis, og utveksling gjennom utenlandsopphold i studier. Det kan derav bli argumentert at det er dekkende variasjon i utvalget av informanter, hvor den eneste fellesnevneren som behøves, er deltakelse i utenlandsopphold i løpet av studier. Ryen (2002) sier:

” Det gjelder å få en viss variasjon slik at man ikke bare ender med ”vanlige” tilfeller, det vil si man må søke etter et utvalg som dekker den heterogeniteten som kan finnes i en populasjon som kjennetegnes av en viss homogenitet.”(s.85)

Dette gir et fint eksempel på hvordan variasjon i informanter har gitt kvalitet til datainnsamlingen. Dette er spesielt viktig da studiet er basert på å avdekke om det er likheter eller ulikheter i en internasjonal setting, hvor mangfoldet er tydelig.

3.5 Kvalitetssikring

Gjennom forskningen ble flere kvalitetssikrende tiltak gjennomført for å sikre at datainnsamling og tiden etter dette skulle være av kvalitet. Dette er viktig for å produsere forskning som er gjennomgående for å skape et helhetlig produkt som skal svare på en problemstilling.

3.5.1 Relabilitet og validitet

I datainnsamling er det viktig å reflektere over kvaliteten på forskningen, og om det blir en datainnsamling som svarer på problemstillingen. Relabilitet og validitet innen kvalitativ forskning er et viktig kriterium (Bryman, 2012). Reliabilitet omhandler kvaliteten av forskning, og om forskningen og forsker er pålitelig. Dette har vært et viktig punkt for meg å vurdere av den grunn at jeg vil ha forberedt meg gjennomgående på alle punkter i forskning for å få et sluttresultat som er av kvalitet, og er derfor avhengig av å sikre validiteten og reliabiliteten til min datainnsamling.

Ekstern reliabilitet går ut på om ett studie kan bli kopiert, og om resultatene er kontinuerlige. Bryman (2012) forklarer at dette er noe utfordrende i kvalitativ forskning av den sosiale verden ettersom man ikke kan fryse en sosial setting. Det er ikke garantert at en annen forsker hadde funnet samme funn som meg, fordi intervjuene ikke er fastlåst i satte spørsmål og individer kan ha en veldig forskjellig opplevelse og forståelse basert på faktorer som geografisk setting, økonomiske forhold og andre faktorer som har påvirket ens opphold på i utlandet. Intern reliabilitet er forklart av Bryman (2012) som at dersom det er mer enn to personer som henter inn data, er det enighet i svar som kommer opp i datainnsamling. Ettersom jeg er alene i min forskning vil jeg sikre meg at mine funn er korrekte ved lydopptak. Silverman (2013) forklarer at en måte å øke relabilitet på er å være nøye med å teste ut intervju før den faktiske datainnsamlingen starter. Dette vil bli gjort ved å gjennomføre en pilot av intervjuet og vil bli nærmere forklart senere i kapitlet.

Validitet omhandler integriteten til hva som er hentet ut av forskningen (Bryman, 2012). For meg som forsker er det essensielt at min forskning er valid i en helhetlig prosess, og at konklusjoner jeg kommer med som resultat av datainnsamling er samhörige med hvordan datainnsamlingen ble gjennomført. Intern validitet omhandler om det er en sammenheng mellom datainnsamling og teori som blir utviklet (Bryman, 2012). Da mitt metodiske standpunkt går ut på å utvikle teori i etterkant av funn er det evident at dette er tilstede i utforming av min forskning. Ekstern validitet handler om i hvilken grad funn kan bli overført til andre sosiale settinger (Bryman, 2012). Fordi studenter som deltar på utenlandsopphold er et fenomen som eksisterer over flere institusjoner i verden er det sannsynlig at mine funn kan bli overført utover min sosiale setting og datainnsamling av den grunn at flere institusjoner har internasjonale studenter. En annen fordel her er at et spekter av studenter blir intervjuet som er fra forskjellige land, som da skaper et mangfold i min datainnsamling.

3.5.2 Pilot

I forskning hvor man skal hente inn data er det fordelaktig å ha en pilot i forkant av selve datainnsamlingen for å teste at måten spørsmålene er designet på skaper produktive svar, og for å avdekke om eventuelle temaer kan vekke uro for så å kunne lage endringer i intervjuguiden. Bryman (2014, s.263) forklarer at det er, om mulig å gjennomføre en pilot i forskning burde man gjøre så for å sørge for at spørsmål i intervju flyter godt. Wilson (2014) påpeker:

“ a pilot study is a small-scale study that is carried out prior to the main survey. The purpose of a pilot study is to try to increase levels of reliability and validity prior to main survey”. (s.168)

Det er en lite tidskrevende prosess som potensielt kan avsløre eventuelle mangler med intervjuet og hindre feil i datainnsamling. Det kan også gjøre datainnhenting mer effektivt, og skape en mer naturlig flyt som gjør kvaliteten høyere og øker validiteten til datainnsamling.

Pilot gir muligheten for forbedring før forskning starter (Denscombe, 2014). Det kan og styrke ens egen evne som forsker og forberede deg bedre på hva som kreves for å kunne sørge for at alle tema blir dekket i intervjuet. Man skal som sagt ikke lede samtalen, men det er god trening i å kunne se hva som har blitt tatt opp, og om man må stille spørsmål på en mer innbydende måte som er gunstig for den gode samtalen.

Piloten min ble gjennomført i forkant av intervjuene, og ble utført på en person fra mitt eget nettverk. Dette var en god måte for meg å avdekke hvordan spørsmål skulle bli stilt, og gjorde at jeg følte meg forberedt og selvsikker som forsker i forkant av datainnsamlingen. Familiemedlemmet som stilte som pilot har tidligere opplevd en del reising, om ikke i forbindelse med studier, så det var et gunstig intervju som gjorde meg mer forberedt på hvordan jeg skal opptre som forsker under datainnsamling. Det ga også meg en viss selvtillit før jeg gikk inn i datainnsamlingen, og er selv av den oppfatning at å gjennomføre denne piloten ga kvalitet for prosessen videre i datainnsamlingen.

3.5.3 Etikk

I forskning er det viktig å anerkjenne viktigheten og potensielt påvirkningen forskning kan ha på andre mennesker, og hvordan man skal oppføre seg så etisk som mulig i forskning. Bryman (2014) sier ”*Research should be designed, reviewed and undertaken to ensure integrity, quality and transparency*” (s.144). Etikk er viktig i forskning, spesielt i forskning som angår mennesker. Det er imperativt å ha tatt steg som sikrer både forsker og informanter, for å føle seg trygg og ivaretatt under og etter forskning. Å utelate etiske vurderinger i forskning kan sverte kredibiliteten til forskningen (Eriksson og Kovalainen, 2008). Jeg tar min egen rolle som forsker seriøst, og vil ta etiske forhåndsregler for å sikre at forskning er gjennomført så etisk korrekt som det lar seg gjøre.

Forskningen ble meldt inn til Norsk senter for forskningsdata (NSD) for å sikre at metode for datainnsamling er i tråd med forskers ønske om anonymitet av hensyn til informanter. Informanter ble informert ved første forespørsel om deltakelse at deres bidrag blir anonymisert samt, en siste gang innledningsvis i intervjuet, for å sikre at informantene var innforstått med dette. Det samme kommer til å gjelde angående deltakelse. Det er viktig for meg å vite at

informanter er klar over at de kan trekke seg fra intervjuet når som helst, også under intervjuet og i etterkant. Hammersley og Atkinson (2007, s.210) forklarer at ved deltakelse av informanter er det viktig at de vet de deltar uforpliktende, og kan trekke seg fra studie når som helst. Dette ble gjentatt til informantene ved forespørsel og ved møte for intervju.

Både anonymitet, deltakelse og tillatelse til å sitere mine informanter ble gjentatt innledningsvis i intervjuene mens lydopptaket har startet, også for å sikre at min rolle som forsker har blitt gjennomført på en etisk og korrekt måte. All informasjon fra datainnsamling ble oppbevart i en mappe med passord, på en datamaskin med restriksjoner for bruk som kun jeg har tilgang til med ytterlige passordtilgang. Dette er for å hindre at eventuell informasjon kommer ut. Navn kommer ikke til å bli gitt noe sted, informanter og deres data vil bli lagret med deltakernummer i hele datainnsamlingen og analysen, også for privat bruk.

Under intervju er det viktig at jeg stiller spørsmål som ikke opprører noen, og er av for sensitiv natur. I min rolle som forsker må jeg også ta hensyn til den språklige delen av dette. Ettersom dette blir noe språklig variert er det imperativt at jeg tilpasser spørsmål som ikke gjør noen ukomfortable, og dette må spesielt bli tatt hensyn til da intervjuene kunne gå utover satte spørsmål, og kan føre med seg ikke planlagte spørsmål som kommer naturlig i intervjuet.

3.6 Refleksjon rundt datainnsamling

Jeg følte jeg hadde forberedt meg godt på rollen som intervjuer og hadde gjort meg tanker i forkant av hva jeg kunne forvente og eventuelle utfordringer. Dette følte jeg selv var en viktig del av forberedelsen til datainnsamling. Som tidligere nevnt var den største utfordringen å ikke delta i samtalen. Det skjedde aldri under intervjuene, men jeg kjente selv under intervjuene at det hadde vært interessant å være delaktig i samtalen med å snakke om egne erfaringer. Men det var alltid betryggende å vite at slike samtaler kan bli tatt i etterkant. Dette tolket jeg som at jeg fikk informanter som var tilfreds med å dele sine erfaringer, og som følte seg komfortabel med meg som intervjuer.

Det var variasjon i lengde på intervjuer, de varte fra syv til tretti minutt. Jeg ble nysgjerrig på hvorfor det var et så stort sprang mellom intervjuene, men oppdaget gjennom transkriberingen at det kunne være flere årsaker til dette, som språkbruk og hvor detaljerte informantene var i sine beskrivelser. Noen informanter var veldig detaljerte i deres beskrivelser og fortalte gjerne historier, og andre var litt mer reserverte med sine svar. Det var dog ikke et problem for hvordan utfallet av intervjuene ble, da jeg følte alle informantene mer enn gjerne delte sine syn og ikke var nølende med å svare på mine spørsmål.

Hvis det er noe jeg skulle ønske jeg hadde gjort annerledes, var det å skaffe et samtykkeskjema. Jeg ivaretok det etiske perspektivet i forskning ved å informere informantene muntlig i starten av hvert intervju om deres deltakelse, anonymitet, frivillighet og andre forhåndssette perspektiver jeg satte meg for å ivareta det etiske perspektivet ved forskning. Problemet med dette var at jeg følte det ble en noe tidskrevende prosess, og på grunn av språkbarriere, måtte jeg gjerne forklare dypere og gjenta hva jeg sa. Så det var en etisk prosess, men jeg fant den noe mer tidskrevende enn hva jeg tror et forhåndssett samtykkeskjema hadde vært.

Jeg opplevde gjennom et intervju at en informant utrykte nervøsitet. Jeg spurte med en gang om informanten ville avbryte intervjuet. Informanten ville fortsette, og intervjuet var ellers produktivt. Jeg spurte hver informant etter endt intervju om det gikk bra med dem, og hvordan denne opplevelsen var. Alle utrykte at de var fornøyd, og flere sa selv det var spørsmål som skapte reflektering. En ting jeg ble positivt overrasket over var at alle 19 avtaler jeg hadde med informantene stilte opp, og det var ingen frafall her. I alt hadde jeg en veldig god opplevelse av det å være intervjuer. Jeg hadde stor glede av å høre de forskjellige historiene til informantene, og føler selv jeg fikk reflektert en del over mine valg i studier, og mine egne framtidsutsikter.

4.0 Analyse

Dette kapittelet vil vise til hvilke resultat som kom ut av forskningen, og er utviklet i kategorier som skal forklare empiriske hovedfunn som ble funnet gjennom datainnsamling. Strukturen i analysen er lagt opp for å kunne svare på problemstillingen, for hvordan utenlandsopphold endrer selvforståelse, hva det er som påvirker rekonstruering av identitet, og hva som er konsekvensen av dette for karriereutsikter.

4.1 Endret selvforståelse

Hvordan studenter som deltar på utenlandsopphold endrer sin selvforståelse, var noe som ble hentet ut fra dataen. Lysgård (2007) argumenterte for at identitet var noe som ble skapt av sosiale prosesser, omgivelser og individer. Hylland-Eriksen (1997) argumenterte for at individer er et produkt av sine relasjoner med andre. Dette kom fram i analysen av dataen, at relasjoner og endret selvforståelse var tydelige tegn på informanters opplevelse og forståelse av utenlandsopphold. Å bli eksponert for nye miljø, hvor man skal på ny finne sin plass i en sosial setting, og ta avgjørelser selv viste til å være en etterlengtet og fordelaktig opplevelse for informantene i studiet. Det ble derfor tydelig, at forflytting bidrar til endring av selvforståelse, som følge av muligheten til å bli plassert i et nytt miljø. De sosiale prosessene og endringene som ble møtt i dette, var for noen sterke opplevelser hvor identitet og verdier ble bekreftet. Dette kan en se med informant 7 som sa:

”Jeg føler meg mer selvsikker. Når du drar til et annet sted hvor ingen kjenner deg kan man starte på ny for ingen kjenner deg, for du kan være deg selv. Og jeg ser at mange setter pris på meg for meg, så det er veldig kraftig.”

Streitwieser (2014) argumenterte for at internasjonale studenter reiste utenlands på forskjellige grunnlag, og et av grunnlagene kunne være for å få personlig erfaring. Flere av informantene har opplevd at disse erfaringene har vært gunstige for deres framtidsutsikter. Det kan enten være grunnlaget for å forstå hvilke elementer man trenger i hverdagen, eller innvirkningen på ens egen selvtilit. Å reise på utenlandsopphold på grunnlaget av å kunne bygge noe på nytt og få en ny start var noe som kom fram i flere intervju, hvor muligheten til å kunne bekrefte sin

egen identitet i prosessen av å knytte relasjoner var en sterk og bekreftende opplevelse for egen identitet. Flere informanter uttrykket at verdier var blitt sterkere, og flere perspektiv var oppdaget etter å ha deltatt på utenlandsopphold. Denne muligheten ved å kunne starte med blanke ark, og vise ens identitet virket til å være en gunstig opplevelse for flere informanter i utenlandsopphold. Informant 12 sa:

”Utvexling er en veldig spesifikk opplevelse i livet. Du innser at man kan ta alt man var før, fjerne det og starte på ny. Det er nye mennesker og nye forelesere. Man kan starte livet på nytt. Og hvis du vil være en annerledes person kan du. Det hjelper nok mennesker til å oppdage nye trekk med seg selv.”

Det kan virke til at den nye opplevelsen, og det å kunne starte i et nytt miljø på egne premisser er et attraktivt grunnlag ved å delta på utenlandsopphold. Informant 3 sa: *”Man skaper et helt nytt liv når man reiser”*. Man kan undre over hvorfor den nye starten for informantene blir opplevd så sterk. Bourdieu i (Johnson, 2009) snakket om kulturell kapital som ble brukt for å forhandle sin sosiale posisjon, og det kan av den grunn tenkes at forflytting til et nytt miljø gir anledning for å reforhandle denne posisjonen, og er derfor den nye starten gir erfaringer som er verdifulle for informantene. Dette kan være grunnet at en gjerne posisjonerer seg og uttrykker seg selv tydeligere eller annerledes enn tidligere, ved denne muligheten til å kunne reforhandle sin egen sosiale posisjon. Det var tydelig at den fysiske avstanden man opplever fra hjemme ved utenlandsopphold, var produktivt for prosessen av å oppleve selvstendighet, og å få møte nye miljø. Informant 6 opplevde at å være såpass langt borte fra hjemme hadde skapt selvstendighet og sa:

”Det har presset meg til å være mer selvstendig. For eksempel universitetet mitt hjemme er bare en to timers kjøretur borte, så det er en helgetur. Så hvis jeg ville dra hjem hadde det ikke vært et problem. Men nå er jeg en 8 timers flytur borte. Så jeg har måtte vært selvstendig finansielt, moralsk og i min egen mening. Det har vist meg min egen måte å være selvstendig på.”

Å utvikle seg, og oppleve læring gjennom utenlandsopphold ble mye beskrevet som en erfaring som er gunstig. Informant 18 er for tiden på et utenlandsopphold i studiene og hadde følgende og si om utenlandsopphold: *”Jeg synes dette burde være obligatorisk. Jeg har lært mye på utvekslingen. Du kan ikke finne dette i en bok. Du må reise og oppleve. Det finnes ikke en bok for dette.”*. Informant 17 kjente på behovet av å starte på nytt i forkant av utenlandsopphold og sa følgende:

” Jeg valgte Australia for jeg ville bort fra Norge. Jeg trengte å komme meg bort, jeg trengte noe nytt. Jeg trengte følelsen av å starte helt på nytt et sted. Det hadde ikke skjedd noe, men jeg måtte bare ha noe nytt.”

Det er evident at flere av informantene har gagnet en slags form for styrke gjennom selvstendigheten en opplever av å delta på utenlandsopphold i studier, hvor man forlater det kjente og trygge nettverket hjemme. Følelsen av å starte på ny kan relateres til Barnett (2013) som har argumentert for at drømmer kan inspirere handlinger. Det kan derfor være at utenlandsopphold har vært noe informanter har vurdert som et ønske å oppfylle. Informantene har bevisst søkt nytt miljø, eller ha opplevd dette som en positiv konsekvens av utenlandsopphold. Å reise for å oppdage sider ved seg selv, og kartlegge ens identitet er blitt godt argumentert for i teorien, og man kan trekke dette ut fra flere av informantene sine intervjuer. Dette støtter også Van Mol (2014) sitt argument om at identitet blir formet gjennom interaksjon med mennesker og miljø. Ettersom informantene har alle opplevd et nytt miljø med møte av nye mennesker, er det mulig å se hvordan identitet blir påvirket av utenlandsopphold. Flere av informantene er i en alder hvor man gjerne opplever nye ting som å bo borte fra hjemme, opplever nye nettverk og tilegner seg nye vaner. Informant 3 sa følgende om grunnlag for å reise:

”Også dro jeg når jeg var 19. Første gangen så dro jeg jo å egentlig for å finne meg selv. Og jeg føler jeg gjorde det og. Fant litt mer ut av hvem jeg er, og hva jeg vil og hva som er viktig for meg da.”

Informant 3 hadde en tydelig motivasjon for å reise med et ønske om å ville finne ut mer om egne kvaliteter, eller ha en slags form for selvrealisering og å kartlegge egen identitet. Dette kan linkes til Nygren (2004) sitt identitetsargument, hvor identitet blir formet gjennom handling. Informant 3 har tydelig fått formet sin identitet ved å delta på studentmobilitet, og har

til og med forflyttet seg for å nettopp kunne kartlegge denne identiteten. Informant 7 er for øyeblikket på utenlandsopphold og hadde følgende forventninger til hvordan utenlandsopphold påvirket identiteten:

” Jeg tror at når jeg kommer tilbake er jeg en annerledes person. I den måten at jeg er mer åpen for ting jeg ikke var før. Å møte mennesker fra andre steder av verden gjør at du forstår at din versjon av verden og livet ikke er den eneste, og ikke sannheten. Det gjør deg mer kritisk for verden. Du er mer reflektert.”

Det har blitt nevnt at utenlandsopphold har for flere gjort at de blir mer åpne for verden rundt, og forstår at deres perspektiv på verden ikke er det eneste. Dette kan relateres til Gornitzka og Langfeldt (2008, s.5) sitt argument om at i høyere utdanning blir prosessen med å skaffe ny kunnskap, irrelevant for grenser. Kunnskapen blir på lik linje med informantene flyttet over grenser, som er berikende for ens kunnskap. Et annet begrep som blir relevant for dette, er habitus, forklart av Urry (2007) som evnen til å sette pris på vaner produsert i den sosiale verden. Etersom flere informanter har blitt påvirket av utenlandsopphold, og er positive til bidrag dette har gjort for de personlig, kan det bli argumentert at habitus blir påvirket av utenlandsopphold.

Den nasjonale selvforståelsen, eller identitetsfølelsen var noe som ble utfordret gjennom utenlandsopphold. Hylland-Eriksen (1997) argumenterte for at den nasjonale identiteten blir ofte koblet opp mot politiske og sivile rettigheter. Analysen av dataen viste til at den nasjonale identiteten, går litt dypere enn ens statsborgerskap, og den nasjonale identitetsfølelsen var til og med sterk, irrelevant for hvilket statsborgerskap man ville inneha i fremtiden. Flere av informantene uttrykket at deres egen nasjonalfølelse ble styrket av å delta på utenlandsopphold. Informanter som ville slå seg ned i hjemlandet hadde fått den nasjonale identitetsfølelsen styrket og det samme gjaldt for de som hadde et ønske om å bo vekke fra hjemlandet. Informant 5 sa følgende: *” Jeg føler meg mer fransk her. Når jeg snakker med familie eller andre franske studenter blir vi ganske stolte av å være franske”*. Informanten var og sikker i sin sak på at fremtiden ikke lå i Frankrike, med ønske om å bytte statsborgerskap. Dette utfordrer derfor argumentet om at nasjonal identitet er et stort skille fra statsborgerskap, ved at den nasjonale identiteten er like sterk uansett hvilken nasjon man vil tilhøre på papir.

Urry (2007) forklarte vår habitus som evnen til å sette pris på vaner og produkter som blir produsert i en sosial verden. Habitus kan derfor bli sett i lys med informantene som gjennomgående har blitt mer bevisst over egne prinsipper og vaner, og satt pris på dette i sin sosiale setting i et nytt miljø. Å sette pris på vaner i hverdagen, og hvilke vaner som man vil ha, var noe Informant 17 erfarte gjennom utenlandsopphold og sa følgende:

”Jeg savner det. Jeg trodde jeg ikke likte Moskva, men nå innser jeg at jeg liker gatene, togene. Nå savner jeg det. Jeg savner gater som er i sentrum med fine gamle bygninger, med kafeer og shopping. Mitt campus er lokalisert i sentrum av Moskva. Jeg likte å kunne gå fra undergrunnen til Starbucks så til undervisning for det ligger i samme bygg.”

Dette savnet som informant 17 uttrykker kan bli sett på som en direkte konsekvens, eller utfall av å delta på utenlandsopphold. Det tyder på at utenlandsoppholdet har bidratt til å innse hva behov man har i hverdagen, og hvilke miljø man trives i. Bourdieu (1999) har for klart habitus som menneskers måte å gjøre situasjoner meningsfulle. Habitus kan bli anvendt her, hvor informant 17 har på sin måte, ikke anvendt seg til den nye situasjonen, eller savnet miljøet som informanten tidligere var en del av. Miljøet informanten beskriver virker som et travelt miljø i en by hvor det er stor pågang, og det er internasjonale kjeder som Starbucks med korte avstander. Det å delta på utenlandsopphold kan sees på som å være en realiseringsprosess, hvor framtiden man hadde sett for seg blir endret og man innser hvilke vaner man trives med i hverdagen. Dette er påvirkende for identiteten, ettersom man kartlegger hvilke relasjoner og omgivelser man vil være en del av. Informant 2 har nylig avsluttet et opphold i utlandet, og har med dette kommet til konklusjonen om at arbeid i utlandet ikke lenger er aktuelt og sa:

”Men jeg har blitt mer bevisst på at jeg ikke har lyst til å jobbe i utlandet. Fordi når jeg søkte masteren så skrev jeg at jeg ville jobbe i utlandet, det er et år siden, men det vil jeg ikke lenger.”

Det kan virke som at utenlandsopphold har påvirket hvilken retning man skal ta, om det er å dra hjem eller ikke. Altså selvforståelsen man trodde man hadde, ble endret. En informant som hadde en annen opplevelse var informant 11 som sa følgende om utenlandsopphold: *”Det har gjort at jeg vil mindre hjem mer enn noe annet.”* Det er tydelig at erfaringene er annerledes, og at forståelsen for framtidsutsikter endrer seg, om det går den ene veien eller den andre.

Irrelevant for hvilken vei denne avgjørelsen beveger seg, er det et bekreftende valg, som kan være nyttig å ha for å kunne forstå og føle seg trygg på hva fremtiden skal bringe. Dette kan gi medhold til Bauman (2000) sin forklaring på mellommenneskelige relasjoner, hvor handlinger blir gjort for å sikre seg selv og oppnå stabilitet.

Det å være mer sikker på hvor fremtiden skulle være, var nyttig egen forståelse av fremtid, og egen nasjonal identitet. Ved å se på hvordan nasjonal identitet blir oppfattet av informantene kan det tyde på at irrelevant for statsborgerskap, blir den nasjonalfølelse identitetsfølelsen sterkere enn tidligere. Styrket nasjonalfølelse ble et gjentakende tema for samtlige informanter, hvor de ble mer bevisst på egen nasjonalitet og var utelukkende stolt av sin nasjonalitet i en internasjonal setting. Med det kan man vise til ved at man gjennom utenlandsopphold er blitt mer selvsikker på egen identitet. Dette var noe man kunne se igjen med informant 16 som påpekte:” *Ja jeg var jo veldig norsk og i Skottland, jeg snakket om langrenn hele tiden. Og skulle alltid få fram Norge, at vi har bra natur så jeg var veldig stolt.*”

Et poeng som kom ut av analysen, var innsatsen for å vise sin nasjonale identitet i sosiale settinger. Informant 16 uttrykket at det ble lagt inn en ekstra innsats i å fremstille sin egen nasjonalitet og at det lå en stolthetsfølelse i dette. Dette kan igjen relateres til Nygren (2004) sitt syn på identitet, hvor identitet blir formet gjennom aktiv deltakelse. Det kan bli argumentert at dette er noe informant 16 har fått kjenne på, ettersom informanten var aktiv i studentmobilitet og tilsynelatende gjorde et poeng ut av å utrykke sin nasjonalitet, og at dette ble et identitetstrekk som var verdt å utrykke. Dette kan være relatert til tidligere nevnt Wodak et al., (2009) sin argumentasjon om at nasjonal identitet er dynamisk og sårbar. Det kan type på at identitet er dynamisk, men det kan nesten virke som at utenlandsopphold har gjort nasjonal identitet noe mindre sårbar ved at det nasjonale aspektet ved identiteten er mer stødig eller kommer tydeligere fram. Det kan derfor bli sagt at det er heller ambisjoner, eller tanker om veien videre som har utviklet seg. Identiteten har blitt formet uavhengig av hvor sterk nasjonalfølelsen er, men det kan argumenteres at den er mer dynamisk enn sårbar.

Forståelsen av hva som er viktig i en hverdag, så ut til å bli endret ved utenlandsopphold. For noen kan det være å være i forflytting skape muligheter og endring i hverdagen, som er en del av Urry (2007) sitt mobilitetsparadigme, og for andre kan familiære relasjoner være viktig. Hylland-Eriksen (1997) argumenterte for at familie har vært et sentralt ankerfeste for mennesker. Informant 3 opplevde at det å være på utenlandsopphold har bidratt positivt til hva

man kan møte i verden, samtidig som at det å vende tilbake til hjemmet med familien er det informantene etterstreber, altså å gå tilbake til dette ankerfestet. Informant 3 sa følgende:

” Altså, jeg er mye mer forberedt på hva jeg kan møte ute i verden. Ved å reise, har jeg samtidig innsett at jeg er veldig glad i stabilitet. I hvert fall på langt sikt. Og jeg er veldig glad i familien min. Og det tror jeg bare har blitt sterkere ved at jeg har reist.”

Informant 3 har innsett hvilke kvaliteter som blir mest verdsatt i hverdagen, og har blitt mer bevisst på dette gjennom å delta på utenlandsopphold. Chalk (2014) forklarte at mobilitet kan oppleves som forvirrende og kan være krevende, men i dette tilfellet virker det til at mobilitet har blitt opplevd som bekreftende for egne ønsker og forståelser for fremtiden. For noen kan denne følelsen av forvirring være en eksponent for internasjonale studenter ettersom man møter på nye perspektiv og forståelser som kan utfordre ens tidligere antatte sannheter.

Å oppleve denne forvirrende tilstanden kan være tilfellet i noen saker, men for informant 3 virker det som at utenlandsoppholdet har gitt mindre forvirring, og faktisk bidratt til at framtidsutsiktene er veldig klare. Dette vises ved at informantene uttrykket ønske om å ha stabilitet i hverdagen, og har knyttet en sterkere relasjoner til sin familie. Dette kan tolkes som at informantene vil til et sted på sikt, og gjerne ikke så altfor langt borte fra familien. Informant 6, som har sagt at drømmefremtiden er et annet sted enn sitt hjemsted, har også opplevd sterkere identitetsfølelse og tilhørighet, sa følgende:

” Jeg føler et sterkere bånd, for hvis jeg sier jeg er fra USA spør folk meg om hvor jeg er fra, hvilket distrikt. Så det har skapt en identitet for meg fordi jeg må vite mer, så det har skapt sterkere tilhørighet spesielt med spørsmålene folk spør. “

Disse eksemplene med informanter som enten vil hjem, eller er bastant i sin sak om at fremtiden ikke er i hjemlandet, kan sees i sammenheng med tidligere nevnte transnasjonalitet. Det er tydelig at noen av informantene har opplevd å føle tilhørighet til flere steder, og har fått påvirket sin identitet i som følge av dette. Dette blir argumentert av Smith og Guarnizo (2006) som forklarer at personer som forflytter seg får formet sin identitet av slike opplevelser. Det er blitt argumentert for at den nasjonale identiteten blir styrket, men identiteten blir på andre måter formet. Informantene har tydelig fått en sterkere følelse av hva hjemme er, og deres nasjonalitet av utenlandsopphold, men kan ha forskjellige syn på fremtiden og hvor en skal oppholde seg.

Dette kan være naturlig ettersom informantene i studiet opplever hvordan det er å være i minoritet i form av utenlandsopphold, og må gjerne snakke eller fortelle mer om deres hjemsted til andre kulturer, og får med dette opplevd andre perspektiv. Informant 7 sa følgende: *”Jeg tror min tilhørighet til hjemme er en del av meg. Jeg er slik jeg er fordi jeg er italiensk. Av og til føler jeg meg veldig italiensk og det tenker man ikke over når man er hjemme.”*

Informant 7 tar dette opp, og har blitt mer bevisst på identiteter i møte med andre kulturer, ettersom dette eksponerte informanten for å andre tradisjoner, normer, og forståelser av hverdagen. Dette kan være en sterk indikator på at utenlandsopphold fremmer den nasjonale identiteten og gjør den tydeligere og med det påvirker egen selvforståelse om nasjonal identitet. På spørsmål om utenlandsopphold har påvirket tilhørigheten til Norge svarte informant 10, som har returnert fra utenlandsopphold følgende:

”Ja man blir mer glad i Norge, man blir mer glad i hva som er i Norge og hva man liker. Det er utfordrende å dra på utveksling så det var herlig å komme hjem til norsk mat, norsk melk.”

Informantene har tydelig opplevd hva det vil si å være i en internasjonal setting og har opplevd dette som positivt i form av nasjonalfølelse og identiteten som er knyttet til dette. Det har bidratt til sterkere bevissthet angående deres egne individuelle trekk, som gjerne blir tydeligere i et miljø som er mangfoldig og mer heterogent enn det man finner i egen nasjon. Å være bevisst til det som en gjør en unik kan knyttes til Hylland-Eriksen (1997) sin forklaring på identitet er det unike, hvor man kun er lik seg selv. Flere av informantene har vært delaktige i internasjonale organisasjoner eller aktiviteter tilrettelagt på universitet under deres utenlandsopphold. Dette gir flere muligheter til å se og oppleve flere kulturer og virkelig få merke mangfoldet som finnes i høyere utdanning. Det viser til at det gir en viss stolthetsfølelse og gjerne økt selvtillit ved å være deltakende i et internasjonalt miljø hvor studenter møtes. Om det har påvirket framtiden er varierende, hvor noen har opplevd at utenlandsopphold har styrket ønske om å returnere hjem. Det kan fortsatt sies at utenlandsoppholdet har styrket karakteren til informantene ved å styrke deres identitetsfølelse, noe som ikke må bli undervurdert ettersom det er selvforståelsen av egen identitet som kan styre informantene i de forskjellige retningene livet kan ta.

Det er identiteten og hva man selv vil oppnå som gir føringer for hvordan man skal uttrykke sin identitet, og hvilke steder, arbeid og miljø som skaper en tilhørighetsfølelse. Hvis en informant trives med å uttrykke sin nasjonalitet og gjerne har dette som et tydelig trekk ved seg selv i sosiale settinger, kan det bli argumentert at informanten er mer sannsynlig til å søke internasjonale miljøer for å kunne skille seg ut, eller for å oppleve andre nasjonaliteter og mangfoldet dette gir. I sammenheng av nasjonal identitet kan vi se at Wodak et al., (2009, s.187), sitt argument om at nasjonal identitet er en dynamisk tilstand. Med dette kan man argumentere at selve identiteten er dynamisk, og i stadig utvikling, eller utsatt for miljøer som kan gi nye forståelser.

Det virker som at informantene har fortsatt opplevd å hatt en styrkning av egen nasjonalfølelse, men kan og oppleve transnasjonalitet. Det kan derfor argumenteres at nasjonalfølelse blir styrket, men identitet og statsborgerskap blir et mer flytende komponent i informantenes trekk. Selv om de er bevisst på hvor de selv er fra, og hvilke trekk dette gir, kan det virke som at informantene har et annet syn på hvor fremtiden skal ligge, og gjerne kan se for seg å bytte statsborgerskap irrelevant for egen nasjonal identitetsfølelse. Denne mobiliteten studenter er delaktige i, ser ut til å skape annerledes former for tilhørighet, bånd og syn på verden.

Cohen et al., (2015) argumenterte for at mobilitet blir påvirket av transnasjonalitet, kommunikasjon og sosiokulturelle perspektiver som påvirker hverdagen. Å oppleve transnasjonalitet gjennom utenlandsopphold blir da en faktor som påvirker hverdagen, og hvordan denne endrer seg. Det ble også vist til at disse trekkene man opplever i utenlandsopphold ble med tilbake i hverdagen etter endt utenlandsopphold. Det kan sies at utenlandsopphold gir trekk som er gjerne ikke permanente, men som skaper endring av egen selvforståelse. Som for eksempel informant 7 som nevnte at utenlandsoppholdet gjorde at man hadde et mer åpent perspektiv. Dette kan gi utslag for framtidsutsiktene ettersom det gjerne kan gjøre at man er mer villig til å oppsøke karriere eller sosiale faktorer man vil inneha i livet andre steder, eller på andre måter.

Informantene har uttrykket å funnet flere sider ved seg selv, og flere virker til å ha økt selvtillit. Elliot (2007) har som tidligere nevnt argumentert for at handling er basert på selvtillit og at handlinger for å sikre seg selv er basert på dette. Det kan derfor argumenteres at selvtilliten som informantene har møtt på i prosessen av utenlandsopphold har gitt et bedre grunnlag for å påvirke sin egen framtid, og gjøre handlinger som å delta i muligheter som former eller endrer

framtidutsiktene. Dette funnet hvor identitet blir rekonstruert, og man endrer sin selvforståelse er uten tvil, noe som vil være påvirkende for framtidutsikter. Her ser vi mye av motivasjon for å reise utenlands, og direkte påvirkninger på hva dette har gjort for informantene i studiet. Identitet er ikke fastlåst, og selvforståelsen blir endret ved at man får bekreftelse fra sine omgivelser og relasjoner på egen identitet som er bekreftende og sterkt for informantene. Den nye starten man får ved å reise vekk fra hjemme, og oppleve å bli satt i nye miljø hvor man skal vise andre hvem man er, har vært gunstig for informanters selvfølelse. Dette kan gi grunnlag for at opphold utenlands blir gjentatt, ved at selvtilliten og troen på seg selv til å kunne integreres i nye miljø er mer tilstede enn tidligere. I alt, er det åpenbart at utenlandsopphold er fruktbart for å kunne bekrefte og avklare sin selvforståelse, og tanker om egen identitet.

4.2 Identitet blir flytende

Til nå er det blitt argumentert for at identitet og selvforståelse blir påvirket av utenlandsopphold. I denne delen vil det bli fokusert på hvorfor og hvordan dette skjer. Hvordan identitet blir konstruert, og med det omkonstruert i møte med endringer i miljø var et tydelig funn i dataen. Elliott (2007) forklarte at dagens samfunn er preget av flytende modernitet, hvor det er flyt av mennesker, penger og informasjon som påvirker identitet og mellommenneskelige relasjoner. Det vil bli argumentert at disse flytene, også skaper flytende identitet. Mobilitet, relasjoner og verdier er viktige punkt å trekke inn for å kunne forklare faktorer som er med på å gjøre identiteten flytende av utenlandsopphold i studier.

Hylland-Eriksen (1997) argumenterte for at samfunn består ikke av enkeltpersoner eller enkeltaktører, men relasjoner, hvor mennesker er et produkt av sine relasjoner med andre. Det vil derfor være nyttig å vurdere hva det er som fører til at sosiale prosesser er påvirkende på den flytende identiteten man ser hos informantene, hvor relasjoner blir opplevd som midlertidligere. Elliott (2007) argumenterte for at aktiviteten av å lage nye relasjoner blir stadig viktigere, mens å ivareta gamle relasjoner blir mindre betydningsfullt. Dette kunne bli sett blant annet hos informant 4 som sa: ” *Men jeg har også akseptert det er noen relasjoner som går inn i livet ditt så forsvinner de og det er helt greit* ”. Informant 3 sier:

” Men jeg har lært det at veldig mange kommer og går. Mange er der på et stadium i livet ditt og de kan være veldig viktige da. Men så kan du gå over til noe annet, og da setter man litt mer pris på det man hadde før. Alle de jeg har truffet på reisen min, jeg setter pris på hvor gode venner vi var, når vi var på tur. Men det betyr ikke at vi er supergode og super nærme den dag i dag.”

Sosiale prosesser endres og det viser til at det er en aksept og lærdom i å ha relasjoner som ikke alltid er tilstede resten av livet, særlig hvis en er aktiv i forflytting. Relasjoner blir tolket som viktige, men det er innen en viss tidsperiode og innen et viss stadiet av livet. Dette kan vise til Florida (2002) sin forklaring ved at med svake relasjoner øker mobilitet. Dette argumentet er relevant ettersom informantene alle har deltatt i studentmobilitet, og har måttet møte på det å skape nye relasjoner, samt det å ivareta gamle relasjoner. Det viser til at informanten er bevisst og gjerne ressursfulle når det kommer til prioritering innen relasjoner og innser hvordan det skal best håndteres for seg selv.

Hvordan disse sosiale prosessene er delaktige for å skape relasjoner ble beskrevet av informant 8 som: *” Man danner nye relasjoner uansett i møter. Om det er et par ganger eller resten av livet”*. Informant 6 uttrykket at det er en god ting å søke etter relasjoner på nye steder og sa: *” Jeg liker å søke vennskap når jeg kommer og går til steder. Jeg synes det er gøy å møte nye mennesker”*. Informant 15 var også tydelig på at det er positivt å møte nye mennesker, men opplevde ikke at det var viktig og ivareta relasjoner og sa: *” Jeg liker å møte nye mennesker. Men jeg liker ikke å legge stor innsats i å vedlikeholde verken gamle eller nye. Jeg har noen nær meg som jeg pleier”*. Det å søke etter disse relasjonene på nye steder viste til å være en viktig del av å søke etablere seg i nye miljø. Med andre ord, det er mye her som støtter Elliott (2007) sitt argument om at aktiviteten av relasjonsskapning kan virke viktigere enn å ivareta relasjoner. Hvis vi skal se på Hylland-Eriksen (1997) sitt argument om at mennesker er konstruert med relasjoner, kan man stille spørsmålet hvordan dette påvirker samfunnet, hvis mennesker opplever stadig endring i sine relasjoner ved å forflytte seg. Dette vil derfor kunne påvirke både samfunn og individer med stadig endring i relasjoner og omgivelser.

Å skape nye relasjoner, blir ofte hentet inn ved å oppsøke nye miljø. Weber sin nettverkskapital (i Urry, 2007) la opp flere elementer, hvor mobilitet og relasjonene man bygget opp var elementer som styrket eget nettverk. Disse relasjonene har flere av informantene hentet opp, og med det styrket sin egen nettverkskapital. Dette kan vi se hos informant 16, som tok nytte av sin nettverkskapital ved relasjoner som var blitt knyttet i utenlandsopphold, som sa følgende:

” Ja, jeg var jo i ni land i fjor. Det var så billig å reise rundt og jeg vil bare reise mer og mer. Hvert fall når du blir kjent med så mange fra forskjellige land. Det er gøy å besøke de.”

Det virker derfor som at informant 16 vil beholde disse relasjonene, og vil fortsette å utøve sin mobilitet ved bruk av disse relasjonene. Informant 11 syntes det å holde relasjoner var lett, spesielt innenfor den Europeiske Union (EU) og sa: *” Ja det synes jeg, ingen problemer. Jeg kan bruke mobilen min lett. For vi er i EU, og hvis ikke bruker jeg Skype, har ikke brukt det ennå, men ingen problemer”*. Dette viser igjen til den nevnte nettverkskapitalen, som inkluderer kommunikasjonsverktøy og tilgangen på dette for å ivareta relasjoner og mennesker som har tilgang til informasjon med slike verktøy. Informant 11 nevner samtidig det faktum at å oppholde seg i EU, og at dette er en positiv fordel innen hvordan man holder kontakt med relasjoner hjemme. Det virker da til at Bologna-prosessen (Universitets- og høgskolerådet, 2018) som blir forklart som en prosess med hensikt om å skape et område for høyere utdanning i Europa, har blitt noe oppfylt for denne informanten. Det å studere på tvers av grenser i EU virker som å være en prosess som tolkes lett, og at EU skaper et noe mer gunstig utgangspunkt for å delta i høyere utdanning. Det kan og relateres til Saudelli (2015) sitt argument om at dagens ungdom lever i et mer mangfoldig og teknologisk samfunn, fordi informantene lett anvender slike verktøy i sin hverdag.

De sosiale prosessene hvor individer skal knytte relasjoner viste seg til å være påvirkende for forståelsen av egen identitet. Informant 15 fikk erfart at det å være internasjonal student ble veldig åpenbart i møte med andre, og fikk oppleve en forskjell i relasjonsbygging som internasjonal student og sa følgende:

” Nå når jeg er etablert så føler jeg meg ikke annerledes. I starten følte jeg på at jeg var dansk. Når folk ville knytte bånd til meg skulle de snakke dansk til meg, og det var åpenbart at det var annerledes å være dansk.”

Det informant 15 nevner er selve relasjonsprosessen, og hvordan mennesker opptrer når de skal lage relasjoner mellom hverandre. Det kan bli sagt at hvis informant 15 var fra et land som ikke hadde noe språklige likheter med norsk, hadde engelsk mest sannsynlig blitt brukt som språket som skal bli brukt i aktiviteten hvor man skaper relasjoner. Det kan være informanten var noe uforberedt på at nordmenn skulle anvende et annet språk enn sitt eget for å knytte seg til denne informanten. Et annet perspektiv på dette, er at det er mulig at informanten er mer universell i sin tankegang og tenker ikke på grensene mellom de to nasjonene som store. Dette kan bli sett i sammenheng med Vertovec (2009) sin forklaring på globalisering, hvor alle er knyttet sammen i et større nettverk. Hvordan nettverkene blir brukt, og hvordan man opplever og forstår at verden er knyttet sammen blir en individuell opplevelse, i et stadig mer kollektivt samfunn som er preget av de mangfoldige og globaliserte kreftene. Det kan og bli knyttet til Bologna-avtalen som tidligere er blitt nevnt (Universitets-og høgskolerådet) hvor høyere utdanning skal sammen skape et felles område for utdanning. Det tyder på at informant 15 var mindre forberedt på grensene mellom landene, eller anså sin utdanning som en del av et større område. Denne måten informanten følte seg annerledes på, eller ble bevisst over forskjeller ble provosert av eksterne aktører, ikke informantens egen oppfatning av å være en internasjonal student.

Ray (2007) argumenterte for at moderniteten i dagens samfunn skaper svakere bånd. Basert på respons fra informantene kan argumentet til Ray (2007) ha medhold. Samtidig kan det motargumenteres at bånd ikke blir svakere, men de blir formet til noe annet som ikke betyr de er mindre betydningsfulle. Relasjoner og verktøy man har for å ivareta disse relasjonene er i stadig utvikling, og med det forandres måten man skaper og ivaretar disse. Disse nettverkene som informantene skaper seg er gjerne ikke relasjoner som man ser hver dag, men som på sin måte i dagens samfunn blir ivaretatt gjennom egen nettverkskapital.

Det at høyere utdanning blir aktivt tilrettelagt for å kunne produsere studenter som er internasjonale i sin studietid, har vist seg til å være påvirkende for verdier. Et argument som vil bli trukket inn her, er det at studentmobilitet produserer verdensborgere. Flere informanter følte seg beriket med kulturelle perspektiv, og har opplevd å blitt påvirket av mer universelle holdninger. Dette kan bli relatert til kosmopolitisme, hvor Kirpitchenko (2014) argumenterer for at kosmopolitisme var et økt interessefelt på bakgrunn av den økte mobiliteten og globalisering som blir sett i dagens samfunn. Informant 7 sa:” *Jeg er en samfunnsborger av*

verden”. Disse ordene som ble gitt her er nesten ordrett hentet fra Trepanier og Habib (2011) sin tidligere nevnte definisjon på et kosmopolitisk individ, en som ser på seg selv som en samfunnsborger av verden. Det kan derfor argumenteres at å anse sin identitet, som en identitet som er tilhørende verden, er preget av det kosmopolitiske individ.

Som tidligere nevnt argumenterte Held (2010) for det kosmopolitiske individet som et individ som setter pris på å være i et samfunn som ivaretar de deltakende, og som gir like rettigheter til å delta i samfunnet. Informant 13 sa følgende om opplevelsen på utenlandsopphold: ” *Siden jeg har vært i Norge føler jeg meg fri. Jeg ser at Norge har likestilling. Alle er snille og*”. Dette kan vise til at informantene verdsatte verdier som baserer seg på at alle skal være likestilte i et samfunn og kjente seg igjen i denne fremstillingen som er et inkluderende samfunn. Informantene hadde tydelig opplevd følelsen av økt frihetsfølelse, og dette kan bli tolket som at informantene har mer rom til å være seg selv, eller rett og slett utrykke egen identitet. Informant 18 uttrykket takknemlighet for å være en del av denne generasjonen som kan forflytte seg og har selv utøvd sin studentmobilitet. Informant 18 sa:

” Jeg er så glad for å være en del av denne generasjonen. Jeg er ikke bare italiensk. Jeg er italiensk, jeg er europeisk og jeg er en verdensborger. Jeg kan dra til Frankrike, Tyskland, Norge og hvor jeg vil uten grensene. Dette er det beste for meg.”

Det kan argumenteres at informantene fikk erfare nye verdier, og muligheter som man ser i sammenheng med det kosmopolitiske individet. Det virker som at det er en universell tilhørighet i det internasjonale studentmiljøet og at informantene trives i dette. At studenter som utøver sin studentmobilitet identifiserer seg med disse verdiene samsvarer med teorien som er tidligere nevnt av Brooks og Waters (2011), hvor studenter blir beskrevet som kosmopolitiske individer. Dette ser vi hos informantene i studiet, og det virker som at det å delta i forskjellige kulturer og oppleve andre verdier åpner for at man lettere ser andre verdier, og gjerne gjenkjenner seg igjen i disse verdiene som blir omtalt som universelle. Held (2010) argumenterte for at nasjonale identiteter som er åpne for mangfoldige prinsipper er de eneste som kan tilpasse seg utfordringer som blir skapt av en global verden. Informant 18, virker til å sette pris på å være en del av en mangfoldig generasjon, hvor identiteten ikke bare er nasjonal, men også tverrnasjonal, ved at man betegner den nasjonale identitet etter større perspektiv, som kontinenter og verden, ikke bare navnet på ens statsborgerskap.

Ettersom dette var et gjentakende uttrykk ble det veldig tydelig at flere studenter ser nytten av å reise og hva det bringer med seg i form av egen identitet i verden. Informant 3 sa: ”*Nå er jeg på en måte blitt den personen som reiser.*” Det viser til at informanten er tydelig på at det å reise er blitt en slags form for identitet, eller ser på det som å være en person som reiser som et tydelig begrep som beskriver et menneske og deres identitet. Dette kan bli sett i sammenheng med Waters (2007) argument om at å studere i utlandet kan gi følelsen av å tilhøre en eksklusiv elitegruppe, i den form av at informanten definerer det å reise, eller å bli denne personen som reiser, som en form for identitetstrekk. Identitetstrekk endres derfor som en direkte konsekvens av utenlandsopphold, etter informantens egen forståelse.

Bourdieu (i Johnson) argumenterte for at kulturell kapital kan bli brukt til å forhandle sin egen sosiale posisjon ved erfaringer. Disse erfaringene var noe informantene hadde hentet inn, og spesielt ved å oppleve eksponering for nye kulturer. Informant 18 sa: ”*Når jeg møter verden fra et annet land så er det verdifullt for meg. Jeg blir kulturelt rik*”. Dette er relevant av den grunn at informanten er tydelig på at kultur og opplevelsen av dette er berikende, samt noe av verdi. Informant 18 sier også: ”*Fordi jeg tror at kultur er noe som åpner sinnet ditt. Hvis du har et åpent sinn kan du gjøre hva du vil.*” Informant 1 sa:

“Jo mer erfaringer, jo bredere syn. Når man vet hvordan andre har det istedenfor å lukke øyene, alle andre har det ikke like fint som oss i Norge. Har nok følt at jeg har mer forståelse for ting. Jeg har også tatt mer interesse i omverden som følge av det.”

Denne holdningen om at man får ett bredere syn kan og kobles til kosmopolitisme. Trepanier og Habib (2011) argumenterte for denne tilknytningen, hvor det ble forklart at kosmopolitiske mennesker føler en større tilknytning til en mer felles verden, og ikke er satt fast i egne tradisjoner og normer. Denne selvrealisering som informantene opplever skaper og bidrar til det kosmopolitiske synet, og senker nasjonale grenser.

Denne tilgangen og eksponeringen til nye kulturer som følge av utenlandsopphold har tydelig gjort at informantene har en rekonstruert forståelse av egenverdi. De mener dette har skapt et åpent sinn og å oppleve nye kulturer har gjort informantene mer kompetent som nevnt, hvor man sitter igjen med følelsen av at man har økt kapasitet til å utøve egne mål. Informant 17 sier noe lignende, og uttrykker at man er mer komfortabel med seg selv etter utenlandsopphold ved

å si:” *Jeg er mye mer komfortabel med meg selv etter jeg gjorde det. Jeg føler meg mer verdensvant.*”

Den kompetansen som må bli innhentet for å kunne rekonstruere identitet, eller akseptere at den er flytende, i den forstand at man opplever at flere elementer er tilstede kan bli knyttet opp til emosjonell og funksjonell kompetanse. Dette ble forklart av Vertovec (2009) som kompetanseområder som var nødvendige i transnasjonal kompetanse. Informant 18 sa følgende om sin opplevelse av utenlandsopphold:” *Dette er en fantastisk opplevelse. Så det er ikke vanskelig. Og Norge er ikke så langt borte. Hvis man vil det skal være slik.*” Det at informanten sier at det er ikke langt borte hvis man ikke vil det skal være langt vekke kan tyde på at man må ha noe motivasjon, eller en slags innstilling for å kunne se på visse avstander som korte. Det viser til at mål kan ha mye å si for hvordan man anser avstander til å være, og det kan argumenteres for at informant 18 er selv bevisst på egne innstillinger for å kunne ivareta sin terskel for å være mobil. Det virker til at informanten har innhentet den nødvendige kompetansen og mestret den, for å kunne adaptere seg til nye miljø. Det å kunne skille på disse avstandene kan sees på som en mestringsteknikk, for å takle utfordringer som kommer ved disse avstandene, og forskjellene som finnes mellom forskjellige nasjoner. Informant 4 hadde bevart relasjoner med personer som ble møtt ved utenlandsopphold og sier:” *Jeg har enda kontakt med de jeg møtte der. Jeg har lyst til å dra tilbake igjen.*”

Å være delaktige i disse sosiale prosessene, og være eksponert for å kunne adaptere seg til kosmopolitiske verdier viste til å føre til en forståelse av likhet, eller kollektiv identitet av studenter. Informant 5 sa følgende:” *Men egentlig er vi ganske like. Så oppførsel og tradisjoner er litt forskjellige, men i alt, som studenter er vi ganske like.*” Dette kan sees i sammenheng med Benhabib (2006) som argumenterer for at kosmopolitisme skaper normer som skaper relasjoner mellom individer i en global verden. Informanten erkjenner at tradisjoner og kulturer er ulike, men ser samtidig hvordan man på tvers av dette kan være ganske like. Det å tre inn i et nytt miljø som kan være en naturlig del av studiehverdagen som internasjonal student, kan bli linket med Kirpitchenko (2014) sin forklaring på at akademiske migranter møter ikke på barrierer som språk ved integrering i internasjonale miljø. Det å studere eller arbeide i internasjonale miljø kan derfor bli en integreringsprosess som er mindre preget av barrierer som kultur, språk og tradisjoner, ettersom man er forberedt på mangfoldet som preger et internasjonalt miljø.

Tilgangen av et spredt nettverk, og muligheten for å være internasjonal student er forårsaket av mobilitet. Kirpitchenko (2014) argumenterte for at den akademiske verden har sett en økning av mobilitet grunnet program i studier som er mobile, eller tilrettelegge for mobilitet. Informant 6 hadde dratt på utveksling gjennom et program mellom institusjoner og sa: ” *Jeg kom gjennom ett bilateralt utvekslingsprogram. Det er hvor du er sendt ut og noen skal bli sendt tilbake i din plass.*” Her ble utveksling skapt gjennom samarbeid mellom institusjoner som økte studentmobilitet. Informant 6 sitt utenlandsopphold er et direkte eksempel på studentmobilitet hvor et samarbeid mellom institusjoner har provosert forflytting, hvor studenter og kunnskap blir utvekslet. Et annet argument som kan bli knyttet opp til studentutveksling gjennom samarbeidsavtaler mellom institusjoner er Riemsdijk og Wang (2016) sitt argument om at flyt av internasjonale studenter er skapt gjennom konkurransen ønsket å tiltrekke seg de beste studentene. På bakgrunn av dette, kan det tolkes dithen at institusjoner anser utveksling og studenter som deltar på dette som et fordelaktig tilskudd i deres studentmasse.

Det virker som at denne mobiliteten som blir utøvd i studier, fører til langvarig mobilitet og har skapt generelt høyere mobilitet hos informantene som alle har deltatt på utenlandsopphold. Verktøy og kompetansen man trenger for å være mobil virker til å ha høynet hos studenter som har deltatt i utenlandsopphold. Det er blitt snakket mye tidligere om studentmobilitet, og informantene i studiet er perfekte eksempler på studenter som utøver sin mobilitet innenfor høyere utdanning. Informant 2 sa:

“ Nå er ikke terskelen like høy for å reise, for nå vet jeg hva jeg går til. Første gang man reiser ut har man ikke peiling. Sånn hvordan kommer jeg meg til flyplassen? Men så erfarer man at det går greit.”

Erfaringene man tilegner seg ved å reise, og selve prosessen fra å komme seg fra land A til B blir en prosess som det virker til er lettere å gjenta etter å ha først vært delaktig i det. Byer og institusjoner som vil ha ut og inn-reising av mennesker, må selv legge til rette for at systemer er satt på plass for å få mennesker til å oppleve dette som en overkommelig opplevelse, som informant 2 beskriver å ha opplevd. Florida (2005) omtalte byer som hjulene til mobilitet. Byer som da vil bevare disse mobile menneskene, må se på hvordan man bevarer kompetanse i regioner. Prosessene og opplevelsene en deltar i ved studentmobilitet viser seg til å være store, og relasjoner blir fort knyttet. Informant 7 sa:

”Fordi det er en opplevelse. Man forstår det ikke med mindre man gjør det. Du møter nye mennesker på en veldig kort tid og du lager relasjoner du ikke får gjort i andre situasjoner. Og jeg lærer mye om et annet land og det er veldig interessant å oppleve hvordan andre mennesker lever.”

Dette støtter Elliot (2007) sitt tidligere nevnte argument angående at moderniteten i dag, er det som gjør at mennesker forlater tidligere normer for å søke opplevelser. Opplevelsene er varierte, og det å erfare andre kulturer og normer virker som å være en gunstig og berikende opplevelse. Informant 17 sa: *” Nei jeg synes ikke det er vanskelig å reise. Det er det letteste som finnes.”* Informant 10 sa noe av det samme, og sa følgende: *” Det er lettere å komme seg av gårde. Det er lettere når du er vant til det og bare sette seg på et fly eller bilen og bare kjøre.”* Det er åpenbart at terskel for å reise er blitt lavere.

Bologna-prosessen (Universitets-og høgskolerådet, 2018) som er en prosess som skal skape et større område for høyere utdanning, var ikke alltid en lettvinnt opplevelse for alle informantene. Informant 4 viser til at den formelle prosessen var tungvint og skapte en hindring for å søke seg til nevnte land og ga dette eksempelet:

” Jeg tenkte når jeg hadde vært i England at det er der jeg måtte være, så ville jeg søke meg inn til en master der men så ble det så mye tull og papirarbeid. Men så begynte jeg å tenke at siden jeg trivdes så godt der så trives jeg sikkert andre steder og.”

Informant 4 viser samtidig til å ha innsett at det å være mobil ikke alltid er basert på sted, men egen motivasjon til å trives. Dette kan vise til at informanten er selvsikker i sin sak om at trivsel er mye basert på seg selv og hvordan man legger til rette for å trives. Med dette argumentet kan man utfordre hvordan grenser ikke er like viktige, og se det i lys av det kosmopolitiske individ hvor Chalk (2014) forklarte at den sosiale identiteten er et av kjennetegnene til den kosmopolitiske livsstilen. Elliott (2007) sitt argument om at selvtillit er en viktig ressurs for handling kan også bli koblet opp her, ettersom informanten virker til å ha nok selvtillit til å kunne skape en hverdag flere steder. Denne opplevelsen informanten erfarte, og informantens forståelse av dette, kan relateres til Brun (2003) sitt argument om at det å flytte på seg er en innovativ prosess som kan skape endring og nye muligheter. Det kan sies at informant 4 har med det å flytte på seg fått tilegnet seg mye muligheter og valgt å flytte videre på seg på grunnlag av dette. Informant 5 sier: *” Jeg har alltid hatt lyst til å reise. Så jeg tror utveksling*

var min første unnskyldning til å dra et sted. Etter utveksling vil jeg dra et annet sted og se mer". Informant 5 viser til at å reise er noe som har vært i planene, og valgte å ha sin første opplevelse innen dette på utveksling i studier, men vil samtidig fortsette å reise. Urry (2007) har som tidligere nevnt, forklart at studenter ofte er sultne på opplevelser og at dette ofte er grunnen til bevegelse. Informant 5 nevner terskel for å være mobil, samt ressursene man trenger for å være mobil og argumenterer følgende om utenlandsopphold: " *Det hjelper deg å være selvstendig. Også tror jeg det er lettere å reise, hvis man har pengene til det.*"

Informanten nevner hvordan økonomi er en faktor til forflytting, som kan bli sett i lys av Urry (2007) sin forklaring om at samfunn som er mer privilegert innenfor økonomi har bedre systemer for mobilitet. Informant 8 kjenner og på behovet for å reise, og ser at å reise ofte gir mersmak og sier følgende: " *Når man først får smaken på det så vil man reise mer. Jeg vil reise mer, men vet ikke helt når det blir så det får vi se på*". Her ser det ut til at hvis man først deltar i forflytting, blir dette noe som er lettere å gjenta. Dette argumenterte Barnett (2013) for, ved å forklare at drømmer blir inspirert av opplevelser, som kan ytterligere føre til handlinger. Opplevelser som informantene i studiet deltar på, kan derfor være en viktig faktor for aspirasjoner og tanker om fremtiden ettersom deres forståelser og aspirasjoner blir påvirket av erfaringer og opplevelser.

Følelsen av å bli dratt i flere retninger i sine egne tanker om framtidsutsikter ble en faktor for noen informanter. Brun (2003) forklarte at å forflytte seg kan skape en tilstand hvor man er imellom flere steder, men dette kan også skape nye muligheter og opplevelser. Dette er noe som er høyst relevant for informantene i studiet, ettersom forflytting er en gitt faktor av deres deltakelse i denne forskningen. Å skulle prioritere mellom karriere, og familie var ikke alltid like lett blant informantene, og man måtte av og til velge i balanseringen av prioriteringer og tilhørighetene man føler. Denne tilstanden av å være imellom flere steder er av den grunn en realitet for informantene, men noe som kan skape nye forståelser og muligheter i deres fremtid. Som nevnt, forklarte Hylland-Eriksen (1997) at familie er et sentralt ankerfeste, men betydningen av dette ankerfestet har blitt mindre enn før. Dette er noe informant 7 har fått oppleve, hvor det er vanskelig å skulle prioritere mellom familiære forhold og karriere, og sa følgende om hvor fremtiden ligger:

” Det er veldig forvirrende. Jeg er en person som elsker familien min. Så jeg ser for meg selv med familien min. Men på den andre siden ser jeg for meg en god jobb og jeg vil reise mye. Så jeg håper jeg vil kunne kombinere disse tingene.”

Det virker som at drømmejobben nødvendigvis ikke ligger plassert i området rundt familien, og at informanten opplever en viss usikkerhet rundt hvilken retning livet skal gå, og er dratt mellom de flere alternativene å velge mellom. Det kan derfor være utfordrende å inneha flytende identitet, hvor man føler trekninger mellom flere prioriteringer i livet. Dette kan relateres til Branaman (2007) argument om at identitet i et flytende samfunn kan gi angst, grunnet usikkerheten som ligger rundt, hvor muligheter gjør at man ikke blir helt fornøyd uansett valg. Man kan også se dette i sammenheng med Cohen et al.,(2015) sin forklaring om at mobilitet er påvirket av transnasjonale bånd, som skaper endringer i sosiale bånd, og derav skaper endringer i hverdagen og rekonstruerer identitet til et mer flytende aspekt.

Det ser ut til at det ikke alltid er mobilitet eller tilgangen på dette som styrer framtidsutsiktene, men heller relasjonene og ønsker om videre arbeid, og hvordan en skal kunne finne den perfekte prioriteringen og balansen mellom relasjoner og arbeid. Aspirasjoner for fremtiden er forskjellige, og det er mange komponenter som skal være tilstede, og disse aspirasjonene er individuelle basert på egne forståelser om fremtiden. Informant 14 har også blitt påvirket av hvordan man kan føle uro i avgjørelser som blir tatt og sa følgende:

”Det er noen fordeler og noen ulemper. Jeg sa nylig til mamma at hvis jeg ikke hadde dratt hadde jeg angret. Så det er mer fordeler. Men jeg er her og jeg ser at jeg går glipp av mange muligheter hjemme. Vennene mine får en jobb og tar interessante kurs. Jeg angrer på at jeg ikke er der.”

Det kan virke til at informant 14 kjente på følelsen av å gå glipp av noe, men anerkjente likevel at det hadde oppstått anger av å ikke delta på utenlandsopphold. Informanten skulle dog gjerne vært hjemme hvor faglige og karriere fordeler virket mer tydeligere. Informant 9 har opplevd å være mer sikker i sine valg og sier følgende om utenlandsopphold: *”Men utveksling har gjort at jeg har blitt mer selvstendig. I forhold til at det var lettere å reise enn jeg trodde. Og jeg tar mer avgjørelser på reising.”*

Informant 9 har opplevd at det å reise skaper lave barrierer for å forflytte seg, og har økt ens egen evne til å fatte avgjørelser. Elliott (2007) forklarte selvtillit som en ressurs til å gjøre handling, som det er tydelig at denne informanten har opplevd. Dette er fordi informanten har fått en økt evne, eller kompetanse for å bruke selvtillit som en ressurs til handling. Det å være egnet til å ta være mer selvstendig for å ta avgjørelser er derfor et tydelig utfall av kompetansen man tilegner seg i utenlandsopphold. Dette kan direkte påvirke framtidsutsikter ettersom en er mer egnet og har mer selvtillit for å ta avgjørelser som kan forme disse utsiktene.

Informant 6 sa: ” *Nå som jeg har reist, så er det lettere for meg å presse meg selv for å reise men, kostnaden er fortsatt der, spesielt for en amerikansk statsborger for å reise.* ” Dette utsagnet tyder på at informanten vil øke sin mobilitet, men er stoppet av kostnader og eventuelle prosesser som visum som kan hindre eller dempe ned mobiliteten. Dette kan relateres til Vertovec (2009) som forklarer at passet er essensielt for kontrollering av bevegelser. Ens statsborgerskap kan vise til å gi høyere barriere i forhold til bevegelse og mengden av mobilitet en innehar. Dette kan også vise til ressursmobiliseringsteori som Vertovec (2009) nevner, hvor tilgjengeligheten på ressurser beveger det sosiale og påvirker hvordan mobilitet blir utført. Denne informanten var tydelig bevisst på disse ressursene som måtte til for å kunne være mobil, hvor det virket som at det psykiske elementet av å forflytte seg var tilstede, men det kan også være fysiske hindringer tilstede. Det kan også bli koblet til Branaman (2007) sitt tidligere nevnte argument. Dette argumentet baserte seg på at det å dra nytte av mulighetene som kommer av økt frihet er irrelevant for mennesker som har begrenset tilgang til dette. Det kan tolkes dithen, at det å være mobil er ikke relevant for alle, og mobiliteten i samfunnet er mye regulert av for eksempel kostnader, lovverk og tilgjengelighet på verktøy som bidrar til mobilitet som man ser i dagens samfunn, om den er lite eksisterende for noen, eller veldig eksisterende for noen.

Det at studenter opplever økt mobilitet er en åpenbar faktor i analysen, og støtter Barry og Li (2007) som tidligere nevnt argumenterer for at studenter som krysser grenser er en viktig ingrediens for høyere utdanning, og internasjonalisering innen høyere utdanning. Alle informantene har deltatt i en form for internasjonalisering gjennom sin utdanning, og har med dette vist til å oppnå økt mobilitet. Mobiliteten som informantene allerede har deltatt i, kunne vise seg til å være fordelaktige, og har gitt grunnlag for å ville forflytte seg mer. Altbach og Knight (2007, s.303) argumenterte for at internasjonalisering vil være en dominerende faktor i høyere utdanning, og studentmobiliteten kan påvirke hvordan mobilitet blir brukt på langsikt.

Dette kan være på grunnlag av de studentene som har vært mobile gjennom sine studier, gjerne kan se seg til å være mobil i sin karriere, eller i sin hverdag. Studentmobilitet kan dermed være en faktor som er en delaktig aktør i flyten av mennesker.

For å konkludere dette funnet, er det tydelig at modernitet, mobilitet, kosmopolitisme og relasjoner er alle begrep som svarer på denne problemstillingen, ved at disse er påvirkende for at identitet blir rekonstruert og blir flytende i en hverdag hvor man kan oppleve innflytelse fra andre steder, og være delaktige i mobilitet. Disse begrepene er delaktige med å endre forståelsen av hva som er viktig i hverdagen, og hvilke ambisjoner man skal strebe etter i hverdagen som gir resultater som stemmer med egen identitet. Den økte mobiliteten informantene møter på, gir muligheter til å kunne oppleve andre innflytelser, og derav endre deres gitte sannheter, og preferanser i hverdagen. Det mangfoldet man møter på i utenlandsopphold er delaktig i forståelsen av verdier, og hvordan man konstruerer og forstår verden, og hvor man definerer seg i den. Dette funnet har svart på problemstillingen ved å kunne forklare hvordan identiteten blir flytende, i den forstand av at eksponering for nye sosiale prosesser påvirker egne kompetanseområder, aspirasjoner, behov og perspektiv som sprer kunnskap og holdninger over flere steder.

4.3 Karriereutsikter er påvirket av konkurranse og egen kapital

For å forstå den rekonstruerte identiteten, eller informantenes egen forståelse av hva som blir veien videre etter utenlandsopphold, er det nyttig å se på hva som var årsaken til utenlandsopphold i utgangspunktet, og hva konsekvensen av utenlandsopphold blir for egne tanker om karriere og framtidsutsikter. I dette funnet, ble det vist at konkurransen om å delta i arbeidsmarkedet, startet ved motivasjonen for å delta på høyere utdanning, samt utenlandsopphold blir tolket som en fordel som skal være gunstig i arbeidslivet ved forståelsen om at utenlandsopphold skaper fordelaktige kompetanseområder som er både faglige og kulturelle. Florida (2003) påpekte behovet for å forstå hvordan man motiverer og rekrutterer kreative mennesker, samt hvordan organisasjoner og arbeidsmarked må adaptere seg deretter. Å delta på høyere utdanning, er et av trekkene til kreative mennesker (Florida,2003), det blir derfor relevant og vurdere hvorfor informantene i studiet bestemte seg for å delta på høyere utdanning, og utenlandsopphold. Et tema som var veldig framragende i intervjuene var motivasjonen bak å delta i høyere utdanning, og motivasjonsgrunnlaget som lå til grunn for å

delta på utenlandsopphold. Flere av informantene uttrykket at valget om å delta i høyere utdanning var basert på motivasjonsgrunnlaget for å ikke ville jobbe i butikk, eller høyne sin egen arbeidsevne etter spørsmål om hvorfor de ville delta på høyere utdanning. Informant 1 sa: ”*Jeg vil ikke sitte bak kassen på Rema liksom*”. Denne setningen ble gjengitt hos flere informanter, i noe forskjellig format, som for eksempel informant 2 som sa: ”*Kan være jeg er litt trangsynt nå, men jeg vil ikke jobbe i butikk resten av livet. Jeg vil noe annet.*” Å finne en jobb med en viss forventning om godt økonomisk grunnlag innen sin egen framtid var veldig gjentakende, og tyder på at de hadde allerede noen slags innsikt om hva de ville for egen framtid, eller hva de ikke ville sin egen fremtid skulle innebære, som var å jobbe i butikk.

Dette kan bli relatert til Streitwieser (2014) sitt tidligere nevnte argument, angående studenter kan dra på utenlandsopphold for status eller øke sin arbeidsevne. En ting å legge merke til er at informantene beskriver gjerne ikke hva de vil ha, men hva de ikke vil ha. Dette kan tyde til at det å arbeide i butikk er et arbeid som ikke virker tilfredsstillende nok for informantene. Informant 10 sa: ”*Det var det jeg ville. Jeg tok et fagbrev først, men jeg ville noe mer enn å bare ha fagbrev*”. Informant 10 har oppnådd faglig kompetanse, men ser etter å ha utdanning fra et universitet. Dette kan vise til at informantene vil øke sin egen posisjon i samfunnet ved å delta i høyere utdanning for å nå egne mål. Å jobbe i butikk virker ikke som en tilfredsstillende løsning, og det blir derav et søk etter å skaffe seg kompetanse til å søke arbeid som er i samsvar med egne mål om ens framtidsutsikter. Av den grunn kan man koble dette til Florida (2003) sin teori om den kreative klassen som består av velutdannede unge mennesker. Det skal sies at det er et mønster her, hvor alle informantene har eller delt på utenlandsopphold. Derfor kan det bli argumentert for at utenlandsopphold, er et interesseområde for studenter som arbeider for å øke egen arbeidsevne.

Alle informantene i studiet som deltar på høyere utdanning har søkt seg til utenlandsopphold i på et eller annet punkt i sitt studieløp. Det at alle informantene har deltatt på utenlandsopphold samsvarer med Florida (2003) sitt argument om at kreative mennesker søker steder som er mangfoldige og har svake bånd. Nå er det ikke sikkert at informantene har søkt steder som inneholder disse faktorene, men de har fortsatt søkt steder i og med at de alle har deltatt på utenlandsopphold. Informant 8 sa: ”*På en måte følte jeg at jeg må jo, jeg vil ikke jobbe i butikk. Også er det en mestringsfølelse og begynne på universitetet, det er alltid greit å ha.*” Informant 8 viser til både egen arbeidsevne, og sin indre motivasjon ved å ville oppnå mestringsfølelse. Andre informanter har sett for seg høyere utdanning som en selvfølge, hvor enten samfunnet

eller miljøet hjemmet har skapt forventninger om deltakelse på høyere utdanning. Informant 5 sa:” *På grunn av foreldrene mine, spesielt faren min sa det var lurt å studere det høyeste jeg kunne studere for å kunne være konkurransedyktig. Så det var slik foreldrene mine oppdro meg.*”

Det er tydelig at irrelevant for ens egen motivasjon, kan det være faktorer utenfra som påvirker dette presset om å ha høyere utdanning for å kunne konkurrere i dagens arbeidsmarked. Det å være med i denne konkurransen, kan sees i sammenheng med globalisering, og hvordan nettverk blir stadig større for både mennesker og markeder. Kellner (2002) argumenterte for at globalisering involverte flyt av relasjoner, ideer og mennesker via et globalisert nettverk. Denne flyten er nettopp noe som blir delt via studenter som forflytter seg i sin studietid. Informant 13 opplevde også press fra miljøet i hjemmet om å delta i høyere utdanning, samt profesjonelle i hverdagstilværelsen og sa følgende:

“ I Korea tror mange at å gå på universitet er nødvendig. For alle vil der, og alle tar en grad. Alle vil gå på universitetet, det er det normale å gjøre. Mine foreldre og mine lærere vil alle jeg skal gå på universitetet.”

Informant 16 har hatt høyere utdanning i tankene som en selvfølge, men uten press, og avgjørelsen virker mye basert på egen motivasjon for framtid, og sa følgende:

” Det har ikke vært et spørsmål engang. Det har vært veldig slik i min vennekrets. Både mamma og pappa har høyere utdanning men det har ikke vært noe press hjemmefra. Det har aldri vært et spørsmål, det var noe jeg skulle. Jeg kunne ikke vurdert å bli frisør eller jobbe i blomsterhandel. Det har alltid vært den retningen, og har ikke vurdert noe annet.”

Det er evident at forventninger har blitt bygget opp over tid, og høyere utdanning er for noen en selvfølge og ikke et spørsmål eller valg som er tatt helt og fullstendig på egenhånd, men fra forventninger enten de er eksterne eller interne. Forventningene kommer fra seg selv, og fra andre, som påvirker hvordan en vurderer sine egne mål. Å ha utenlandsopphold i studier ble omtalt som en berikende opplevelse, men også som noe som er hensiktsmessig i forhold til framtidig karriere. Flere av informantene nevnte spesifikt dette som en grunn til å delta på utenlandsopphold. Informant 16 sa:” *Det ser bra ut på en CV. Det har gjort at jeg har blitt*

kjent med mange kulturer og jeg kan mye mer enn jeg kunne før". Dette argumentet viser direkte til hvordan det blir en konkurransedyktig fordel. Informant 5 beskrev utenlandsopphold og høyere utdanning som en investering i fremtid og sa følgende:

"Jeg håper at alt jeg gjør nå, vil være godt for fremtiden, at jeg gjorde det for en grunn. Det er lett for oss å bli tapt, med alt som skjer rundt oss. Alt jeg gjør, vil være et resultat, og jeg håper dette blir verdt det. Jeg håper jeg blir litt suksessfull og gjør noe jeg elsker."

Informant 5 sin motivasjon kan relateres til Nygren (2004) sitt argument om å gjøre seg selv til et middel i handling. Informant 5 virker bestemt på at ting som blir produsert nå skal til syvende og sist være et sluttresultat som informanten forhåpentligvis vil være tilfreds med. I den forstand kan det argumenteres for at informanten bruker seg selv som ett middel i handlingen om å nå sine egne mål. Informant 12 sier følgende om hvordan utenlandsopphold er enn konkurransedyktig fordel: *"Jeg hadde vært mye mer konkurransedyktig enn andre på min alder, andre som har kommet fra universitetet uten opplevelser"*. Her beskriver informant 12 opplevelser som en konkurransefordel. Det å skulle få fordeler ved utenlandsopphold kan relateres til Bourdieu (i Johnson, 2009) sin forklaring på kulturell kapital, hvor kvalifikasjoner og kunnskap blir brukt for å øke sin egen sosiale posisjon i samfunnet. Egen kapital og kvalifikasjoner var derfor preget av driven til å bidra på utenlandsopphold. Informant 7 sa:

"Ja, i Italia hvis du har utveksling har du en god konkurransedyktig fordel. Fordi mange i Italia kan ikke engelsk godt. De er også trangsynte. Så hvis du drar på utveksling vet rekruttere at du er en åpen person og er åpen for nye opplevelser og at du kan engelsk."

Informantene viser til at både kulturell og faglig kompetanse blir økt ved å delta på utenlandsopphold, og at det åpner for at mennesker som skal bidra med ansettelse, er mer villige til å se på utenlandsopphold som en strategisk fordel. Språklige fordeler blir også nevnt, noe som tyder på at det å ha kompetanse innen dette viser til behov hos arbeidsmarkedet. Det at opplevelsene, og ikke bare det faglige, blir verdsatt av informantene som en konkurransedyktig fordel viser til at både faglige og sosiale kompetanser man innhenter ved utenlandsopphold kan bli verdifulle i arbeidsmarkedet, spesielt etter informantenes forståelse av disse opplevelsene.

Dette kan også gi medhold til Vertovec (2009) sine nevnte kompetanseområder, som er emosjonelle og funksjonelle for å håndtere nye miljø som transnasjonal.

Det virker som at informantene har kjent på behovet for å få kompetansen og evnen en får ved høyere utdanning, og har deltatt på høyere utdanning for å styrke seg selv på et eller annet vis, enten det er kulturell forståelse eller økt arbeidsevne. Det kan være for å selv kjenne på mestringsfølelse, eller å unngå arbeid som informantene anser ikke tilstrekkelig for seg selv og sine fremtidsplaner. Altså arbeid som ikke møter egen selvforståelse eller identitet. Det er og blitt vist at informantene har opplevd press eller forventninger fra eksterne aktører, som miljøet hjemme, hvor å delta på universitet mer eller mindre er en forventning. Informantene har mye å vinne på å delta på utenlandsopphold, hvor det tolkes som noe de vil belønnes for når de skal ut i arbeidsmarkedet. Dette ved å enten ha tilegnet seg faglig eller sosial kompetanse, som Streitwieser (2014) oppga som motivasjonsgrunnlaget for å delta på utenlandsopphold. Å øke sin egen kapital ved å delta på utenlandsopphold samt høyere utdanning kan da argumenteres for, ettersom det var tydelig at det fantes ambisjoner blant informantene, hvor utdanning eller utenlandsopphold skulle være en fordel for seg selv.

Dette funnet beskriver forventninger som lå til grunn før deltakelse på utenlandsopphold og høyere utdanning, men beskriver også forventninger for hvordan dette skal påvirke informantene sine liv. Fenomenet høyere utdanning, og internasjonalisering av dette er et fenomen de deltakende i studiet har bygget opp forventninger til, og har samtidig forventninger om hva slags arbeid som blir aktuelt hvis en ikke deltar på dette fenomenene. Kort fortalt, informantene har bygget opp sin egen forståelse rundt hva utfallet av utenlandsopphold i studier blir.

Karrierutsiktene til informantene blir preget av konkurransen om å kunne delta i arbeidsmarkedet, og konkurransen om å kunne være egnet til å delta. Til nå er det blitt argumentert for at flere av informantene deltok på utenlandsopphold for å få en konkurransedyktig fordel i sin eventuelle karriere, og at deltakelse i høyere utdanning er til en stor grad basert på fremtidige tanker om arbeid. Florida (2003) forklarte at økonomisk geografi blir påvirket av de "3T's", som er toleranse, teknologi og talent. Det har blitt argumentert for at informanter i studiet, innehar mobile verktøy, er i utdanning, og har verdier som samsvarer med verdensborgere i deres deltakelse i utenlandsopphold. Ettersom dette er evidente faktorer hos informantene, vil det bli konkludert med at flere av de innehar disse "3T's". Byer blir

påvirket av menneskers tilstedeværelse, og deres ut og inn-reising, og arbeidsmarked blir påvirket av tilstedeværelsen av mennesker med kompetanse i arbeid. Det blir derfor relevant å trekke inn informantenes ønsker om framtidig arbeid, for å vurdere påvirkningen av studenter som deltar på utenlandsopphold har på den økonomiske geografien. Når det kommer til karriere, og hvor de vil finne dette, var det flere som uttrykte at de ville arbeide i et annet land. Informant 11 hadde flere alternativer på listen over potensielle arbeidssteder og sa:

” Jeg er ikke sikker ennå for å være ærlig. Men mest sannsynlig Skandinavia, her eller UK. Jeg vil være en arktisk guide så hvis jeg holder meg til det blir det Nord-Sverige, eller Nord-Norge eller til og med Nord- Canada”

På oppfølgende spørsmål sa informanten at det var gjerne en realitet og søke statsborgerskap for en av disse nasjonene, ettersom informanten vil over lenger tid arbeide et annet sted enn hjemlandet. Informant 11 ga flere alternativer for hvor arbeidet kunne finne seg, og det tyder på stor mobilitet innenfor informantens egen reise og arbeid. Informanten virker dog fast i sin sak på hvilket arbeid som er ønskelig å utføre, men har flere alternativer for hvor dette arbeidet kan utføres og sa senere i intervjuet at utenlandsopphold i Norge var mer passende for informantens utdanning. Dette viser til at informanten er veldig karriererettet og er villig til å utøve dette arbeidet flere steder, altså karriere blir prioritert over bosted. Florida (2002) argumenterte for at universiteter er et nøkkelement for å utvikle de ”3T’s”, hvor å utvikle dette skaper kvalitet til samfunn som har slike institusjoner. Universiteter er derfor en viktig komponent i å utvikle byer, og personer som er tilstede i disse byene. Informant 6 som for øyeblikket er på utenlandsopphold, viste til en barriere for å være mobil og sa følgende:

” Jeg må reise tilbake uansett, for i min grad er det en regel at man må fullføre siste året på universitetet hjemme. Men når jeg er ferdig ville jeg ha elsket og fullført en master i Norge. Og det er målet mitt hvis jeg kan.”

Dette kan være et strategisk trekk fra universitetets side, for å beholde kompetansen i regionen institusjonen er. Slaughter og Leslie (1999) påpekte at universiteter må begi seg ut i markedet, og dette kan være et tegn på at universiteter jobber aktivt for å beholde kunnskap i sin region. Informanten er på utveksling gjennom et samarbeid mellom institusjoner, så studentmobilitet er noe som blir utøvd, men det kan virke som at det skal være på premisset eller ønsket om at mobiliteten skal være endt etter utveksling. Dette kan tolkes som ønsket som å øke tallet av

kreative mennesker i en by, hvor man gjerne vil ha tolerante, teknologiske og talentfulle mennesker som ble beskrevet av Florida (2002).

Nygren (2004) argumenterte for at mennesker har alltid vært nødt til å tilegne seg nødvendige kompetanseformer, som endres i takt med samfunnet. Informant 4 uttrykket statsborgerskap bytte som et middel som kunne være fordelaktig i søken etter arbeid. Informant 4 har tidligere vært på utenlandsopphold i løpet av sine studier, og sa følgende:

” Ja jeg har veldig lyst til å flytte til Brussel. Men det er mye konkurranse der og vi er ikke med i EU så da tenker jeg at jeg skulle blitt en svensk statsborger, så jeg kunne vært i EU og konkurrert om de plassene bare EU- borgere kan være med å konkurrere om.”

Informant 4 er motivert i sin sak om å konkurrere i arbeidsmarkedet, ettersom statsborgerskap virker til å være noe som ikke er like viktig. Å bytte statsborgerskap på grunnlag av arbeidsmarked, eller å få fordeler i dette viser til at det er ikke like viktig hva ens pass sier. Dette stemmer med Chalk (2014) sitt argument, som utfordrer hvordan nasjonal identitet må bli sett på, ved å argumentere for at dette må bli sett i lys av kosmopolitiske steder og internasjonal mobilitet. Informant 12 sa:

” Jeg liker å reise, men du må bo et sted for å forstå det. Jeg vil bo så mange steder som mulig så jeg holder mulighetene åpne. Hvis jeg kan bo 6 måneder til ett år et sted vil jeg absolutt gjøre det.”

Informant 12 viser tydelig at det å oppleve så mange lokasjoner som mulig er ønskelig, og virker til å være noe informant vil oppsøke. Informanten viser til å ha et behov for å virkelig forstå steder, og komme dypere inn i kulturen, istedenfor å gjerne ha en ferie, hvor turisme ikke virker tilstrekkelig for å integreres i en kultur, og for å kunne forstå en kultur. Angående hva slags ambisjoner man ser for seg i en hverdag, ga informant 6, som ville arbeide i utlandet et eksempel på hvordan hverdagen skulle se og ut og sa:” *Drømmefremtiden er å bo i Oslo, ha en leilighet i sentrum, jobbe i regjering og ta kollektiv transport. Å ta offentlig transport er en drøm.*” Det ble da uttrykket et ønske om kollektivtransporten, grunnet kollektivtransporten hjemme ble opplevd som dyr og utrygg. Trygghet og transport er to av elementene som blir nevnt fra Weber (i Urry, 2007) sin nettverkskapital, hvor trygge møteplasser og tilgang til

transport blir nevnt for å ivareta nettverk. Det kan argumenteres for at denne nettverkskapitalen er ikke bare for å ivareta nettverk, men en direkte oppskrift på hvordan man kan utøve mobilitet, og hva som er viktige elementer for å kunne utøve mobilitet. Ellers virket det som at informanten hadde lyst til å bo i et travelt rom med en jobb som gir muligheter til å bo slik. Informant 19 opplevde sin utdanning som mobil etter endt utdanning og sa:

” Det jeg vil gjøre er veldig mobilt så jeg kan gjøre det hvor som helst. Jeg kan teknisk sett gjøre det hvor som helst. Men jeg vet at oversettere blir erstattet med maskiner. Men jeg vil mest sannsynlig jobbe eller studere utenlands.”

Informant 11 sa følgende om hvordan utenlandsopphold har styrket kompetansen: *” Ja det har gjort det mer sannsynlig at jeg har kompetansen jeg trenger for å gjør det jeg vil gjøre.”* Dette kan relateres til Nygren (2004) sin forklaring på handlingsberedskap som går ut på å mobilisere seg for å oppnå mål. Informanten har tydelig opplevd denne mobilisering som gunstig for sine egne mål, og anvender denne muligheten for å kunne møte sine egne aspirasjoner. Informant 11 svarte på spørsmål om utenlandsopphold var tiltrekkende for arbeidsgivere og sa:

” Ja uten tvil. For jeg har gjort noe annerledes. Jeg har flere syn på å se på ting istedenfor det jeg ville fra å ha gjort det hjemme, jeg har gått på universitet i utlandet som har gitt meg annerledes måter å gjøre ting på.”

Informant 18 er for tiden på utenlandsopphold og sier: *” Jeg vil være en internasjonal advokat”* og svarte følgende på spørsmål om informanten kunne tenke seg å arbeide hjemme: *” Nei. Italia er et vakkert sted og jeg elsker landet mitt, jeg elsker italienske mennesker og maten, jeg elsker Italia. Men arbeid er vanskelig i Italia.”* Dette kan relateres til Gornitzka og Langfeldt (2008) sitt tidligere nevnte argument om at det å søke høyere utdanning utenlands kan være relatert til forventningen om å jobbe internasjonalt. Disse informantene som mener at utenlandsopphold har vært gunstig i forhold til deres arbeidsevne kan relateres til tidligere nevnt Elliot (2007) sitt argument om at mennesker i dagens samfunn lever på usikkerheten rundt jobb, og gjør handlinger for å sikre dette. Informant 13 sa følgende på spørsmål om framtidig karriere var hjemme og sa følgende: *” Faktisk nei. Hvis jeg får sjansen vil jeg bo i Europa for alltid”*. På oppfølgende spørsmål om dette var en permanent løsning sa informanten følgende:

” Ja. Å dra tilbake til Korea betyr for meg at jeg må tilbake til høye konkurranser. Jeg må tjene penger ved å jobbe deltid og å studere. Jeg må få sertifikater. Det er stressfullt for meg. Jeg vil ikke tilbake til Korea.”

Her viser det til at det er stressfulle momenter i et arbeidsmarked som informantene helst ikke vil være engasjert i. Det virker derfor som at arbeidsmarked er en viktig komponent i framtidsutsiktene, da det å finne seg arbeid hvor man er kvalifisert til å konkurrere er verdifullt for informantene. Bauman (2000) ga tre faktorer som påvirket mellommenneskelige forhold, hvor usikkerhet i egen framtid, og stabiliteten i framtiden, samt sin egen plass i samfunn. Denne usikkerheten informantene uttrykker med arbeidsmarked hjemme kan da relateres til Bauman (2000) sine tre faktorer, hvor disse faktorene har skapt et ønske om å arbeide utenlands. Dette kan sees i sammenheng med informantenes driv til å delta på utenlandsopphold for å kunne finne sikkerhet i enten samfunnet ved å kunne delta i ønskelige arbeidsforhold. Flere informanter ser for seg arbeid borte fra hjemlandet, og det kan derfor bli foreslått at å reise på utenlandsopphold i høyere utdanning skal gi en konkurransedyktig fordel for å arbeide internasjonalt.

Et annet punkt som kan bli trukket ut av driven til å jobbe utenlands grunnet arbeidsmarked i hjemlandet, er Florida (2003) sin forklaring på kreative byer, og hvordan det blir påvirket av arbeidstakere som foretrekker mangfoldige og innovative byer. Ettersom at disse kreative byene blir oppsøkt av kreative mennesker, kan det bli argumentert at land som har arbeidsmarked som er preget av konkurranse, ytterligere påvirker de kreative byene, eller er til og med en direkte pådriver for skapelsen av kreative mennesker.

Det kreative ethos ble forklart av Bourdieu (1999) som hvordan man konstruerer virkeligheten, i påvirkning av våre verdier. Det kreative ethos ble diskutert av Florida (2002) som en faktor som påvirker identiteter, samfunn og arbeid. Ettersom det har blitt diskutert at informantene i studiet får møtt andre verdier, og bygget opp nye verdier i møte med andre kulturer i utenlandsopphold kan dette endre prinsippene i det kreative ethos. Å oppsøke andre arbeidsmarked hvor det er kvalitet i deres arbeid, og det samsvarer med deres ønsker samt verdier, kan det å jobbe utenlands bli deres måte på å få utøvd sin kreative ethos. Disse fleksible karriereutsiktene som informantene uttrykker, blir da et komponent for arbeidsmarked som er preget av usikkerhet og konkurranse, som mister arbeidstakere til fordel for arbeidsmarked som er innovative, mangfoldige og gir muligheten for å arbeide i linje med ens kreative ethos. Dette

kan sees i sammenheng med Vertovec (2009) sitt argument at det å tre inn i nye miljø preger samfunn ettersom samfunn blir får en tilstedeværelse av forskjellige habitus.

Informantene har tydelig opplevd at deres arbeidsevne er økt, eller gjort det mer sannsynlig at deres egne karriereutsikter blir oppnådd etter å ha deltatt på utenlandsopphold. Flere av informantene hadde et ønske om å arbeide et annet sted enn hvor de er oppvokst, og kunne vise til flere alternativer til hvor deres karriere kunne ta dem. Det viste seg videre at omstendigheter i arbeidsmarkedet i hjemland kunne provosere frem utenlandsopphold som en prioritet. Dette viser et tegn på at arbeid og lysten til å arbeide blir en prioritet i framtidsutsikter. Å bytte statsborgerskap for å kunne være konkurransedyktig, eller for å være egnet til å fortsette sitt arbeid ble nevnt, og en kan utfordre hvor viktig navnet som står på ens pass blir. Informanters forståelse av hvor de vil bo og hva de vil arbeide med er blitt preget av deres utenlandsopphold, og mange har brukt utenlandsoppholdet som en følge av å kunne styrke deres egen forståelse av framtidsutsikter.

Det ble nevnt noe av fysiske variabler, angående hva som er ønsket i en hverdag. Blant dette var det hva slags karriere, hvor sentrumsnær en vil være, og offentlig transport ble nevnt som viktige variabler. Det å bo over lenger tid et sted virket som en viktig del av å forstå sted og kultur. Det kan vise til at det å delta på utenlandsopphold har produsert en større variasjon innenfor karriereutsikter, og økt fleksibiliteten over ønsket bosted. For noen er arbeid den viktigste prioriterteten, irrelevant for lokasjon, mens for andre er det lokasjonen som er den den bestemmende faktoren.

Dette funnet viste at det var evident at flere av informantene hadde fleksible framtidsutsikter, og hadde gjort seg tanker i forkant av utenlandsopphold, om at man skulle delta i høyere utdanning for å kunne styrke egen kapital og øke egen evne til å konkurrere i arbeidsmarkedet. Ambisjoner var endret, og gjerne økt, og det kan argumenteres at utenlandsopphold i studier, fostrer deltakernes ambisjoner. Egen kapital var økt ved å innhente kompetanse, som kan gi mulighet for å stille sterkere til krav og behov i arbeidsmarkedet. Etter eller i utenlandsopphold, virket det til at informantene hadde flere tanker om hvordan denne kunnskapen som ble innhentet skulle bli anvendt. Forståelsen av egne evne til å kunne konkurrere var blitt endret ved utenlandsopphold, og identitet har derav opplevd påvirkning i den grad at man har endret sine aspirasjoner. Det var flere som ville jobbe utenlands, og innså at det var flere muligheter angående hvor karrieren skulle befinne seg. Det ble til og med nevnt statsborgerbytte, for å

kunne konkurrere om arbeidsplasser. Karriereutsikter var noe som var mye preget av konkurransen om arbeid, og hvordan konkurransen om arbeid var i hjemlandet. Dette funnet har da med andre ord, svart på problemstillingen, ved å vise til at utenlandsopphold kan skape fleksibilitet innenfor karriereutsikter, samt bosted. Dette er fordi karriereutsiktene ble gjerne prioritert ovenfor bostedet hvor hjemme er. Dette funnet viste også til at hvis hjemlandet var preget av et arbeidsmarked med høy konkurranse samt vanskelighet for å kvalifisere seg til arbeid, ble arbeid søkt utenlands for å kunne møte egne karriereambisjoner. Det at studenter velger å søke seg utenlands til andre arbeidsmarkeder, kan igjen få en ringvirkning for hjemlandets arbeidsmarked, med at kompetente studenter søker seg ut av landet eller regionen i søken etter arbeid som etter deres egen forståelse er tilfredsstillende for deres identitet.

5.0 Konklusjon

Dette kapitlet vil konkludere hva som ble hovedfunnene av empirien for å kunne forstå hvordan utenlandsopphold påvirker studenters framtidsutsikter. Det vil også bli diskutert anbefalinger for fremtidig forskning innen dette emnet.

5.1 Konkluderende funn

Gjennom nøye transkribering og analyse avslørte empirien at det var tre hovedkategorier som trådte frem fra dataen, som alle på sitt vis ble argumentert for å ha endret eller å ha påvirket framtidsutsikter. Disse funnene var følgende:

1. Endret selvforståelse ved utenlandsopphold grunnet bekreftelse av egen identitet
2. Identitet blir mer flytende på grunn av innflytninger i utenlandsopphold
3. Karriere og framtidsutsikter er preget av konkurranse og motivasjon for å øke egen kapital

Identitet og ens egen selvforståelse var blitt påvirket på grunn av eksponering for nye miljø. Brun (2003) argumenterte for at forflytting er innovativt, som gir endringer og nye muligheter. Det var tydelig gjennom analysen, at dette argumentet hadde medhold og var en fruktbar opplevelse for de involverte. Akademia er innovativt, og byr stadig på utvikling og nye muligheter, og disse mulighetene for å være delaktig i utenlandsopphold i studier var en endrende faktor. Det var gode grunnlag som kunne vise at informantene på mange måter hadde oppnådd enten faglig eller personlig kompetanse gjennom utenlandsopphold, og hadde ofte anvendt emosjonell og funksjonell kompetanse for å tilpasse seg til nye situasjoner. Relasjoner og hvordan disse blir formet var noe som ble utfordret. Relasjoner blir bygget og ivaretatt annerledes. Etersom det gjerne ikke er like utfordrende å vedlikeholde relasjoner som ansees som langt borte, eller man har flere relasjoner i flere land blir det gjerne ikke lagt like mye i innsats i dette. Det viste seg til å være en aksept for at noen relasjoner ikke er permanente og ikke langvarige. Dette betydde ikke at relasjonene var mindre betydningsfulle, men det betyr at relasjoner ikke nødvendigvis alltid skal bli ivaretatt. Det kan derfor bli argumentert at relasjoner er mer flytende, men ikke noe mindre betydningsfulle enn tidligere. Flere hadde kjent på følelsen av å få en ny start, økt oppfatning av egenverdi og gagnet større selvtillit. Denne selvtilliten skal ikke undervurderes, ettersom det å sette seg mål og gjøre handlinger som skal

gi dette målet kan sies til å være mye basert på ens selvtillit og egeevne til å utføre mål. Å reise på utenlandsopphold for å gagne nettopp disse to sidene ved seg selv er ikke overraskende. Empiri viste også hvordan flere informantene nevnte at ”å starte på ny” var en gunstig del av utenlandsoppholdet, og i noen tilfeller grunnlaget for å delta på utenlandsopphold i studier. Å få muligheten til å skulle utrykke sin identitet, vise sine verdier, og vise sin personlighet i en ny sosial prosess var bekreftende for informantenes egen selvforståelse.

Flere informanter hadde lyst til å arbeide andre steder enn hjemlandet, men kunne samtidig oppleve at det var flere faktorer som stridde imot dette som det å være nærmere familie. Det å ha alle disse mulighetene og skille mellom egne tanker om karriere, og personlige forhold viste seg til å være vanskelig å prioritere mellom, ettersom man kan ikke alltid få i både pose og sekk. Det ble også vist at noen informanter hadde innsett at det å være hjemme er noe som er mest fordelaktig for de, ved å ha deltatt på utenlandsopphold, mens andre var av en annen forståelse at det å arbeide i utlandet var det mest gunstige for fremtiden. For noen ble den nasjonale identitetsfølelsen utfordret, hvor ens nasjonalitet gjerne ble styrket selv om det kunne tenkes å bosette seg et annet sted. Dette kunne bli provosert av å være på utenlandsopphold, hvor eksponering til en internasjonal setting har resultert i økt bevissthet av egen nasjonalitet, ettersom denne nasjonaliteten ble mer fremtredende. Dette ga grunnlag for å kunne argumentere for at utenlandsopphold kan føre til transnasjonalitet, hvor man føler tilhørighet til flere steder. Dette funnet var et tydelig tegn på hvordan utenlandsopphold kunne påvirke framtidsutsikter, med at studenter kan føle tilhørighet til flere steder som dermed kan resultere i valg om bosetting i fremtiden.

Det var mye som tyder på at informantene var påvirket av kosmopolitiske verdier. De opplevde å ha fått et bredere syn på verden ved å delta på utenlandsopphold. Det var flere informanter som beskrev fordelene av å få oppleve andre kulturer og hvordan dette hadde vært en gunstig påvirkning i deres liv. Opplevelsene ble beskrevet som berikende, og har i stor grad påvirket deres syn på verden, eller gjort at informantene opplevde de var mer reflekterte rundt det som skjedde ikke bare lokalt, men internasjonalt. Det viste til at utenlandsopphold hadde gjort at en så likhetene ved studenter som er internasjonale, ikke ulikhetene ved nasjonene. Det ble fremhevet hvordan informantene ble verdensborgere ved utenlandsopphold, ved at deres verdier ble formet ved å møte på nye verdier. Det ble nevnt at likestilling var en verdi som en ble verdsatt. Dette spiller mye på kosmopolitiske verdier, hvor alle skal kunne være like deltakende i et samfunn.

Økt mobilitet var en sikker faktor i empirien. Terskelen for å forflytte seg ble senket, og kunnskap som trengs for å gjøre være mobil viste seg til å øke. Studentmobilitet viste seg da til å være noe som former mobilitet, og nettverk ble utvidet. Studentmobiliteten viste seg og til å være påvirket av prosesser rundt akademisk mobilitet, og programmer som skal øke studentmobilitet for å gjøre høyere utdanning lettere tilgjengelig mellom grenser. Denne prosessen rundt hvordan man skal få tilgang til dette kunne og vise seg til å innebære hindre, som kunne være demotiverende for å søke seg til høyere utdanning i utlandet. Derfor kan det argumenteres at det er gunstig å ha prosesser rundt høyere utdanning internasjonalt, som skal være lettvinne og oppfordrende for studenter for å søke seg utenlands. Det generelle inntrykket var at det å krysse grenser ikke var en veldig krevende prosess. På bakgrunn av dette argumenteres det for at studentmobilitet utvikler seg til en mer langvarig form for mobilitet, ved at hvis det blir utøvet mobilitet i høyere utdanning, er det lettere å gjenta dette, og det blir opplevd som lite krevende å forflytte seg.

Det ble åpenbart, at høyere utdanning og arbeidsmarkedet er mye preget av konkurranse og driven til å skulle styrke seg selv. Man deltok i høyere utdanning for å øke egen kapital, og brukte gjerne utenlandsopphold som et fortrinn til arbeidsmarkedet, og ble ment til å være konkurransedyktig fordel, hvor kompetansen var spissere, etter informanters mening enn de som ikke deltok på utenlandsopphold. Dette ble begrunnet med å ha økt språklig kompetanse, kulturell forståelse og viljen til å ha gjort noe annerledes. Det viste til at utenlandsopphold var noe som fostret ambisjoner ved å forme utsikter og skape driv til å oppnå mål. Noe som var tydelig i empirien var at flere informanter hadde ambisjoner om hva høyere utdanning skulle bringe for fremtiden, og ville ikke sagt seg fornøyd med visse typer arbeid. Det kan dermed bli foreslått at de som deltar på utenlandsopphold er til en grad ambisiøse og vil øke sin egen kapital ved å delta på høyere utdanning og utenlandsopphold. Det ble til og med vist at noen av informantene var villige til å bytte statsborgerskap, selv om egen nasjonalfølelse var sterk for å oppnå drømmejobben, eller å oppleve drømmestedet å bo. Det ble og fremhevet at det å arbeide internasjonalt kunne være drevet av arbeidsmarkedet hjemme, og at det var viktig å lokalisere seg et sted man kunne konkurrere i arbeidsmarkedet. Med andre ord, utenlandsopphold kan være en aktivitet som blir gjort av karrieredrevne mennesker som er villig til å utføre handlinger for å treffe egne ambisjoner.

Det ble vist at universiteter er med på å skape kreative mennesker, og at disse menneskene søker steder som gir arbeid hvor man kan utøve det kreative ethos. Det er derfor viktig for universiteter og andre utdanningsinstitusjoner prøver å beholde menneskene som ble utdannet i regionen, av den grunn at kreative mennesker er et viktig element for økonomisk geografi og for utvikling av denne geografien.

Avslutningsvis, så kan det se ut som at utenlandsopphold i studier i all sin grad påvirker framtidsutsikter ved å rekonstruere identitet, endre selvforståelsen, og skjerpe egne tanker om fremtiden. Det var blitt formet tanker om hvor en vil ha en karriere, hvor man vil bo, og flere personlige egenskaper har blitt formet og påvirket identiteten til informantene. Det viser seg gjennom å endre framtidsutsikter man trodde man hadde, eller å gjøre framtidsutsiktene mer fleksible. Uansett om det ble mer fleksibelt eller ikke, virket det til å være en viss stabilitet i disse tankene, som gjør informantene mer selvsikre i sin forståelse av fremtiden. Utenlandsopphold i studier er pådrevet av studentmobilitet i høyere utdanning, og denne studentmobiliteten kan ha mye å si for samfunn, institusjoner, arbeidsmarked og studenter som er aktører innen dette. Utenlandsopphold påvirker sirkulasjonen av kunnskap, mennesker, tradisjoner og verdier, og det er da høyst sannsynlig at dette vil være en påvirkende faktor i hva man vil framtiden skal innebære, eller hvor denne framtiden skal finne sted. Den sosiale kulturen, og hva en hverdag skal innebære er i stadig endring på lik linje med alt annet i samfunnet, og en må derfor tilpasse seg disse endringene og finne ut hva dette innebærer for en selv. Å dra nytte av muligheter som blir gitt av den økende mobiliteten i samfunnet, og en global verden som gir nye steder og oppleve er et privilegium som flere studenter kan og burde ta nytte av, for å enten innse egne kvaliteter eller for å sikre kvaliteter som skal være gunstige i framtidige arbeidsforhold. Så for å avslutte, framtidsutsikter blir etter studenters erfaringer og forståelse absolutt endret, og hverdagen framover kan se ut til å inneholde andre elementer. Om disse framtidsutsiktene blir innløst, gjenstår å se.

5.2 Framtidig forskning

De empiriske funnene ga et godt grunnlag for å kunne argumentere for at framtidsutsikter blir endret ved utenlandsopphold i studier. Det er dog vanskelig å vite om disse tankene rundt sine egne framtidsutsikter er langvarige, og hvordan det på langsikt påvirker aktører som byer, studenter, universiteter og arbeidsmarkedet. Dette er fordi problemstillingen er basert på individer sin forståelse av hvordan fremtiden skal være basert på erfaringer. Nye erfaringer kommer til å bli innhentet, og derav blir forståelsene stadig endret. Dette samsvarer med analysen, hvor relasjoner og identitet er i stadig endring og er flytende. Framtidsutsiktene kan endres fra å være noe helt annet enn man hadde tenkt, på godt og vondt. Hvis noen skulle studert dette feltet videre, ville det vært interessant å se det langvarige utfallet av utenlandsopphold. Er mennesker som jobber utenlands i arbeidsmarkedet tidligere studenter som har deltatt på utenlandsopphold? Er den flytende identiteten midlertidig? Er det de som jobber utenlands der permanent, eller midlertidig for en annen arbeidsgiver i hjemlandet? Hvilke bransjer er preget av et internasjonalt arbeidsmiljø? Hvordan skapes internasjonale arbeidsmiljø? Blir disse studentene påvirket mye av sine relasjoner? En kan stille mange spørsmål angående dette temaet for å se på de langvarige effektene av studentmobilitet. Aktører som kan ha nytte av slik forskning er byplanleggere, arbeidsgivere og studenter som selv er interessert i å være mobil enten i sitt arbeidsliv eller studentliv. En ting er sikkert, fenomenet internasjonalisering i høyere utdanning har sett økende tall, og vil mest sannsynlig fortsette å se denne økningen. Derfor blir det essensielt å vurdere hvordan relevante aktører skal tilrettelegge for å kunne ta nytte av dette.

Det å vurdere videre på de langvarige effektene av utenlandsopphold i studier hadde vært et interessant tema å kartlegge for å se om forståelsen av framtidsutsikter er stadig endrende, eller langsiktige. Samfunnet er preget av endring og muligheter, så hva er det da som blir de stadige faktorene i hverdagen? Å se på hvor lenge studenter som deltar på utenlandsopphold er aktivt mobile og har lengre opphold over flere nasjoner ville vært et interessant spørsmål å stille. Dette er for å se om det er nettopp studier og utenlandsopphold som gir videre grunnlag for aktivt mobile mennesker som skaper nettverk som er spredt og som gjerne har mer flytende relasjoner i sitt liv. Å se videre på relasjoner og mønstre her er og en anbefaling for videre forskning. Relasjoner er ikke nødvendigvis svakere, men gjerne noe annerledes formet grunnet dagens samfunn og verktøy som er tilgjengelig for å ivareta relasjoner. Denne forskningen innebærer flere spørsmål man kan stille videre, som kan omhandle universiteter, studenter, arbeidsmarked

og byer for å kartlegge hvordan alle aktørene er delaktige i inn og ut-reising, og hva konsekvenser dette har videre for samfunn.

Litteraturliste

Altbach.P.G. (2004). Higher Education Crosses Borders: Can the United States Remain the Top Destination for Foreign Students?. *Change: The Magazine of Higher Learning*, 36:2, s.18-25

Altbach.P.G. & Knight.J. (2007). The Internalization of Higher Education: Motivations and Realities. *Journal of Studies in International Education*. Vol.11, s.290-305

Bakken.P., Pedersen.L.F., & Øyegarden.K.F. (2018). *Studiebarometret 2017: hovedtendenser*. Rapport 1-2018. Hentet fra:
https://khrono.no/files/2018/02/02/Studiebarometeret%202017_hovedtendenser_01feb2018-enedelig.pdf

Barnett.R. (2013). *Imagining The University*. New York: Routledge

Benhabib.S.(2006). *Another Cosmopolitanism*. New York: Oxford University Press

Bourdieu.P.(1999). *Meditasjoner*. Oslo: Pax Forlag

Bray.M. & Li.M. (2007). Cross-border flows of students for higher education: Push-pull factors and motivations of mainland Chinese students in Hong Kong and Macau. *Higher Education*. 53, s.791-818

Brooks.R. & Waters.J.(2011). *Student Mobilities, Migration and the Internationalization of Higher Education*. New York: Palgrave Macmillan

Brooks.R. & Waters.J.(2017). *Materiality's and Mobilities in Education*. New York: Routledge

Brooks.R., Waters.J.& Fuller.A. (2012). *Changing Spaces of Education; New Perspectives on the Nature of Learning*. New York: Routledge

Brun.C. (2003). Not only about survival: Livelihood strategies in Protracted Displacement. I Shanmugaratnam.N., Lund.R. & Stølen.R. (Red.), *In the Maze of Displacement* (s.26-49). Kristiansand: Høyskoleforlaget AS

Bryman.A. (2012). *Social Research Methods* (4.utg.). Oxford: Oxford: Oxford University Press

Chalk.B.T. (2014). *Modernism and Mobility; The Passport and Cosmopolitan Experience*. New York: Palgrave Macmillan

Cooper.K. & White.R.E. (2012). *Qualitative Research in the Post-modern era*. New York: Springer

Denscombe.M. (2014). *The Good research Guide*. Berkshire: Open University press

Elliott.A. (2007). *The Contemporary Bauman*. New York: Routledge

Eriksson.P. & Kovalainen.A. (2008). *Qualitative Methods in Business Research*. London: SAGE Publications Ltd

Florida.R. (2002). *The Rise of The Creative Class*. New York: Basic Books

Florida.R. (2003). Cities and the Creative Class, *City & Community*. 2(1)

Florida.R. (2005). *Cities and the Creative Class*. New York: Routledge

Gornitzka.Å. & Langfeldt.L.(Red). (2008). *Borderless Knowledge*. Berlin:Springer

Hammersley.M. & Atkinson.P. (2007). *Ethnography; Principles in practice*. London: Routledge

Held.D. (2010). *Cosmopolitanism; Ideas and Realities*. Cambridge: Polity Press

Hylland-Eriksen.T.(1997). *Flerkulturell forståelse*. Oslo: TANO Aschehoug

Johannessen. A., Tufte.P.A., & Christoffersen.L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt Forlag

Johnson.L. (2009). *Cultural Capitals: Revaluing The Arts, Remaking Urban Spaces*. New York: Routledge

Kellner.D. (2006). Theorizing Globalization. *Sociological Theory*, 20(3), 285-305

Kirpitchenko.L. (2014). Locating Cosmopolitanism within Academic Mobility. *Cosmopolitan Civil Societies Journal*. Vol. 6 (1)

Kristiansand Bystyre. & Universitetet i Agder. (2012). *Melding om Universitetsbyen Kristiansand*. Hentet fra: <https://www.kristiansand.kommune.no/globalassets/politikk-og-administrasjon/om-kristiansand/universitetsbymeldingen.pdf>

Lysgård.H.K. & Rye.S.A. (2017). Between striated and smooth space: Exploring the topology of transnational student mobility. *Environment and Planning*. 49(2), 2116-2134

Lysgård.H.K. (2007).Regioner som forestilte felleskap-hvordan og hvorfor?. *Heimen*, 44, 85-95

Madsbu.J. (2004). *Realisme og relativisme innenfor social konstruktivisme*. Elverum: Høgskolen I Hedmark.

Moretti.E. (2012). *The New Geography of Jobs*. New York: Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company

NOKUT.(2018). *Studentenes Dom*. Hentet fra: <https://www.nokut.no/nyheter-2017/studentenes-dom/>

Norsk Senter for Forskningsdata. (2018). *Utenlandske Studenter i Norge*. Hentet fra: https://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/utenlandske_rapport.cfm?dep_id=1&vkode=x&brukersort=to&viskode=0&>nullvalue=-&landkode=x&studkode=x&progkode=x&semester=1&sti=instkode,fakkode,ufakkode,progkode&insttype=11&arstall=2017&instkode=x&finans=egen&fakkode=x&ufakkode=x&beregnet

[ing=Totalt.antall&valgt_sti=Universiteter&grupperingstring=a.arstall&sti_hele=insttype,instk
ode,fakkode,ufakkode,progkode&sti_valgt=insttype,instkode,fakkode,ufakkode,progkode](#)

Nygren. P. (2004). *Handslingskompetanse- Om Profesjonelle Personer*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Pulla.V.(2014). Grounded Theory Approach in Social Research. *Space and Culture*

Riemsdijk.M. & Wang.Q. (2016). *Rethinking international skilled migration*. New York: Routledge

Saudelli.M.G.(2015). *The Balancing Act; International Higher Education in the 21st Century*. Boston: Sense Publishers

Sheller.M. & Urry.J. (2006). The new mobilities paradigm. *Environment and Planning*, 38, 207-226

Silverman. D. (1997). *Interpreting Qualitative Data; Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*. London: Sage

Smith.M.P. & Guarnizo.L.E.(2006). *Transnationalism from Below*. London: Transaction Publishers

Streitwieser.B. (Red). (2014). *Internationalisation of Higher Education and Global Mobility*. Oxford: Symposium Books

Trepanier.L. & Habib.K.M.(2011). *Cosmopolitanism in the Age of Globalization; Citizens without States*. Kentucky: The University Press of Kentucky

Universitetet i Agder.(2018). *Undergraduate Degrees*. Hentet fra:
<https://www.uia.no/en/studies/how-to-apply/undergraduate-degrees>

Universitets-og Høgskolerådet.(2018). *Bologna prosessen*. Hentet fra:
<http://www.uhr.no/internasjonalt/bologna-prosessen>

Urry.J. (2007). *Mobilities*. Cambridge: Polity Press

Van Mol.C. (2014). *Intra-European Student Mobility in International Higher Education Circuits: Europe on the Move*. New York: Palgrave Macmillan

Vertovec. S. (2009). *Transnationalism*. New York: Routledge

Waters.J. (2007). Roundabout routes and sanctuary schools': the role of situated educational practices and habitus in the creation of transnational professionals.

Wilson.J.(2014). *Essentials of Business Research* (2.utg.). London: Sage

Wokak.R., Cillia.R., Reisigl.M., & Liebhart.K. (2009). *The Discursive Construction of National Edition* (2.utg.). Edinburgh : Edinburgh University Press

Vedlegg

Vedlegg.1 Intervjuguide Norsk

Bakgrunn

-Hvor gammel er du?

-Er du på utveksling nå eller har du tidligere vært på utveksling?

Høyere utdanning

-Hva studerer du

-Hva var motivasjonen din for å delta i høyere utdanning

Utenlandsopphold

-Hva slags utenlandsopphold var du på?

-Hva var lengden av ditt utenlandsopphold?

-Hvor var du på utenlandsopphold?

Grunnlag for utveksling

-Var ditt utenlandsopphold obligatorisk eller frivillig?

-Hva var motivasjonen for å reise på utveksling?

Inntrykk utveksling

-Er du glad for at du reiste på utveksling?

-Har utveksling gitt deg mer lyst på å reise?

-Føler du utveksling har påvirket din identitet?

-Har utveksling gitt deg lyst til å fortsette å søke nye steder?

-Tror du utveksling har påvirket framtidssiktene dine?

-Føler du mer eller mindre tilhørighet til stedet du reiste fra?

-Føler du tilhørighet til stedet du var på utveksling til?

Framtidsutsikter

-Vil du søke etter karriere i hjemlandet ditt?

-Vil du søke karriere andre steder?

-Hvordan ser den ultimate fremtiden ut?

Background

- How old are you?
- Are you on exchange now or have you been earlier?

Higher education

- What are you studying?
- Why did you want to participate in higher education?

Exchange information

- What kind of exchange were you on?
- What was the length of your exchange?
- Where were you on exchange?

Grounds for exchange

- Was your exchange mandatory or voluntarily?
- What was your motivation for going on exchange?

Experience change

- Are you glad about your decision to go on exchange?
- Have that exchange made you want to travel more?
- Do you feel like your exchange affected your identity?
- Have exchange made you want to keep exploring new places?
- Do you feel more or less affiliation from the place you travelled from?
- Do you feel affiliation from the place you went on exchange to?

Future prospects

- Do you wish to seek a career in your origin place?
- Do you wish to seek a career other places?
- What does your dream future look like?